

1 ΟΚΤΩΜΒΡ. 1852.

ΤΟΜΟΣ Γ'.

ΦΥΛΛ. 61.

Η ΓΑΛΑΤΕΙΑ

(Συνέχεια. Ἴδε Φυλλ. 59.)

—0—

Ἀνοχθείσας λοιπὸν τῆς κιγκλίδος, καὶ τῆς σάλπιγγος ἤχησάσης οἱ δύο μονομάχοι ἐρομῶσι κατ' ἀλλήλων.

Ἡ ἀλλή ἐπὶ πολὺν χρόνον ἦτον ἀμυρόβροπος· ὁ ἐπιτήδειος καὶ γενναῖος Πρανσίλος πληγόνει τὸν Θιμβρίονα, καὶ ὅμως ἡ νίκη πάλιν μένει ἀμυρόβροπος. Τέλος ὁ Ἔρως ὑπερίσχυεν· ἐπειδὴ ὁ Θιμβρίων κτυπήσας τὸν Πρανσίλον τὸν ἀνατρέπει ὑπὸ τοὺς πόδας του. Ὁ γενναῖος φίλος μου, ῥίψας τὴν σπάθην τρέχει εἰς βοήθειάν του. Ὁ Πρανσίλος ὁμολογεῖ τὴν ἥττάν του, καὶ οἱ θεαταὶ πάντες χειροκροτοῦσιν.

Ἡ δεινὴ δὲ ἀβεβαιοτήτης ἢ κατέχουσά με πολὺν χρόνον περὶ τῆς ἐπιτυχίας, ἢ καταβλαουσά με λύπη διὰ τὴν πληγὴν τοῦ Θιμβρίονος, ἢ χαρὰ τέλος διὰ τὴν νίκην, πάντα ταῦτα τοσοῦτόν με κατετάραξαν, ὥστε ἐλησμόνησα νὰ λάβω τὴν λευκὴν ταινίαν, ὡς σημεῖον νίκης, καὶ ἔσπευσα ἀνευ αὐτῆς ν' ἀναγγείλω πρὸς τὴν Νισίδα τὴν εὐτυχίαν μου. Φεῦ! ἐφ' ὅσον ἀνεμέτρα ὅτι ἡ ὀλεθρία στιγμή τῆς μονομαχίας πλησιάζει, ὁ ὅζυς αὐτῆς πυρετὸς ἐδιπλασιάζετο εἰς τὰς φλέβας τῆς· καὶ μ' ὄλην τὴν ἀδυναμίαν τῆς, ἐσύρθη, κρατουμένη ἀπὸ τὰς θεραπευαίδας τῆς, μέχρι τῶν ὑψηλοτάτων θυρίδων τῆς οἰκίας, ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους πρὸς τὴν ὁδὸν, καὶ ἀνυπομίνους τὴν

ζωὴν ἢ τὸν θάνατον περιμένουσα. Ἄμα δὲ ἰδοῦσά με ἐρχόμενον χωρὶς τῆς ταινίας ἔπεσον ἀκίνητος εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἀδελφῆς τῆς.

Ὅταν ἐφθασα εἰς τὴν οἰκίαν, εἶρον πάντας θρηνοῦντας, καὶ προχωρήσας μέχρι τῆς Νισίδης εἶδον θέαμα ἀποτρόπαιον! Εἰς μάτην αἱ παρὰ πάντων δαψιλευόμεναι συνδρομαὶ· τίποτε δὲν ἴδονατο νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν ζωὴν· οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἦσαν κλεισμένοι, τὸ στόμα τῆς ἀνοικτὸν, τὰ χεῖρά τῆς φέροντα τὸν ὄχρον θάνατον. Τότε μόλις ἐνεθυμήθην τὸ φρικτὸν λάθος μου. Ὅθεν παράφορος ἀπὸ τὴν ἀπελπισίαν, ἐξέσχημαι τῆς οἰκίας, καὶ δὲν τολμῶ νὰ ἔλθω πρὸς εὐρεσιν τοῦ φίλου μου, εἰς ἢν εἶμαι βέβαιος ὅτι φέρω τὸν θάνατον. Ταλαντευόμενος λοιπὸν, ὡς μαινόμενος, τεθλιμμένος λαμβάνω τὴν πρώτην ὁδὸν ἢν ἔτυχον· ἀλλὰ μόλις ἀπομακρυνθεὶς βήματά τινα, ἀκούω ὀπισθὲν μου φωνὴν κρᾶζοντος πρὸς ἐμὲ, καὶ στρέψας εἶδα τὸν Εὐτύχιον, ἀκόλουθον τοῦ Θιμβρίονος. Ὁ κύριός μου σὲ περιμένει, μὲ λέγει· σπεῦσον πρὸς αὐτόν. Δὲν δύναμαι πλέον, ἀπεκρίθην, νὰ ἰδῶ τὸν κύριόν σου· ἡ Νισίδα ἀπέθανε, καὶ αἷτιος εἶμαι ἐγὼ. Τὰς λέξεις δὲ ταύτας ἀπαγγέλλων μετὰ σπουδῆς, ἀπομακρύνουμαι, καὶ φθᾶς εἰς Γαίτην ἐπεβίβασθην πλοίου, τὰ ἱστία ἀναπεπταμένα διὰ τὴν Ἰσπανίαν ἔχοντος, καὶ ἐπανῆλθα εἰς τὴν πατρίδα μου, καὶ ἀναλαβὼν τὸ ἐνδυμα, ὃ βλέπετε, ἀπῆλθον εἰς τὸ ἀναχωρητήριον τοῦτο, τὸ ὁποῖον δὲν θέλω πλέον ἐγκαταλίπει.

Ἴδου, ποιμένες, ἢ τῶν δεινῶν μου ἱστορήσεις· ἤλπιζον νὰ εἶρω ἡσυχίαν εἰς τὴν γωνίαν αὐτήν, ἀλλ' εὐ-

ρον μόνον ἐρημίαν, διότι μάτην προσπαθῶ νὰ ἔχω πάντοτε προσηλωμένον τὸν νοῦν μου εἰς τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἀφιερῶθην. Ἡ ἐνθύμησις ἐκαίμου, ἢ ἀπώλεσα, μ' ἐλαύνει πᾶσαν στιγμὴν. Ἀπεφάσισα μὲν ὅτι πρέπει διὰ παντός νὰ λησμονήσω τὴν Νισιδαν καὶ τὸν Θυμβρόιονα, ἀλλὰ τοὺς θρηνῶ καθ' ἑκάστην.

Τότε οἱ ποιμένες οὐ μόνον δὲν ἐδοκίμασαν νὰ παραγορήσωσι τὸν ἐρημίτην, ἀλλὰ καὶ συνεθρήνησαν μετ' αὐτοῦ. Ἡ νύξ ἐν τούτοις εἶχε προχωρήσει, καὶ ἡ σελήνη ἦν εἰς τὸ ὑψίστον σημεῖον τῆς πορείας τῆς, ὅτε ἐγκαταλιπόντες αὐτὸν ἦλθον εἰς τὴν καλύβην τοῦ Ἐλικίονος, ὅπου κατεκλίνθησαν ἐπὶ αἰγείων δερμάτων· ὁ δ' Ἐλικίων, καθὼς εἶδε τοὺς τρεῖς φίλους του ὅτι ἀπεκοιμήθησαν, ἐγεροβίς ἐξῆλθε πρὸς ἐκτέλεσιν σκοποῦ, ὃν ἐσχεδιάζεν ὅλην τὴν ἡμέραν.

Πρὸ τῆς θύρας τῆς καλύβης του ἔθαλλε κερασέα μικρὰ μὲν, ἀλλ' ὠραία καὶ ἐπιμελῶς ὑπὸ τοῦ ποιμένος τηρουμένη, καὶ τότε πλήρης καρπῶν τῶν μεγίστων τοῦ τόπου. Τὸ κομψὸν τοῦτο δενδρύλλιον ἐξελέξαντο δύο λευκαὶ τρυγόνες πρὸς κατασκευὴν τῆς φωλεᾶς των, ἣν ἔθεσαν εἰς μέρος ὅπου τέσσαρες κλάδοι συνήρχοντο. Ὁ δ' Ἐλικίων ὡς καλὸν οἰωνὸν θεωρῶν, ὅτι τρυγόνες ἐλθοῦσαι ἐπλεξαν τὴν φωλεάν των παρὰ τῇ καλύβῃ του, οὐ μόνον δὲν τὰς ἔβλαπτεν, ἀλλὰ καὶ στάχυας σίτου φέρων ἔθετεν ὑπὸ τὴν κερασέαν, καὶ σπόρους κανάβεος, ἔτι δὲ καὶ μαλλίξ, ἵνα διὰ τούτων διακοσμηθῶσι τὸ ἐντὸς τῆς φωλεᾶς, καὶ οἱ νεοσοί των κοιμῶνται ἐπὶ στρωμάτων μαλακωτέρων.

Καθ' ὃν δὲ χρόνον παραυρίσκετο εἰς τοὺς γάμους τῆς Σιλίξ, βοσκὸς τοῦ Μοίριδος ἐλθὼν ἐξέτεινε πλησίον τῆς κερασέας του βρόχους, καὶ συλλαβὼν τὰς τρυγόνας τὰς ἔφερε πάραυτα εἰς τὴν θυγατέρα τοῦ κυρίου του. Ἦσαν δ' αὐταὶ ἐκεῖναι, αἱ ἡ Γαλατεία ἐξ ἀμελείας εἶχεν ἀρῆσει νὰ πετάξωσιν ἀπὸ τὰς χειρᾶς τῆς. Ὁ δ' Ἐλικίων, ἐπειδὴ τὰς ἐγνώρισε, ὑπεσχέθη εἰς τὴν ποιμενίδα ὅτι θὰ ἐπανέλθωσι νὰ τὴν εὐρωσι, καὶ ἠθέλησε νὰ φυλάξῃ τὸν λόγον του· διὰ τοῦτο καθ' ἦν στιγμὴν ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἐκοιμῶντο, ἐξῆλθε τῆς καλύβης νὰ τὰς συλλάβῃ κοιμωμένας, καὶ νὰ τὰς θέσῃ μετὰ τῶν νεοσσῶν των εἰς κλωβίον ἐπὶ τούτῳ. Μικρύνας λοιπὸν ὀλίγον τὰ φύλλα βλέπει εἰς τὸ λαμπρὸν φῶς τῆς σελήνης τὰς δύο τρυγόνας ἐν τῇ φωλεᾷ των, ἐχούσας τὴν μὲν κωφλὴν ὑπὸ τὴν μίαν πτέρυγα, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας ἐπιμελῶς τεταμένης καλυπτούσας τοὺς νεοσσούς των· ὁ Ἐλικίων ἦλθε τόσο ἐλαφρὰ, ὥστε δὲν τὰς ἐξύπνισε, καὶ ἐδύνατο νὰ τὰς συλλάβῃ, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα. Ὅχι, εἶπε, χαρίεντα πτηνὰ, δὲν πρέπει νὰ στερηθῆτε τῆς ἐλευθερίας σας. Θὰ ἀνήκτε μὲν εἰς τὴν ποιμενίδα μου, ἀλλ' οὐχὶ ὡς αἰχμάλωτα, θὰ ζῆτε πάντοτε παρ' αὐτῆς, ἂν καὶ δύνασθε νὰ ζῆτε ἐλεύθερα. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔτρεξε, καὶ λαβὼν σκαπάνην, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν κερασέαν, ἐκάλυψεν ὀλοτρόγυρα λάκκον, καὶ ὅτε τὸ δένδρον ἐκράτειτο μόνον εἰς τὴν βῶλόν του διὰ τῆς βάσεως ἐν μέσῳ τοῦ λάκκου, εἰσήγαγεν ὑπ' αὐτὸν τὴν σκαπάνην μετὰ προσοχῆς, καὶ, χωρὶς σχεδὸν τὸ δένδρον νὰ σεισθῇ, τὸ ἀνέσπασεν ἀπὸ τὴν γῆν μὲ ὅλην τὴν βῶλόν του, τὸ ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας του, τὸ ἤγει-

ρεν ἡσύχως ἀπὸ τὸν λάκκον, καὶ μὲ βῆμα ταχὺ μὲν, στερεὸν δὲ, τὸ ἔφερεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Γαλατείας, μόλις κινουμένων ἐλαφρῶς τῶν κλάδων, καὶ χωρὶς νὰ πέσῃ ἢ φωλεᾶ.

Ὁ θάλαμος, ἐν ᾧ ἡ ποιμενὶς ἐκοιμᾶτο, εἶχε θυρίδα ἐστραμμένην πρὸς τὴν πεδιάδα· πρὸ ταύτης ἐλθὼν ὁ Ἐλικίων ἀπέθεσεν ἡσύχως τὴν κερασέαν, μὲ πολλὴν ἐπιτηδεϊότητα καὶ τὴν ἔστησεν ὀρθίαν. Φέρων δὲ καὶ τὴν σκαπάνην μεθ' ἐκυτοῦ, ἔσκαψε λάκκον, καὶ ἔθεσε τὴν ὠραίαν κερασέαν, στρέψας αὐτὴν οὕτως ὥστε ἡ φωλεὰ νὰ ἦνε πρὸς τὴν θυρίδα, καὶ νὰ δύναται ἡ Γαλατεία ἐκτεινούσα τὴν χεῖρα νὰ θωπεύῃ τὰ τρυγόνια. Εὐχαριστήθεις δὲ διὰ τὸ κατόρθωμά του παρετήρησεν ἕαν αἱ τρυγόνες ἐταράχθησαν, καὶ εἶδεν ὅτι ἐξυπνήσασαι κατ' ἀρχὰς αἰφνιδίως ἀπέπτησαν, ἀλλ' ἄμα εἶδον τὸ δένδρον των στερεὸν πάλιν, καὶ ἤκουσαν τῶν νεοσσῶν των τὰ μινυρίσματα, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν φωλεάν των, χωρὶς νὰ ζητήσωσι νὰ ἐννοήσωσι τὸ μυστήριον τῆς παραδόξου ἐκείνης μετατοπίσεως. Συγχωρήσατέ μοι, ταῖς λέγει, συγχωρήσατέ μοι, τρυφερώτῃται τρυγόνες, ἕαν ἐτάραξα τὸν γλυκὺν ὕπνον σας, οὐ μόνον πρὸς ἐδικὴν σας εὐτυχίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐδικὴν μου· ἰδοὺ εὐρίσκεσθε εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Γαλατείας, ἣτις καθὼς ἀνοίξῃ τὴν θυρίδα τῆς, πετάξατε πρὸς τοὺς ὤμους τῆς, καὶ κτυπήσατε μὲ τὸ ῥάμπρος σας τοὺς ὠραίους ξανθοὺς πλοκάμους τῆς· μάθετε δ' ὡσαύτως καὶ τοὺς νεοσσούς σας νὰ θωπεύωσι τὴν κυρίαν των. Ἄλλ' ἕαν ποτε ἕτερος ἀντίζηλος παρουσιασθῇ εἰς τὴν θυρίδα, ὦ! φύγετε, πιστὰ πτηνὰ, ἔλθετε πρὸς ἐμὲ νὰ θρηνητῆ ἐπὶ τῆς καλύβης μου μετ' ἐμοῦ. . . ὄχι ἐπὶ πολὺν χρόνον.

Ἡ ἡὼς ἤρχιζεν ἐν τούτοις νὰ διαυγάξῃ, καὶ ἡ χελιδὼν ἐπὶ τοῦ καπνοδόχου τῆς Γαλατείας νὰ ψάλλῃ ἤδη τὰ μελίρρητα πρωῖνὰ ἄσματά τῆς, ὅταν ὁ Ἐλικίων ἀναλαβὼν τὴν σκαπάνην του ἐπέστρεφεν εἰς τὴν καλύβην του. Μόλις δ' ὀλίγον μακρυνθεὶς ἀκούει ὀπισθεν τοῦ βάδισμα, καὶ στρέψας βλέπει τὸν πατέρα τῆς Γαλατείας Μοῖριν. Τοῦτο τὸν ἐτάραξεν ὡς ἕαν ἦτο ἔνοχος· ἀλλὰ συνῆλθεν ἀμέσως, διότι ὁ Μοῖρις χωρὶς νὰ τὸν ἐρωτήσῃ πρὸς τίνα σκοπὸν τόσοον πρωῖ ἦτον εἰς τὸ χωρίον του, ἠρχόμεν, τῷ εἶπεν ἐξ ἐφόδου, νὰ σοὶ ἐμπιστευθῶ μυστικόν, καὶ νὰ σὲ ζητήσω χάριν ἐνδιαφέρουσαν τὴν θυγατέρα σου. Τότε ὁ ποιμὴν πλήρης χαρᾶς, ἐρίλησε τὰς χειρᾶς του παραφόρως, καὶ εἰσῆλθον ὁμοῦ εἰς μέρος μυρτάφυτον, ὀλίγον ἀπέχον τῆς ὁδοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Παραπονούμεθα πάντοτε διὰ τὰ δεινὰ, ὧν ἡμεῖς αὐτοὶ εἰμεθα αἴτιοι, οὐδὲ ὅπως ὑπ' ὄψιν ἔχοντες τὸ βραχὺ τῆς ζωῆς. Ἡ ἀπληστεία τοῦ χρυσοῦ. ἰδοὺ τῶν ἐγκλημάτων καὶ τῶν δυστυχιῶν ἡ πηγή. Τοῦτο προῖδων ὁ δημιουργὸς τοῦ παντός ἐκρυψε τὸ ὀλέθριον τοῦτο μέταλλον ἐν τοῖς ἐγκατοῖς τῆς γῆς, καὶ οὐ μόνον ἐπλήρωσε τὸ βάραθρον, ἀλλὰ τὸ συνεκάλυψε

καί με ἄνθη καὶ καρπούς, καὶ μ' ὅ,τι ἠδύνατο ν' ἀρκέσῃ πρὸς τὰς χρεῖας καὶ ἠδονὰς τοῦ ἀνθρώπου. Ἄλλ' ἡ ἀκόρεστος φιλαργυρία μὴ ἀρκεσθεῖσα εἰς τοσαύτας ἀγαθοεργίας, εἰσέδω πολυμόχθως καὶ διὰ μεγάλων κινδύνων μέχρι τῶν βυθῶν, καὶ ἀπέσπασεν ἐπὶ τοὺς κόλπους τοῦ ἄδου τὸν χρυσὸν, ἀποκαλύψασα τοῖς ἀνθρώποις τὴν πηγὴν πάντων τῶν κακιῶν. Φεῦ! τίνα πρὸ πάντων ἐβλαψεν ἡ ὀλεθριωτάτη ἀνακάλυψις αὐτῆς; Τὸν ἔρωτα! Καρδία εὐαίσθητος δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ ἀγαπᾷ ἂν θέλῃ νὰ ἐπιτύχῃ ἀπαιτεῖται πλούτου ἐπίδειξις, οὐχὶ σταθερότης. Ἐραστὴς ἄνευ πλούτου, ἀξίεραστος δύναται νὰ ᾔῃε, εὐτυχὴς δὲ σπανίως· καὶ ὅσα πιστότερος, τόσῳ δυστυχέστερος, καθότι ἡ μοῖρα ἔδωκεν αὐτῷ ἀχώριστον σύντροφον τὴν θλίψιν καὶ τὴν ἀπελπίσαν. Τί λοιπὸν νὰ πράξῃ ὁ πτωχὸς ἀλλ' εὐαίσθητος ἐραστὴς; Νὰ πνίξῃ τὸν ἔρωτά του; Ἀλλὰ μήπως θὰ γείνη δι' αὐτοῦ εὐτυχέστερος;

Ὁ Ἐλικίων ὅταν προσηλώθῃ εἰς τὴν Γαλάτειαν, δὲν ἐσκέφθη ὅλα ταῦτα ὅσον ἔπρεπε, ἢ ἴσως ἐσκέφθη· ἀλλὰ τί χρησιμεύουσι τὸν ἔρωτα αἱ σκέψεις; Προβλέπων τὰς θλίψεις, παραδίδεται εἰς αὐτάς· καὶ ὅμως ἐρχόμενοι, τῷ φαίνονται ὀδυνηραὶ ὡς ἂν τῷ ἦσαν ἀπροσδόκητοι.

Ὁ Ἐραστρὸς, ὁ Θύρσις καὶ ὁ Δάμιον ἐγεροθέντες ἐξεπλήγησαν μὴ εὐρόντες τὸν Ἐλικίωνα. Ὁ ἥλιος εἶχεν ἤδη διατρέξει τὸ ἡμισυ σχεδὸν τῆς πορείας του, καὶ αὐτοὶ ἀνήσυχτοι διότι δὲν ἐφαίνετο, ἀπῆλθον νὰ τὸν ζητήσωσιν εἰς τὸ χωρίον. Διαβαίνοντες δὲ διὰ τῶν θάμνων τῶν μύρτων, ἤκουσαν φωνῆς, ἥτις τοῖς ἐφάνη ὡς ἡ τοῦ φίλου των. Προσέξαντες λοιπὸν, ἐγνώρισαν τῶνόντι ὅτι ἦτον ὁ Ἐλικίων, ὅστις ἐψάλλε τὰ ἐξῆς:

Μὲ ἔτρωσεν ὁ ἔρως εὐθὺς εἰς τὴν καρδίαν,
καὶ ὑπὸ ποιμενίδος καθόλου ἐμαγεύθην,
οὐδέποτε δ' ἠσθάνθην πλησίον της πικρίας,
καὶ εὐδαιμονίαν ἄκραν καὶ εὐφρόσυνον ἐγεύθην.
Ἄφ' οὗ νὰ μὲ προδίῃ δι' ἄλλον πλὴν τὴν εἶδα,
καὶ τὴν ἐσχάτην πλεον ἀπώλεσα ἐλπίδα
δακρύων ὅμως μᾶλλον χειμάρρους θὰ ἐκχύσω,
παρὰ νὰ χαίρω μόνος καὶ νὰ τὴν λησμονήσω.

—ο—

Ἄν δὲ καὶ εἰς τὸ ἔαρ τὴν εἶδα τῆς ζωῆς μου,
ἀπλούστατον πρῶτον ἐν ᾧ ἀκόμη ἦτον,
τὴν ἔκαμα κυρίαν ἐφ' ὅλης τῆς ψυχῆς μου,
καὶ ὑπήκουσ' κατέστην τῶν νέων της χαρίτων.
Ἄφου νὰ μὲ προδίῃ δι' ἄλλον πλὴν τὴν εἶδα
καὶ τὴν ἐσχάτην πλεον ἀπώλεσα ἐλπίδα
δακρύων ὅμως μᾶλλον χειμάρρους θὰ ἐκχύσω,
παρὰ νὰ χαίρω μόνος, καὶ νὰ τὴν λησμονήσω.

Οἱ ποιμένες, συκινηθέντες εἰς οἶκτον ὑπὸ τῶν γοερῶν ἐκείνων θρήνων, ἔσπευσαν πρὸς τὸν Ἐλικίωνα, καὶ εὗρον αὐτὸν καθήμενον ὑπὸ φηγὸν μὲ πρόσσωπον δακρυβρεγμένον. Μόλις δὲ τοὺς παρετήρησε, καὶ σπεύσας ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Ἐραστρου, φίλε μου, ἀνακράζων, ἀπώλεσαμεν τὴν Γαλάτειαν. Μὴς ἐγκαταλείπει διὰ παντός. Ἀκούσατε, ἐπρόσθεσε, παρτηρῶν τὸν Θύρσιν καὶ τὸν Δάμιον, τὸ ὀλέθριον μυστικόν, ὅπερ σήμερον τὴν πρῶταν ὁ Μοῖρις μοι δι-

κοίνωσε. Θὰ σᾶς τὸ διηγηθῶ αὐταῖς ἐκείνου ταῖς λέξεσι.

Ἐλικίων, μοι εἶπεν, εἰδοποιῶν σε περὶ τοῦ γάμου τῆς θυγατρὸς μου, σοὶ δίδω δεῖγμα ὅτι ἀναγνωρίζω τὴν μεγάλην σου περὶ ἐμὲ καὶ διηνεκῆ ἀφοσίωσιν. Τὸ ἀπεφάσισα γῆς. Ἡ Γαλάτεια ὑπανδρεύεται πλούσιον Πορτουγάλλον, οὗ τ' ἀναριθμητὰ ποιμένα καλύπτουσι τὰς ὄχθας τοῦ Νίμα· τέσσαρες ποιμένες, πεμφθέντες παρὰ τοῦ μελλονόμου ἐφθασαν πρὸ ὀλίγου εἰς τὴν οἰκίαν μου, καὶ αὐριοὶ ἔ' ἀναχωρήσωσι μετὰ τῆς Γαλατείας. Γνωρίζω δὲ ὅτι θεωρεῖς τὴν θυγατέρα μου ὡς ἄλλην ἀδελφὴν σου, σὲ ἐξέλεξα, φίλτατε Ἐλικίων, νὰ συνοδεύσῃς πρὸς χάριν μου τὴν Γαλάτειαν μέχρι τῆς Πορτουγαλλίας, νὰ παρευρεθῆς εἰς τοὺς γάμους της, καὶ ἐπανελθὼν νὰ μοὶ βεβαιώσῃς περὶ τῆς εὐτυχίας της.

Καίτοι ταραχθεὶς ἀπὸ τῆς ὀμιλίας ἐκείνης, συνήλθον ὅμως καὶ τῷ ἀπεκρίθην: Πῶς ἠδυνήθης νὰ συγκατατεθῆς εἰς τὸν χωρισμὸν ἀπὸ τῆς θυγατρὸς σου; πῶς ἠδυνήθης νὰ τὴν καταδικάσῃς νὰ ζῇ μακρὰν τῆς πατρίδος της; Εἶσαι βέβαιος ὅτι ἡ εἰς ἔξον τόπον ἀποδημία δὲν θὰ γείνη αἰτία τῆς δυστυχίας της; Νομίζεις ὅτι δὲν θὰ ποθῆσῃ...; Τότε ὁ Μοῖρις ὑπολαβὼν, μοὶ λέγει: Γνωρίζω ἐκ πείρας τὴν καρδίαν τῆς θυγατρὸς μου· ὅταν τῇ ἐκοινοποιήσῃ τὴν ἀπόφασίν μου, μοὶ ἀπεκρίθη μὲ τὴν συνήθη της γλυκύτητα, ὅτι θὰ ᾔῃε πάντοτε εὐπειθῆς, καὶ μάλιστα παρετήρησα ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτῆς ἑλαφρὰν συγκίνησιν, τεκμήριον τῆς χαρᾶς ἐκείνης, ἣν αἰσθάνεται πᾶσα κόρη ὅταν ὁ γάμος τῇ ἀγγελθῆ. Μὴ ἀνησυχῆς λοιπὸν περὶ τῆς εὐτυχίας της ἀλλ' ὕπαγε νὰ ἐτοιμασθῆς διὰ τὴν ὁδοπορίαν. Τὸ περιμένω ἀπὸ τὴν φιλίαν σου. Ἰδοὺ, φίλοι μου, τί ὁ Μοῖρις μοὶ εἶπεν· ἰδοὺ τί ἐφοβούμην ὑπὲρ τὸν θάνατον.

Ὁ Θύρσις, ὁ Δάμιον καὶ πρὸ πάντων ὁ Ἐραστρὸς ἐλυπήθησαν διὰ τὸ ἄκουσμα τοῦτο· εἶπε δὲ ὁ Δάμιον πρὸς τὸν Ἐλικίωνα· ἐπειδὴ ὁ Μοῖρις σὲ τιμᾷ καὶ σὲ ἀγαπᾷ, διὰ τί δὲν διεκοίνους πρὸς αὐτὸν τὸν ἔρωτά σου; Δὲν τὸν γνωρίζεις, ἀπεκρίθη ὁ Ἐλικίων, ὅπως ἐγὼ προσεκήρυξεν ὅτι θέλει γαμβρὸν οὐχ ἦττον τῆς θυγατρὸς του πλούσιον· καὶ, ἐὰν ἐτόλμων νὰ τῷ ὀμιλήσω τι, ἤθελεν ἴσως νομίσει ὅτι θηρεύω τὴν περιουσίαν του, καὶ ἡ πρὸς ἐμὲ φιλία τοῦ ἠδύνατο νὰ με τκτραπῆ εἰς καταφρόνησιν. Ὁ Μοῖρις εἶνε πλούσιος συγχρόνως καὶ ὑποπτος· ἐγὼ δὲ πτωχὸς ἐνταυτῷ καὶ δειλός.

Φίλε μου, λέγει τότε ὁ Θύρσις, μὴ ἀπελπιζέσαι· ὑπάγωμεν πρὸς τὴν Γαλάτειαν, ὑπάγωμεν νὰ μάθωμεν παρ' αὐτῆς τῆς ἰδίας, ἂν ἀληθῶς συγκαταθέσει αὐτῆς νυμφεύεται τὸν Πορτουγάλλον· καὶ ἐὰν, ὡς μοὶ φαίνεται, δυσανασχετοῦσα ὑπακούῃ εἰς τὸν πατέρα της, ἂς ἀποπειραθῶμεν εἰς διάλυσιν τοῦ ὀλεθρίου γάμου. Ὁ Ἐρως καὶ ἡ φιλία θὰ μᾶς ἐνθαρρύνωσιν. Ἐὰν ἐκατέρα τῶν δυνάμεων τούτων ἰδίως θαυματουργῆ, συμμαχήσασαι ὁμοῦ τί δὲν δύνανται; Ὁ Ἐλικίων ἠκολούθησε τὴν συμβουλὴν τοῦ Θύρσιδος. Ὅθεν οἱ τέσσαρες ποιμένες ἐκίνησαν εἰς τὰς πηγὰς τῶν Ἀρδωσιῶν, ἔπου συνήθως ἡ Γαλάτεια ἀνεπαύετο· καὶ τῷ ὄντι δὲν ἀπέτυχον, εὐρόντες αὐτὴν

ἔπου ἤλπιζον, καθημένην παρά τὰς ὄχθας. Βεβουισμένη εἰς βαθεῖς λογισμούς, δὲν εἶδεν αὐτὴ τοὺς ποιμένας. Οἱ κἀθυροὶ ὀφθαλμοὶ τῆς ἐθεώρουσαν τὴν πηγὴν, τὸ μέτωπόν τῆς ἐστήριξε διὰ τῆς μιᾶς τῆς χειρὸς καὶ διὰ τῆς ἐτέρας ἐθώπευε τὴν κύναν τοῦ Ἐλικίου, αὐτὸν ἐκείνον, ὃς πρὸ τοσοῦτου χρόνου διέμενε παρ' αὐτῆ μᾶλλον ἢ παρά τῷ κυρίῳ του. Τὸ πιστὸν τοῦτο ζῶον, κείμενον παρά τοὺς πόδας τῆς Γαλατείας, εἶχε τὴν κεφαλὴν ἐστηριγμένην ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῆς, τοὺς δ' ὀφθαλμοὺς ἐστραμμένους πρὸς τοὺς ἐδικούς τῆς, καὶ διὰ τῶν ἀνησύχων τρόπων του καὶ διὰ τῆς εὐγνωμοσύνης του ἐφαίνετο ἐρωτῶν αὐτὴν διὰ τί τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐθώπευετο περισσότερον τοῦ συνηθούς. Ὁ Ἐλικίων παρεκάλεσε τοὺς φίλους του νὰ σταθῶσιν ἐν ἀπολαύσει τῆς θέας ἐκείνης, καὶ ἀκτις εὐφροσύνης ἐπέλαμψεν ἐπὶ τοῦ προσώπου του ἐφ' οὗ ἡ λύπη ἐφαίνετο ἐγκεκαρχαγμένη. Ἡ δὲ Γαλατεία νομίζουσα ὅτι ὁ σκύλος τῆς τὴν συνώδευε μόνος, ἤρχισε ψάλλουσα τοὺς ἐξῆς λόγους:

Ὡ φίλε μου πιστότερε ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους,
ἰδοὺ, ἀφῆνω, κῦόν μου, τὸ πατριόν μου δῶμα·
ἀφῆνω φίλους, συγγενεῖς, καὶ τοὺς ὄρατους τόπους,
ὧν εὐτυχοῦσα ἄλλοτε ἐπάτησα τὸ χῶμα!

Ἀπὸ τὰ σκιοπράσινα ὄρατα ταῦτα δάση,
ἔπου ἀπῆντων συνεχῶς τὸν φίλον ἐραστήν μου,
θανατηφόρος προσταγὴ σκληρῶς θὰ μ' ἀναρπάσῃ,
καὶ θὰ φυτεύσῃ εἰς ἄγνωστα ἐδάφη τὴν ζωὴν μου.

Ἄλλ' ὄχι! πιστὸν ζῶόν μου, κἂν σὺ δὲν θὰ μ' ἀφῆσῃ.
Τὴν πρώτην εὐτυχίαν μου ὅποτεν ἐνθυμῶμαι,
κ' οἱ ὀφθαλμοὶ μου γίνονται δακρύων δύο βρῦσαι,
θὰ βλέπω σέ, ὦ κῦόν μου, καὶ θὰ παρηγορῶμαι.

Ἄλλ' ἂν καὶ σὺ, ἀρνούμενος τὴν ἄχαριν πλανῆτιν,
ἀναζητήσῃς τὰ τερονὰ, τὰ πάτρια ἐδάφη,
ἐλθέ πρὸς τὸν αἰώνιον τῶν πόθων μου μαγνήτην,
κ' εἰπέ, εἰς ξένην ἔρημον ἢ φίλην του ἐτάφη.

Τὰ καταρρέοντα τῆς Γαλατείας δάκρυα, δὲν τῆ ἐπέτρησαν νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ ὁ Ἐλικίων δ' αὐτὸς ἀκροῦμενος ἐπίσης ἔχυσε δάκρυα, ἀλλὰ χαρᾶς δάκρυα· καὶ ὡς παράνορος ἔτρεξε πρὸς τὴν ποιμενίδα, ἐξέβηθη γονυπετῆς ἐνώπιόν τῆς, καὶ λαβὼν τὴν χειρὰ τῆς τὴν ἐσφιγξεν εἰς τὰ χεῖλη του. ἐνῶ μάλιστα τὸν ἀπώθει ἐκπεπληγμένη ἡ ποιμενίς. Ὅταν δὲ παρετήρησε καὶ τοὺς λοιποὺς ποιμένας, ἠθέλησε μὲν νὰ ὑποκριθῇ λύπην, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη· ἠθέλησε νὰ φύγῃ, ἀλλ' ὁ κύων τῆς τὴν ἐμπόδιζε, στρεφόμενος περὶ αὐτὴν, πηδῶν καὶ θωπεύων συγχρόνως ἀμφοτέρους, ὡς ἂν μετεπιεῖ τῆς χαρᾶς, ἢν ἔσπευδε ν' ἀναγγείλῃ πρὸς τὸν κύων του.

Ὁ κύων, ὁ Δάμων καὶ αὐτῆς ὁ Ἐραστρὸς ἀφῆντες ἐν ταῖς, δὲν ἐτόλμων ὅμως νὰ πλησιάσωσιν. Ἄλλ' ἡ Γαλατεία τοῖς ἐρχοῦσε ν' ἀνακαλέσῃ τὸν Ἐλικίονα, καὶ προσπαθοῦσα νὰ ὑποκρύψῃ τὰ δάκρυά τῆς, δὲν θέλω, εἶπε, νὰ κρύψω μυστικὸν προδοθὲν ὑπὸ τῆς ἀπεισκευσίας μου. Ναι ποθῶ τὴν πατρίδα μου, ἐν ἣ ἀρίων ἴσως καὶ τὴν καρδίαν μου· ἀλλ' ὡρ-

κίσθην νὰ ὑπακούσω εἰς τὸν πατέρα μου· καὶ τὸ καθῆκον τοῦτο μοι εἶναι παντὸς ἄλλου ἱερώτερον. Ὅθεν σὰς παρακαλῶ μὴ ἐπιτείνητε διὰ τῶν κλαυθμῶν σας τὴν ἀνωρελῆ λύπην, καὶ πρὸ πάντων μὴ ταρακτῆτε ἡσυχίαν ἀναγκασίαν μετὰ τοσαύτην ὁμολογίαν. Ἀφ' οὗ δὲ εἶπε ταῦτα ἀπεμακρύνθη, ἐγκαταλιποῦσα ἐκπεπληγμένους τοὺς τέσσαρας ποιμένας. Μόνος ὁ κύων τοῦ Ἐλικίου ἐτόλμησε ν' ἀκολουθήσῃ τὴν Γαλατείαν, οὐδόλως φοβούμενος τῆς βλάβου αὐτῆς τὰς ἀπειλάς καὶ πληγὰς.

Μῖνοι οὕτω μείναντες οἱ τέσσαρες, ἤρχισαν συμβουλευόμενοι τίνι τρόπῳ νὰ διαλύσωσι τὸν ὀλέθριον γάμον. Ὁ μὲν Θύρσις ἦτο τῆς γνώμης νὰ συναθροίσωσι τοὺς ποιμένας τῆς χώρας, καὶ ἅπαντες ὁμοῦ ἐλθόντες νὰ ἰκετεύσωσι τὸν Μοῖριν νὰ μὴ τοῖς ἀραιώσῃ τὸν θησαυρὸν, δι' ὃν τοσοῦτον ἦσαν ὑπερήφανοι. Ὁ δὲ Δάμων, ἐλθόντες εἰς Πορτογαλλίαν ν' ἀπειλήσωσι τὸν μέλλοντα νυμφίον, καὶ νὰ τὸν ἐκπληξῶσι καθ' ὃν αὐτὸς συνέλαβε τρόπον· τῆς γνώμης τούτου συνεμερίζετο καὶ ὁ Ἐλικίων. Ὁ δὲ μέχρι τοῦδε σιγῶν Ἐραστρὸς, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχων πρὸς αὐτοὺς προσηλωμένους, ὄχι, ἀνέκραξε, φίλοι μου· πάντα ταῦτα ἐστὶ μᾶλλον θὰ παροξύνωσι τὸν Μοῖριν. Ἐγὼ συνέλαβον σχέδιον πρὸς πάντας ἴσως ὠφέλιμον, πλὴν ἐμοῦ, τὸ ὅποιον καὶ τοι τοιοῦτον, ἐπιθυμῶ νὰ ἐκτελέσω. Τοιαῦτα λέγων, ἐνηγκαλίσθη τὸν Ἐλικίονα καὶ ἀπεμακρύνθη.

Οἱ ποιμένες ὅμως, αἵτινες εἰς οὐδὲν ἐλογίζοντο τὴν ἐπίνοιαν ἀνθρώπου τόσο ἀπλοῦ, οἷος ἦν ὁ Ἐραστρὸς, προσέθεντο ἀπελθόντες νὰ συμβουλευθῶσι τὸν ἐρημίτην Φαβιανόν. Ἡδὴ δὲ πορευόμενοι ἀπῆντησαν ἱππότην, μεγαλοπρεπῆ φέροντα στολήν, ἐπὶ ἀγερώχου ἵππου, καὶ ἀπὸ δύο κυρίας ἀποστολικῶς πρὸς τοῖς ἄλλοις συνωδευόμενον. Τὸ πολυάριθμον τῆς θεραπείας ἐδήλου τὴν ἐπίτημον αὐτοῦ κατὰ γωγῆν. Οἱ ποιμένες διαβαίνοντες τοὺς ἐχαμέτισαν. Ὁ δὲ ἄγνωστος ἀντιχαίρετίσας, ἐσταμάτισε τὸν Ἐλικίονα, εἰπὼν, Μεγάλην χάριν θὰ σὰς γνωρίζωμεν, ἐὰν μὲς ὑποδείξῃτε εἰς τὸ δάσος τοῦτο κατάλληλον μέρος ν' ἀναπαυθῶμεν ἐπὶ τινος στιγμᾶς, διότι αἱ κυρίαί, τὰς ὁποίας βλέπετε, κεκμηκυῖαι ἀπὸ τὴν ὀδοπορίαν, ἔχουν ἀνάγκην ν' ἀναπαυθῶσιν ὀλίγον. Τότε ὁ Ἐλικίων, λησμονήσας τὰ πάντα, τοὺς ὠδήγησεν εἰς τὴν τῶν Ἀρδωσιῶν πηγὴν, ὀλίγα μόνον βήματα ἀπέλουσαν, ἔπου ἅμα ἐφθασαν, παρέθησαν οἱ ὑπηρέται τράπεζαν πλήρη παντοειδῶν τροφῶν. Αἱ δύο κυρίαί, καθήσασαι ἐπὶ τῆς χλόης, ἤγειραν τὰς καλύπτρας των, καὶ ἐξέπληξαν διὰ τῆς ὠραιότητός των τὸν Θύρσι καὶ τὸν Δάμονα. Ἡ μεγαλητέρα μάλιστα εἰλικυσε αὐτῶν τὰ βλέμματα περισσότερον παρ' ὅτι ἡ νεωτέρα· ἀλλὰ τὸ πλεονέκτημα τοῦτο ὠφείλε μᾶλλον εἰς τὴν βαθεῖαν λύπην· ἥτις ἐφαίνετο ὅτι ἡμάρου τὰ θέλητρα ταύτης.

Ὁ Ἐλικίων ἦν ἀνυπόμονος ν' ἀναλάβῃ τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν ἔρημον. Ἄλλ' ὁ ἱππότης τοὺς ἀνεχαίτισε, λέγων, ἐπιτρέψατέ μοι ν' ἀπολαύσω πρὸς καιρὸν καὶ τῆς εὐτυχίας ὅτι σὰς ἀπῆντησα. Ἐπεθύμουν νὰ ἔζω εἰς ἔσχατην μετὰ πρῶτων ὅποια διαφορά μεταξὺ ὑμῶν καὶ τῶν κερτακῶν τῶν πύλων! Ὑμεῖς ἀπο-

λαύετε δωρεάν τὰς ἡδονὰς τῆς φύσεως, ὧν ἡμεῖς τὴν εἰκόνα μόνην ἀγοράζομεν πολυδαπάνως. Ἐν ᾧ ἡ ἀργία συντέμνει τὸ τέρας τοῦ βίου μας, ἡ ἐργασία μολύνει τὸ τοῦ ἡμετέρου· ἡ μελαγχολία, ὁ δόλος, ἡ βίασanos, ἰδοὺ ἡ ζωὴ μας· ἡ εὐθυμία, ἡ εὐλικρίνεια, ἡ ἐλευθερία, εἶναι ἡ ἐδική σας. ὦ! ἀπὸ αὐριον ἐγινόμεν ποιμῆν, ἐὰν ἡ Νισίδα συγκατετίθετο νὰ γείνη ποιμενίς.

Εἰς τὸ ὄνομα τῆς Νισίδης παρετήρησεν ὁ Ἐλικίων τὰς δύο κυρίας μετ' ἐκπλήξεως καὶ περιεργείας, ἦν ὁ ἱππότης παρετήρησε. Συγγώμην, εἶπε πρὸς αὐτὸν τότε ὁ Ἐλικίων, ἐὰν τὸ ὄνομα τῆς Νισίδης μοι ἐπροξένησε ζωηρὰν ἐντύπωσιν, καθότι ὄχι πρὸ πολλοῦ εἰς τῶν φίλων μας ἔχυνε πολλὰ δάκρυα λέγων τὸ ὄνομα τοῦτο. Καὶ ἔχετε παρ' ἡμῖν, ὑπέλαθεν ὁ ἄγνωστος, ποιμενίδα τιγὰ ἥτις καλεῖται Νισίδα; — Ὅχι· ἡ Νισίδα ἐκεῖνη δὲν εἶναι ποιμενίς, οὐδὲ ἐκ τῆς αὐτῆς χώρας· πατὴρ αὐτῆς εἶναι ἡ Νεάπολις. — Ἡ Νεάπολις! . . . ἄ! πῶς τὸ ἐξεύρετε; — Ὅα σοὶ τὸ ἐξηγήσω, ἀλλ' εἰπέ μοι ἐν πρώτοις ἐὰν δὲν ὀνομάζεσαι Θιμβρίων, καὶ ἐὰν ἡ νεῆνις αὐτῆ δὲν εἶναι ἡ Λεύκη, δευτερότοκος ἀδελφὴ τῆς Νισίδης. — Ἐὐρες τὰ ὀνόματά των. — Ἄ! Φαβιανὲ, ποία εὐτυχὴς ἡμέρα διὰ σέ. — Γνωρίζεις τὸν Φαβιανόν; — Εἶνε ἐνταῦθα; ἀνέκραξεν ἡ Λεύκη· καὶ πάραυτα τὴν ἐξαλειφθεῖσαν ὠχρότητα τοῦ προσώπου της ζωηρὸν διεδέχθη ἐρυθρήμα.

Μάλιστα, εἶπεν ὁ Ἐλικίων· ἐδῶ εἶνε, καὶ ἡ λύπη ὅτι σὲ ἀπώλεσεν ἐμελλε νὰ δώσῃ πέρας εἰς ζωὴν, ἣν ἀφιέρωσεν εἰς μετάνοιαν. Ὁ Φαβιανὸς εἶναι ἐρημίτης, καὶ τὸ ἀναχωρητήριόν του δὲν ἀπέχει ἐντὺθεν πολὺ. Ἄς σπεύσωμεν λοιπὸν νὰ τὸν ἀσπασθῶμεν, ἀνέκραξεν ὁ Θιμβρίων, καὶ ἡ Λεύκη εὐρέθη ὀρθία εἰς τὸν λόγον τοῦτον, καὶ ἐδάδιζεν ἥδη χωρὶς νὰ γνωρίξῃ πρὸς ποῖον μέρος ἔπρεπεν, καὶ ἡ Νισίδα ὡσαύτως ἐρειδομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ ἐραστοῦ της, προπορευομένων πρὸς τὸ ἀναχωρητήριον τοῦ Θύρσιδος, τοῦ Δάμονος καὶ τοῦ Ἐλικίονος.

Ἦτον ἥδη σχεδὸν νύξ ὅτε ἀρίχθησαν ὑπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου. Ὁ Θιμβρίων, ἡ Νισίδα καὶ πρὸ πάντων ἡ Λεύκη ἀνέβαινον τὴν ἀτραπὸν ἀπνευστί. φθάσαντες δὲ εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας τοῦ ἐρημίτου, εὗρον αὐτὴν ἀνοικτὴν, καὶ παρακύψαντες δὲν εἶδαν ἐν αὐτῇ οὐδέν. Ἀνήσυχτοι λοιπὸν ὅτι δὲν εὗρον τὸν ἐρημίτην, ἠτομάζοντο νὰ τὸν φωνάξωσι καὶ νὰ περιτρέξωσι τὸ ὄρος πρὸς ἀναζήτησίν του· ἀλλ' ὁ συνεπὸς Θύρσις τοὺς ἐμπόδιζε λέγων, ὁ Φαβιανὸς ἐδῶ που εὐρίσκειται, θρηνηῶν ὁ δυστυχὴς, μὴ ἐλπίζων νὰ σὲ ἴδῃ πάλιν, καὶ ἐὰν αἴφνης παρουσιασθῆς ἐνώπιον αὐτοῦ, ἡ χαρὰ θὰ τῷ ἐπιφέρει τὸν θάνατον. Φείσθητι λοιπὸν αὐτοῦ, ἀνεχάϊτισον τὴν ὀρμὴν σου, καὶ ἀς ἴδωμεν τίνι τρόπῳ δυνάμεθα νὰ προδιαθῶμεν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, διὰ τσαύτην ἀπροσδόκητον χαρὰν. Ἡ γνώμη τοῦ Θύρσιδος ἐπεδοκιμάσθη παρὰ πάντων, καὶ ἀπεφασίσθη ὅτι πρέπει νὰ πέμψωσι πρὸς τὸν Φαβιανὸν τοὺς ποιμένας, ἀναγγελοῦντας μετὰ προσυχῆς τοὺς ἀγαπητῆς αὐτοῦ φίλους, ἵδως μετ' ὀλίγον ἐμελλε νὰ ἴδῃ.

Ἐν ᾧ δὲ οὕτω διεσκέπτοντο, ἡ Λεύκη, βοηθία τῆς λάμψεως τῆς σελήνης, παρετήρει μετὰ προσοχῆς τὸ ἐνδότερον τῆς καλύβης· ψάθος ἀπὸ φύκη, ἔδρα ξυλίνη, σταυρὸς πύζινος, ἦταν τὰ πολύτιμα τοῦ Φαβιανοῦ ἐπιπλα. Ἀφ' οὗ πολλὴν ὥραν τὰ παρετήρησε, γόνυ κλίνας πρὸ τοῦ σταυροῦ, εὐχαρίστησε τὸν Θεὸν κρυφίως ὅτι τὴν ὠδήγησεν εἰς τὸ ἀναχωρητήριον τοῦτο.

Ὁ Θιμβρίων καὶ οἱ λοιποὶ ποιμένες τὴν ἐθεώρουν μετὰ συμπαιθείας, ὅτε στεναγμοὶ καὶ γόοι τοὺς ἐπληροφόρουν ὅτι ὁ Φαβιανὸς δὲν εἶναι μακρὰν. Πλησιάζαντες τότε πάντες, παρετήρησαν τὸν ἐρημίτην ὑπὸ ἀγριελαίαν, γονυκλιῆ ἐπὶ βράχου, τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανὸν ἔχοντα ἀνατεταχμένας. Εἰς τὴν θέαν δὲ ταύτην αἱ δύο ἀδελφαὶ μετὰ τοῦ Θιμβρίονος ἠθέλησαν νὰ σπεύσωσιν εἰς τὰς ἀγκάλας του, μόλις ὅμως τὰς ἀνεχάϊτισεν ὁ Ἐλικίων ὅτε ἤρχισεν ὁ Φαβιανὸς νὰ προσεύχηται. Τότε καὶ ἡ Νισίδα καὶ ὁ Θιμβρίων ἐξέτειναν τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἡ Λεύκη μόλις ἀναπνεύουσα προύχωρσεν ἐρειδούσα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν ὤμων των, καὶ σπογγίζουσα πᾶσαν στιγμὴν τὰ δάκρυα, ἅτινα τὴν ἐκώλυον νὰ βλέπῃ τὸν φίλον της.

Ὡ Θεέ μου, ἔλεγεν ὁ Φαβιανὸς προσευχόμενος, ὦν ὑπέρτατον, ὃ καὶ μόνον ἐπιθυμῶ νὰ λατρεύω, ὦ ὁ πληρὸν πάντα τὸν κόσμον καὶ τὴν ἐμὴν καρδίαν, μὴ σ' ἐνοχλήσωσι τὰ δάκρυά μου· ἀπώλεσα τὸ πᾶν, ἀλλ' οὐδέποτε ἐμεμφιμοίρησα. Ὡ Θεέ μου! ὦ πράννον τὰ δεινὰ ὅσα ὑποφέρω, ἀλλὰ μὴ με ἀποσπάσης ὅλως ἀπὸ τὴν ἐνθύμησιν τῶν δεινῶν μου.»

Καὶ κατὰ μὲν τὰς πρώτας τοῦ Φαβιανοῦ λέξεις ἡ Λεύκη ἔκλαιε, κατὰ δὲ τὰς τελευταίας ὠλόλυξε. Ὁ δὲ Θύρσις, φοβούμενος μὴ ἡ Λεύκη ἀκουσθῆ, εἶπε πρὸς τὸν Δάμονα, νὰ ὑπάγῃ μετὰ τοῦ Ἐλικίονος νὰ διακόψωσι τὸν ἐρημίτην, ἐν ᾧ αὐτὸς μετὰ τοῦ Θιμβρίονος ἔμενον ἐμποδίζοντες τὰς δύο ἀδελφὰς ν' ἀναβῶσι.

Ὅθεν οἱ δύο ποιμένες ὑπακούσαντες ἦλθον πρὸς τὸν Φαβιανόν, ὅστις τοὺς ἀπεδέχθη εὐνοικώτατα. Κλαίεις πάντοτε, λέγει ὁ Ἐλικίων πρὸς αὐτόν, καὶ τὰ δυστυχήματά σου ἐφθασαν ἴσως ἥδη εἰς τὸ τέρας των. — Καὶ πόθεν τὸ ἐξεύρετε, ἀπεκριθὲ ὁ ἐρημίτης; — Μάλιστα τὸ ἐξεύρομεν μετὰ βεβαιότητος. Ἡ Νισίδα ζῆ ἀκόμη· μετὰ τῆς ἀδελφῆς της καὶ τοῦ Θιμβρίονος περιτρέχουσι πᾶσαν τὴν Ἰσπανίαν πρὸς ἀνεύρεσίν σου, ὡς μᾶς διαβεβαίωσέ τις, ὅστις τοὺς ἀπήνησε. — Τί λέγετε; εἶναι ἄρα βέβαιον ὅτι εἶνε ὁ φίλος μου, ὅτι εἶνε αἱ ἀδελφαί; Ἄ! μὴ παίζετε τὸν δυστυχῆ. Μὴ ἐκάμψητε ἐκ τῶν δεινῶν μου· ἢ μὴ ἤλθετε νὰ τὰ ἐρθεῖσθε περισσότερον, βύσκοντες μὲ μὲ ἐλπίδα ψευδῆ;

Ἐν ᾧ δ' ἔλεγε τοὺς λόγους τούτους, ὁ Θύρσις, ὅπως προπαρκασκευάσῃ τὴν ποθεινὴν ἀναγνώρισιν, εἶπε πρὸς τὴν Νισίδα νὰ τραγωδήτῃ ἀφ' ὅπου ἴστατο χωρὶς εἰσέτι νὰ παρουσιασθῆ εἰς τὰ ὄμματα τοῦ ἐρημίτου. Αὕτη δ' ὑπακούσασα ἤρχισε τὴν πρώτην ταύτην στροφὴν ἄσματος, ὃ εἶχεν ἄλλοτε ποιήσειν ὁ Φαβιανός,

Φιλία, τὴν ἀγίαν σου ἐνδύσου πανοπλίαν, καὶ προσδαύσου νίκησον τὸ ἄστατον παιδίον τῶν νέων τοῦτο τυραννεῖ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν, εἰς τὰς ψυχὰς μας ἐνῷ σὺ ἐνστάσεις μῦρον θεῖον. Αὐτὸ εἰς τὰς καρδίας μας βαθείας πληγὰς σπάπτει, σὺ δ' εἰς τοὺς πόνους βλάσασμον ἰῶσα ἐπιχέεις· αὐτὸ πολέμους ἐμποιεῖ, πυρκαϊὰς ἀνάπτει, σὺ δ' εἰρηνεύεις, κ' εὐγενῆ αἰσθήματα ἐμπνέεις.

Ὁ Φαβιανὸς ὠμίλει εἰσέτι ὅταν ἡ φωνὴ τῆς Νισίδης προσέβαλε τὰ ὄτά του. Ἄφρωνος ἴσταται, ἀκούει, μένει ἀκίνητος, μ' ὀφθαλμούς προσηλωμένους καὶ στόμα κεχηνός. Ἐπειτα δὲ θεωρῶν μὲ τρόπον ἀποπεπλανημένον, παραφρονεῖ, ἡ φρίκη ζωγραφίζεται ἐπὶ τοῦ προσώπου του. Οἱ ποιμένες τῶ φαινόνται ὡς φαντάσματα, καὶ τοὺς θεωρεῖ μετ' ἐκπλήξεως. Ἡ φωνὴ ἐν τοσοῦτῳ ἐξακολουθεῖ, καὶ μετ' ὀλίγον ἀντηχεῖ εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας του, καὶ οἱ φόβοι του κατ' ὀλίγον διασκεδάζονται. Οἱ χαρκατῆρες δὲ τοῦ προσώπου του, οἱ τεθλιμμένοι ὀφθαλμοὶ του ἀναλαμβάνουσι τὴν προτέραν αὐτῶν γλυκύτητα. Καὶ συνελθὼν εἰς ἑαυτὸν, ῥίπτεται, ὡς βέλος πρὸς τὸ μέρος ὅθεν ἤρχετο ἡ φωνή, φθάνει, βλέπει, καὶ πίπτει ἀνκίσθητος εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ φίλου του.

Ἐκτός ἐκυτῶν ἡ Νισίδα καὶ ὁ Θυμβρίων ἐπεκαλέσθησαν τὴν βοήθειαν τῶν ποιμένων ὅπως τὸν ἀνακαλέσωσιν εἰς τὴν ζωὴν. Ἐν τῷ μεταξύ δὲ ἡ Λεύκη εἶχε σπεύσειν εἰς τὴν καλύβην καὶ φέρουσα ὕδωρ, ἐρῶντισε τὸ πρόσωπόν του, καὶ ἔσφιγγε τὰς χεῖράς του. Τέλος ὁ ἐρημίτης μόλις συνήλθε καὶ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμούς, ἐδίσταζεν εἰσέτι περὶ τῆς εὐτυχίας του. Εἶσαι τῶντι σὺ; σὺ εἶσαι ὁ Θυμβρίων; σὺ, δι' ὃν τοσαῦτα πικρὰ ἔχουσα δάκρυα; — Ἐγὼ αὐτός, ἐγὼ εἶμαι ὁ φίλος σου, εἰς ὃν ὀφείλω τὴν ζωὴν. Τοιαῦτα δὲ λέγοντες ἐνηγκαλίζοντο, ἐμίγνυον τὰ δάκρυά των, καὶ ἔμειναν πολλὴν ὥραν περιπτυσσόμενοι. Δὲν ὑπάρχει πλέον λύπη, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Θυμβρίων, πάντες εἴμεθα ὁμοῦ, ἰδοὺ ἡ καλὴ σου φίλη Νισίδα, ἰδοὺ ἡ Λεύκη, ἥτις μετ' οὐ πολὺ θὰ κατήρχετο εἰς τὸν τάφον, ἀν δὲν σ' ἀνευρίσκομεν. Τί δ' ἀπαιτεῖται ἀκόμη; ὦ! οὐδὲν, ἀπεκρίθη ὁ ἐρημίτης ὑπομειδιῶν καὶ δάκρυα χύνων. Ἐν τούτοις δ' ἡ Λεύκη καὶ ἡ Νισίδα ἐξέτεινον πρὸς τὸν Φαβιανὸν τὰς χεῖρας, ματαίως ἀγωνιζόμενον νὰ ὁμιλήσῃ λαβῶν δὲ μόνον τὰς χεῖράς των, τὰς ἔφερεν ἠνωμένας εἰς τὸ στήθος του, καὶ γονυκλινῆς ἐπεσεν ὀλολύζων.

Μετὰ τὴν περιπαθὴ σκηνὴν ταύτην, ἥτις διήρκεσεν ὀλίγας στιγμὰς, ὁ Φαβιανὸς ὠδήγησε τοὺς φίλους του εἰς τὴν σκηνὴν του, καὶ διηγήθη αὐτοῖς ἐν συντόμῳ ὅσα τῶ συνέβησαν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐνταῦθα. Ὁ συνετὸς Φαβιανὸς, θῆμα πάντοτε τῆς φιλίας ὠμίλει καὶ περὶ τοῦ πρὸς τὴν Λεύκην ἔρωτός του καὶ περὶ αἰσθημάτων, κατέχοντος αὐτὸν τὰ μάλιστα καθ' ὅσον τὸ διάστημα τῆς ἐν τῇ ἐρημίᾳ διατριβῆς του. Ἡ δὲ Λεύκη, παράφορος δὲν ἐτόλμα οὐδὲν νὰ εἴπῃ, ἀλλ' ἔσφιγγεν εἰς τὰς ἀγκάλας τὴν ἀδελφὴν τῆς.

Τότε δὲ καὶ ὁ ἐρημίτης παρεκάλεσε τὸν φίλον

του νὰ τῷ διηγήθῃ τὰ καθ' ἑαυτὸν ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐλθὼν νὰ φέρῃ πρὸς τὴν Νισίδα τὴν ἀγγελίαν τῆς νίκης του, τὸν εἶχεν ἐγκαταλείψειν εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Οἱ ποιμένες πάντες πλὴν τοῦ Θυμβρίωνος ἐπέμενον ὁμοφώνως τῷ Φαβιανῷ ν' ἀκούσῃ τὴν διήγησιν ταύτην.

Μετὰ τὴν πάλην μου μετὰ τοῦ Πρανσίλου, ἀνυπόμονος νὰ ἴδω πάλιν τὸν Φαβιανὸν ἐπεμψα τὸν ἀκόλουθόν μου, εἶπεν, εἰς τὴν ἀγροικίαν τῆς Νισίδης. Ἄλλ' αὐτὸς ἐπνευθὼν ὅλως ἐντρομος μοὶ ἀνήγγειλε τὸν θάνατον τῆς Νισίδος μου, καὶ τὴν ἐκείθεν τοῦ φίλου μου ἀναχώρησιν. Τότε ὡς κεραυνόπληκτος ἀπῆλθον πάραυτα, ἵνα πληροφορηθῶ ἰδίως ὀφθαλμοῖς περὶ τῶν δυστυχημάτων μου. Ἀφ' οὗ δὲ ἔφθασα εἰς τὴν ἀγροικίαν, οὔτε αἱ θερμαὶ παρακλήσεις μου, οὔτε ἡ παρουσία μου κατίσχυσαν νὰ μοὶ ἐπιτραπῇ πρόσδοδος, καὶ τοι οἱ λόγοι τῶν οικείων καὶ τὰ δάκρυα μ' ἐβεβαίουν περὶ τοῦ θανάτου τῆς Νισίδης. Παραλείπω δὲ νὰ σὰς εἴπω ὅποιος ἀπέβη τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ ὅταν ἐγὼ ἀπὸ ταλικάυτην λύπην πάραυτα δὲν ἐξέπνευσα, ἄλλος ἄς μὴ φοβῆται εἰς παρομοίαν περιπτώσιν. Ἀλλὰ καὶ τοι βαρυθυμῶν, ἐνεθυμῆθην ὅτι εἶχον ἔτι ἓνα φίλον, καὶ πληγωμένος ὡς εἶχον, ἠκολούθησα τὰ ἔχνη του μέχρι Γαδείρων. Ἐν ᾧ δ' ἐγὼ εἰσπρόχρημι εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, ὁ Φαβιανὸς ἐπεδιβάζετο εἰς τὸ πλοῖον ἠναγκάσθη ἐπομένως νὰ περιμείνω τὴν ἀναχώρησιν Καταλονικοῦ πλοίου, μέλλοντος ν' ἐπανέλθῃ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν εἰς Βαρκελώνην. ὁ πλοίαρχος μ' ἐδέχθη εἰς τὸ πλοῖόν του. τὰ δάκρυά μου, ἐγκαταλείποντος τὴν Ἰταλίαν, ὅπου εἶχον ἀπολέσει τὸ προσφιλέστατον τῆς καρδίας μου ἀντικείμενον ἐδιπλασιάσθησαν.

Ὁ οὐριος κατ' ἀρχὰς ἀνεμος κατ' ὀλίγον ἐκόπασε, καὶ τὸ πλοῖόν μας ἀπὸ τὴν νηνεμίαν σχεδὸν ἴστατο, ἀφ' οὗ μόλις παρήλλαξε τὸν λιμένα. Ἐγὼ δὲ μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως θὰ ἔβλεπον τρικυμίαν, καθότι τὰ δεινά μου αἰετοπε ἀναλογιζόμενος, τὴν Νισίδα μου ἀπαύστως θρηνηῶν, ἐζήτησαν παρὰ τοῦ Θεοῦ τὸν θάνατον ἢ τὸν φίλον μου, καὶ μόνον καθ' ἄς στιγμὰς ἔκρουον τὴν λύραν ἐπιβάτου τινός, διασκεδάζον τὴν μελαγχολίαν μου.

Τὴν δευτέραν δὲ τοῦ ἀπόπλου μας ἡμέραν, καθ' ἣν στιγμὴν ἤρχιζεν ἡ ἡὼς νὰ λάμπῃ εἰς τὸν ὀρίζοντα, καθήμενος εἰς τὴν πρῶμην παρετήρουν τὴν ἀχανῆ τοῦ πελάγους ἔκτασιν, εἰς οὗ τὰ κύματα ἀντενακλᾶτο τὸ δῦον ἤδη φῶς τῶν λαμπρῶν ἀστέρων. Τὰ περὶ ἐμὲ πάντα ἦσαν ἐν ἡρεμίᾳ, οἱ ἀξιωματικοὶ, οἱ ναῦται καὶ λοιποὶ ἦσαν εἰς γλυκὴν παραδεδομένον ὕπνον, καὶ αὐτὸς ὁ ναύκληρος ἐκοιμᾶτο ἐπὶ τοῦ πηδαλίου του. τὰ ἰστία ἦσαν συνεσταλαμένα, καὶ μόνον ἡ ἐλαφρῶς τὰ κύματα σχίζουσα πρῶρα τοῦ πλοίου ἠκούετο. Ἡ βαθεῖα αὐτῆ σωπῆ, ἡ ἄπειρος ἐκείνη τῆς τε θαλάσσης καὶ τοῦ οὐρανοῦ ἔκτασις, ἡ λαμπρὰ θεά, ἡ βραδέως ἐπερχομένη ἐκείνη ἡὼς νὰ ἐγείρῃ τοὺς δυστυχεῖς, τὰ πάντα ζωηρότερον μ' ἀπέσπων ἀπὸ τὰς λύπας μου. Τότε λαβῶν τὴν λύραν ἔψαλα ταῦτα:

Ὁ οὐρανὸς εἶν' εὐδίας, ὁ πόντος γαληναῖος, καὶ μόνος τὰ ἰστία μας ὁ ζέφυρος ταρασσέει.

τὸ πᾶν ὑπνώττει περίξ μου ἡσύχως καὶ βαθύς, πλὴν μαύρη τὴν καρδίαν μου ἐνθύμησις σπαράσσει.

Προβαίνει ἀνθοστόλιτος εἰς ἄρμα φωτοβόλον, κ' ἡμέραν νέαν ἢ ἤως γελῶσα προαγγέλλει ἀκτίων πέμπει δράγματα εἰς τ' οὐρανοῦ τὸν θόλον πλὴν αἱ ἀκτίνες δι' ἐμὲ ὄξεια εἶναι βέλη.

Ἐκλείπω, ψεῦ! κατὰ μικρὸν, ἀγρίων λυπῶν θῆμα . . . Καὶ σὺ, Νισίδα! τέρψασα ὀλίγον τὴν ζωὴν μου, Νισίδα μου! ἐξέλιπες, καὶ ἄχαρι τὸ μῆμα τὰ θείλητρά σου ἔκλεισεν ὁμοῦ μὲ τὴν ψυχὴν μου.

Μόλις δ' ἐπρόφερα τοὺς φλόγγους τούτους, καὶ ἤκουσα θόρυβον κωπῶν, πλησιάζοντα εἰς τὸ πλοῖόν μας· ἐξανίσταμαι τότε, παρατηρῶ, καὶ εἰς τὰς πρώτας ἀκτίνας τῆς ἡμέρας δέκρινα λέμβον, εὐθὺ πρὸς τὸ πλοῖόν μας φερομένην, καὶ διασχίζουσιν τὰ κύματα βοήθεια τεσσάρων στιβαρῶν κωπηλατῶν. Ἡ λέμβος ἐν τούτοις προχωρεῖ καὶ γυνὴ πλησιάζασα πρὸς τὸ πλοῖον, πρὸς θεοῦ μοὶ φωνάζει, εἶπέ μοι ἂν τὸ πλοῖόν σας δὲν εἶνε τὸ πρὸ δύο ἡμερῶν ἀπὸ τῶν Γαδερίων ἀναχωρήσαν. Φαντασθῆτε τὴν ἐκπληξίν μου, ἢ φωνὴ ἐκείνη ἦτον ἢ φωνὴ τῆς Λεύκης, ἀδελφῆς τῆς Νισίδης μου . . . Ὁ! ἀδελφὴ μου, ἐδόησα . . ., καὶ πάραυτα ῥίπτομαι εἰς τὸ σχοινίον τῆς κεραιάς, καταβαίνω, φθάνω εἰς τὴν λέμβον, καὶ σπεύδω νὰ ῥιφθῶ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Λεύκης εὐρίσκομαι εἰς τὰς τῆς Νισίδης.

Ἐνόμιζον ἀπὸ τὴν χαρὰν μου ὅτι ἤμην νεκρὸς ἀκίνητος καὶ ἄφωνος δὲν ἠδύναμην ν' ἀνοίξω τὸ στόμα. Ἡ Νισίδα μὲ ὠμίλει καὶ μ' ἐνεθάρρυνε, τρέμοντα καὶ νομίζοντα μήπως ὅσα συνέβαινον ἦσαν ὄνειροι, ὧν ἢ ἔγερσις ἠδύνατο νὰ μὲ στερήσῃ τῆς τσοαύτης μου εὐτυχίας.

Συνελθὼν δ' ἀπὸ τῆς πρώτης μου ἐκείνης ἐκπληξίως, ἔσπευσα νὰ παραστήσω εἰς τοὺς ἐν τῷ πλοίῳ τὴν τρυφερὰν Νισίδα καὶ τὴν ἀξίεραστον ἀδελφὴν τῆς, ἀμφοτέρως ἐνδεδυμένους ὡς προσκυνητρίδας· ὁ δὲ κυβερνήτης τοῦ πλοίου κατὰ παράκλησίν μου τὰς ὑπεδέχθη μὲ τὴν ἀνήκουσαν τιμὴν εἰς τὸ γένος των. Τότε δὲ πρῶτον ἔμαθον παρὰ τῆς Λεύκης πῶς ἢ λήθη τῆς ταινίας (σύνθημα τῆς πρὸς τὸν Πρασιλὸν νίκης μου) ἦτον ἢ μόνη αἰτία, δι' ἣν ἢ σχεδὸν τὰ λοιπὸν πνέουσα Νισίδα ὑπέπεσαν εἰς τόσον βαθεῖαν λειποθυμίαν, ὥστε πάντες τὴν ἐνόμισαν νεκράν· καὶ μόλις μετὰ ὀκτῶ ὥρας συνελθοῦσα ἔμαθε τὴν πρὸς τὸν Πρασιλὸν νίκην μου, τὸ λάθος μου, τὴν ἀπελπισίαν μου καὶ τὴν ἐκ τούτου φυγὴν μου· δις ἀπεφάσισε μετὰ τῆς ἀδελφῆς τῆς νὰ μᾶς ἀκολουθήσωσι, καὶ ἐπὶ τέλους ἀρ' οὗ ἢ Λεύκη παρεσκεύασε τὰ ἐφόδια διὰ τὴν ἀναχώρησιν, χρυσὸν πολὺν, καὶ λίθους πολυτίμους, ἰκανὴν ποσότητα διὰ τὴν ἀπόδρασίν των, ἀνεχώρησαν. Ἀποσιωμένους δὲ τις τῶν θεραπόντων ἐπραμήθευσεν αὐτῆς ἐν μέσῃ νυκτὶ καὶ φρεῖον, ὥστε καὶ αἱ δύο ἀδελφαί, ἔχουσαι τοὺς πολυτίμους λίθους των, καὶ μετεμψροσθεῖσαι ὡς προσκυνητρίαι, ἀνέλαβον τὴν εἰς Γάδεϊρα ἄγουσαν, ὅπου ἐγνώριζον εἰ ἐγὼ προηγουμένως ἦλθον. Ἐβρασάν δὲ δύο ὠ-

ρας μετὰ τὴν τοῦ πλοίου μας ἀναχώρησιν, καὶ βοήθεια τοῦ πολλοῦ χρυσοῦ των εἶδον τέσσαρας κωπηλάτας ἀναδεχθέντας νὰ μᾶς φθάσωσιν, εἰς τὸ ὅποιον τοὺς ὑπεδοθήσῃ καὶ ἡ συμβάσα ἡμῖν γαλήνη· ὁ σκέπων ἀναμφιβόλως τὰς γλυκείας ἐκείνας καρδίας ἔρωσ τὰς εὐώδωσεν αἰσίως μέχρι τοῦ πλοίου μας.

Καὶ οὕτως ἀνεῦρον μὲν τὴν Νισίδα, ἀλλ' ἐστερούμην εἰσεῖτι σοῦ, φίλτατέ μοι Φαβιανέ, καὶ ἡ ἀπουσία σου συνεσκίαζε τὴν χαρὰν μου. Ἡ Λεύκη οὐχ ἦττον ἐμοῦ συνηθάνετο τὴν στέρησίν σου, ἢν μόνην ἐβρηνοῦμεν. Τέλος μετὰ τὴν εὐτυχῆ θαλασσοπλοῖαν ἐφθάσαμεν εἰς Βαρκελόνην, ὅπου ἠλπίζομεν νὰ μάθωμεν εἰδῆσίν τινα περὶ σοῦ· ἀλλ' αἱ προσπάθειαι μᾶς ἄπασαι ἀπέδωσαν μάταιαι· καὶ πρώτη ἢ Λεύκη εἶπεν ὅτι πρέπει νὰ περιτρέξωμεν πρὸς ἀναζήτησίν σου τὴν Ἰσπανίαν, καὶ νὰ μὴ ἀπαυδήσωμεν πρὶν σὲ εὐρωμεν, βεβαίως οὕσα ὅτι θὰ συμμερισθῶμεν τῆς γνώμης τῆς. Καὶ τῷ ὄντι ἀπερραίσωμεν νὰ υπάγωμεν ἐν πρώτοις εἰς Τολεδὴν, ἐνθα οἱ συγγενεῖς τῆς Νισίδης ἦσαν ἐγκαταστημένοι. Ἀλλὰ, πρὸ παντὸς ἄλλου, ἐγράψαμεν πρὸς τὸν πατέρα τῆς πληροφοροῦντες αὐτὸν τὰ καθ' ἡμᾶς, καὶ ζητοῦντες συγχρόνως ἄδειαν νὰ νυμφευθῶμεν ἐν Τολεδῇ ἀπεκρίθη δὲ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μας, καὶ ἐν ᾧ ἀνηρχόμεθα πρὸς τὴν πόλιν ἐκείνην ἐρευνῶντες πανταχοῦ περὶ τοῦ Φαβιανοῦ, εὐτυχῶς συνητηθήμεν ἐνταῦθα.

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἱστορία τοῦ Θιμβρίου. Ἄμα δ' ἔπαυσεν, ὁ Ἐρκμίτης σύρας αὐτὸν κατὰ μόνας εἰς γωνίαν τινα τῆς καλύβης του, τῷ λέγει μὲ φωνὴν δειλὴν: Ἐγὼ δὲν θὰ ἔλθω εἰς Τολεδὴν; Ἐκπλαγείς ὁ Θιμβρίων ἀπὸ τῆς ἐρωτήσεως ταύτης, παρετήρησε τὸν Φαβιανόν, ὅστις ταπεινώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχυνεν ἀνεπαισθῆτως δάκρυα. Ὁ δὲ φίλος του σφίγγων αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας του, Ἄκουσε, τῷ λέγει, θὰ ἔλθῃς εἰς Τολεδὴν νὰ νυμφευθῇς τὴν ὠραίαν Λεύκην, ἣτις σὲ λατρεῖ, καὶ σὲ εἶχε πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὸν νοῦν τῆς. Σὺ τὴν ἀγαπᾶς πάντοτε· δὲν εἶνε ἀληθές; Περισσότερον ἀπὸ τὴν ζωὴν μου, ἀπεκρίθη ὁ Φαβιανός, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀπὸ σέ. Ἄς υπάγωμεν, εἶπεν ὑπομειδιῶν, θ' ἀφήσω τὸ ἐρημικὸν τοῦτο ἐνδύμα, σὺ δὲ θὰ μοὶ εὕρῃς ἄλλο καταλληλότερον διὰ τὸν νέον γάμον· ἀλλ' ἐάν μὲ πιστεύῃς, ἐπιθυμῶ, ὅταν νυμφευθῶμεν τὰς ἐρασμίας ταύτας ἀδελφάς, νὰ ἐπιστρέψωμεν ἐδῶ νὰ ζήσωμεν μετὰ τῶν καλῶν ποιμένων, τῶν ἀγαπώντων ἡμᾶς, καὶ ἀξίως ἀνταγαπωμένων. Τῆς αὐτῆς γνώμης εἶμαι καὶ ἐγὼ, ὑπέλαβεν ὁ Θιμβρίων. Ἐπιθυμῶ δηλ. νὰ καταπαύσω τὸν βίον μου εἰς τὰ δάση ἐκείνα ἐν μέσῳ τῆς συζύγου καὶ τῶν φίλων μου. Μετὰ δὲ τὴν τοιαύτην συνδιάλεξιν, ἦλθον νὰ κοινοποιήσωσι τὴν γνώμην των εἰς τὰς δύο ἀδελφάς καὶ τοὺς ποιμένας, καὶ πάντες τὴν ἐπεδοκίμασαν.

Ἐν τσοοῦτῳ ἢ νύξ εἶχεν ἤδη προχωρήσει, καὶ ὁ Ἐλικίων συνεβούλευε νὰ ἐπιστρέψωσιν ἐν καιρῷ εἰς τὸ χωρίον, λέγων, δὲν ἔχω μὲν κατοικίαν νὰ σᾶς ὑποδεχθῶ, θὰ σᾶς ὀδηγήσω ὅμως εἰς τὴν τῆς Γαλατείας, ἥς ὁ πατήρ θλ τὸ νομίσῃ τιμὴν του νὰ σᾶς φωνάζῃ ἡσῃ.

Ἡ γνώμη τοῦ Ἐλικίου ἤρπεν εἰς ὅλους, καὶ μὲ βῆμα ἐσπευσμένον ἔφθασαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μοίριδος, ὅστις πρὸ μικροῦ εἶχε καθίσει εἰς τὴν τράπεζαν μετὰ τῆς θυγατρὸς του, τῆς Ἀνθοῦς, τῆς Θεανοῦς καὶ τῶν τεσσάρων ποιμένων τῶν ἐκ Πορτουγαλίας ἐλθόντων νὰ παραλάβωσι τὴν Γαλάτειαν. Καθὼς ἔκρουσαν τὴν θύραν, οἱ κύνες ἐγαύγισαν καὶ ὁ Ἰδιος Μοῖρις ἔσπευσε ν' ἀνοίξῃ καὶ εἶδεν αἰφνης τὸν Ἐλικίονα μετὰ τῆς Νισίδης, τῆς Λεύκης καὶ τῶν δύο φίλων του, ζητούντων κατάλυμα. Ὁ γέροντων ποιμὴν, τιμώμενος συνήθως ἀπὸ παρομοίους ξένους, τοὺς ὑπεδέχθη προθύμως, καὶ προσκαλέσας τὴν θυγατέρα του, τῇ παρήγγειλε νὰ παραθέσωσιν εἰς τὴν τράπεζαν ἐκ τῶν ἐνότων ὅτι καλλίτερον εἶχον, καὶ προσεκάλεσε τοὺς ξένους νὰ καθίσωσιν εἰς τὸ δεῖπνον, ζητῶν καὶ συγγνώμην διὰ τὴν εὐτέλειαν δῆθεν τῶν τροφῶν, διότι δὲν τοὺς περιέμενε.

Καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τοῦ δείπνου ἡ Γαλάτεια ἐπροσπάθει νὰ κρύπτῃ τὴν λύπην της. Ὁ Ἐλικίων ἐκάθησεν ἀπώτατα τῶν Πορτογάλων, ἀποστρεφόμενος καὶ μὲ ὀργίλον βλέμμα θεωρῶν αὐτοὺς, καὶ μόνον πρὸς τὴν Γαλάτειαν ἐνόησε ῥίπτων βλέμμα, εἰς ὃ τὸ βλέμμα αὐτῆς οὐδέποτε ἀπεκρίνετο. Μετὰ τὴν ἔγερσιν ἀπὸ τῆς τραπέζης ἦλθον πάντες οἱ συνδαιτημόνες εἰς τὰς πρὸ τῆς θύρας ἐξέδρας ἐν οἷς καθίσαντες ἀπῆλθον τῆς πνεύσης λεπτῆς αὔρας. Ἐν τούτῳ ἠθέλησεν ὁ γέροντων Μοῖρις νὰ διηγηθῇ πρὸς τοὺς ξένους περὶ τοῦ ἐπιφανοῦς συζύγου, ὃν διὰ τὴν θυγατέρα του ἐξελέξατο μετ' ἀφελείας δὲ καὶ εὐχαριστήσεως διηγούμενος περιῆλθε καὶ εἰς τὰ πλούτη τοῦ γαμβροῦ του, τὰ ὅποια καὶ οἱ Πορτογάλλοι δὲν ἔπαυον μεγαλύνοντες. Οἱ δύο φίλοι καὶ αἱ δύο ἀδελφαὶ ἐθεωροῦντο ὑπόχρεοι νὰ εὐδαιμονίζωσι τὴν τύχην τῆς Γαλατείας, οὐδὲν ἀποκρινομένης, ἐν ᾧ ὁ Ἐλικίων κατέπειγε τὰ δάκρυά του. Αἰφνης ὁμοῦ πένθιμον μέλος σάλπιγγος ἀντηχεῖ κατὰ τὸ χωρίον.

Ὁ Μοῖρις, οἱ ξένοι του, οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου πάντες συρρέουσιν ἐνοπλοὶ πρὸς τὴν μεγαλειτέραν ἀγορὰν τοῦ χωρίου, ὅθεν ἐνόμιζον ὅτι ἤρχετο ὁ λυπηρὸς ἦχος. Ἀλλὰ φθάσαντες εἶδον τέσσαρας ποιμένας πενηθοροῦντας, καὶ κυπαρίσσοις ἐστεμμένους, ἐξ ὧν δύο ἔφερον ἐν χερσὶ λαμπάδας ἀνημμένας, οἱ δ' ἕτεροι ἐσάλπιζον, καὶ ἐν μέσῳ τούτων ἦτον ἱερεὺς τοῦ Ἰψίστου, τὴν ἱερατικὴν του φέρων στολήν.

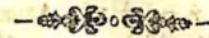
Οὗτος δ' ἦν ὁ σεβάσμιος Στέφανος, ὁ ποιμὴν τῶν ποιμένων, ἡ παρηγορία τῶν πόνων των, ὁ πρὸς θεὸν ἐνθερμος μεσίτης ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας των. Τὸ χωρίον ἅπαν ἦτο ἡ οἰκογένειά του, τὰ ὄφρα πάντα τὰ τέκνα του. Ἀπὸ τεσσάρων ἤδη ἐτῶν πρότερον ἐξεπλήρου ἐν τῷ χωρίῳ ἐκείνῳ τὸ ὑψηλὸν καθήκον τοῦ ἡμεῶν τὸν θεὸν καὶ ὑπηρετεῖν τοῖς ἀνθρώποις.

Ποιμένα, ἀνεβόησεν, ἡ αὔριον εἶνε ἡ ὠρισμένη τοῦ ἔτους ἡμέρα, καθ' ἣν ἀδελφῶν μας εἰς τὸν κοινὸν κοιμητήριον μὴ λησμονεῖτε τὸ ἱερόν μας τὸν καθήκον διὰ τοῦτο αὔριον ἀπὸ πρῶτα νὰ συνέλθῃτε πάντες ἐνταῦθα, διὰ τὴν λυπηρὰν προπαρσκαυὴν τῆς τελευτῆς ταύτης.

Ἀφ' οὗ δὲ γεγωνυῖα τῇ φωνῇ ἀπείργειλε τοὺς λό-

γους τούτους, ἐπέστρεψε πρὸς τὴν κατοικίαν του, καὶ πάντες συνεφώνησαν νὰ συνέλθωσιν ἅμα ἡ ἡμέρα φωνῇ πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τοσοῦτον ἱεροῦ καθήκοντος· ὁ δὲ Μοῖρις, μὴ θέλων νὰ στερῆσῃ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τοιαύτης τελετῆς, παρεκάλεσε τοὺς Πορτογάλλους ν' ἀναβάλωσι τὴν ἀναχώρησίν των. Τοῦτο δ' ἀκούσας ὁ Ἐλικίων ἐσκήρτησεν ἀπὸ χαρὰν, καὶ εἰς τῆς Γαλατείας τὴν καρδίαν ἐνέσταξεν ἐλπίς εὐτυχίας. Ἡ Νισίδα, ἡ Λεύκη, ἡ Θεανὼ καὶ οἱ δύο φίλοι ἠθέλησαν ἐπίσης νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὴν πομπήν, καὶ ἐσεμνύοντο ὅτι τοῖς ἐπετράπη παρὰ τῶν κατοίκων ἀρνηθέντων τοιαύτην τιμὴν πρὸς τοὺς Πορτογάλλους καὶ τοὶ ζητήσαντας ταύτην. Ἀλλ' οἱ χωρικοὶ τοὺς ὑπέβλεπον διότι ἦλθον νὰ ζητήσωσι τὸ ἄνθος τῶν ποιμενίδων των, τὴν Γαλάτειαν. Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν ἀπῆλθον μὲν οἱ Πορτογάλλοι πλήρεις ἀγανακτήσεως, τῶν δὲ λοιπῶν ἕκαστος ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια νὰ παραδοθῇ εἰς τὸν ὕπνον.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΤΙ ΕΦΡΟΝΟΥΝ ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ

ΚΟΣΜΟΥ.

(ΚΑΤΑ ΦΟΡΒΙΓΕΡΟΝ.)

(Γέλος. Ἴδε φυλλάδιον Ἑ').

Περὶ τοῦ μεγέθους τῶν πλανητῶν. — Περὶ τοῦ χρόνου ἐντὸς τοῦ ὁποίου οἱ πλανῆται συμπληροῦσι τὸν περὶ τὴν γῆν αὐτῶν δρόμον. Σφαίραι. — Τὰ κατὰ τὴν γῆν μέγεθος αὐτῆς μαθηματικὰ καὶ ἀστρονομικὰ διαιρέσεις τῆς γῆς.

Τὰ περὶ τοῦ μεγέθους τῶν πλανητῶν ὠρίζοντο ἐπίσης αὐτογνωμότως καὶ ἀσαφῶς, ὅσον καὶ τὰ περὶ τῆς ἀμοιβαίας αὐτῶν ἀποστάσεως. Οἱ Ἐπικούρειοι ἔλεγον τὸν ἥλιον ἔχοντα τόσον μόνον μέγεθος ὅσον φαίνεται εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν (τηλικούτον ἡλίκος φαίνεται), ἔχοντα δηλαδὴ ἐνὸς ποδὸς περίπου διάμετρον, ἀν καὶ ὁ Δημόκριτος ἐτι ἐθεώρει αὐτὸν πολὺ μεγαλῆτερον ἀφ' ὅτι φαίνεται εἰς ἡμᾶς, καὶ προγενέστεροι φιλόσοφοι ὀριστικώτερον ἐτι περὶ τούτου ἀπεφάνθησαν. Ὁ Ἐμπεδοκλῆς λ. χ. ἔλεγε τὸν ἥλιον ἔσον τῆς γῆς, ὁ δ' Ἀναξίμανδρος ἐβεβαίωσεν, ὅτι ἡ μὲν πυρίνη ἐστὶ ἀφ' ἧς ἐξαστράπτει ὁ ἥλιος δὲν εἶναι μεγαλῆτέρα τῆς γῆς, ἀλλ' ἡ περιέχουσα αὐτὴν σφαῖρα εἶναι τῆς μὲν γῆς ὀκτωκαίκοσασπλασία, τῆς δὲ σελήνης ἐπτακαίκοσασπλασία. Κατὰ τοὺς Μα-

θηματικούς πάλιν, ὁ ἥλιος εἶναι ὀκτωκιδεκάκις, κατὰ τὸν Ἀναξίμενην, τὸν Ἐρτοσθένη καὶ ἄλλους, ἑπτακαικισάκις, κατὰ τὸν Ἀρίσταρχον τὸν Σάμιον καὶ τὸν Πτολεμαῖον, ὀκτωκαικισάκις, κατὰ τὸν Πυθαγόραν, ἑκατοντάκις, κατὰ τὸν Ἰππαρχον, χιλιάκις καὶ πεντηκοντάκις μεγαλύτερος τῆς γῆς, ἐνῶ ὁ Θαλῆς ἔλεγεν αὐτὸν 720, καὶ ὁ Πτολεμαῖος μόνον 18 4/5 φορές μεγαλύτερον τῆς σελήνης. Ὁ Ποσειδώνιος ἀπ' ἐτέρου ἀπέδιδεν εἰς τὸν ἥλιον διάμετρον 3,000,000 σταδίων, καὶ περίμετρον μυριάκις μεγαλύτεραν τῆς γῆ·ης περιμέτρου, κατὰ δὲ τὸν Ἀρίσταρχον, ἡ μὲν φαινόμενη αὐτοῦ διάμετρος συμποσοῦται εἰς τὸ 1/720 τοῦ Ζωδιακοῦ, ἡ δὲ σχέσις τῆς πραγματικῆς αὐτοῦ διαμέτρου πρὸς τὴν τῆς γῆς εἶναι μεγαλύτερα ἢ 6859:27 καὶ μικροτέρα ἢ 79507:216. Ὁ Κλεομήδης πάλιν ἤξιου, ὅτι ἡ διάμετρος τοῦ τε ἡλίου καὶ τῆς σελήνης ἀποτελεῖ τὸ 750 μέρος τοῦ ὑπ' αὐτῶν διαγραφομένου κύκλου, ὅτι δὲ ὁ κύκλος τοῦ ἡλίου εἶναι τριςκιδεκάκις μεγαλύτερος τοῦ τῆς σελήνης, διότι ἡ σελήνη συμπληροῖ τὸν δρόμον αὐτῆς εἰς 27 1/2 ἡμέρας, ἐνῶ ὁ ἥλιος εἰς ἓν ἔτος· ὥστε ἐπειδὴ ἡ διάμετρος τῆς σελήνης εἶναι ἴση τῆς ἡμίσεος διαμέτρου τῆς γῆς, ἦτοι συμποσοῦται εἰς 40,000 σταδίων, ἡ διάμετρος τοῦ ἡλίου ἀναβαίνει εἰς 520,000 σταδίων. Ἄλλοι τελευταῖον, ὡς ὁ Ἀρχέλαος, ἔλεγεν ἀπλῶς, ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι ὁ μέγιστος τῶν ἀστέρων, μὲ ἐπιχειροῦντες νὰ ὀρίσωσιν ἀκριβέστερον τὸ μέγεθος αὐτοῦ.

Τὴν σελήνην ὁ Παρμενίδης ἔλεγεν ἴσην κατὰ τὸ μέγεθος μὲ τὸν ἥλιον, ἀλλ' οἱ πλείστοι ἄλλοι ἐθεώρησαν μικροτέραν. Πάλιν δὲ ὁ μὲν Θαλῆς, ὁ Ἀναξίμανδρος, ὁ Ποσειδώνιος καὶ πολλοὶ Στωϊκοὶ μεγαλύτεραν τῆς γῆς (ὁ Ἀναξίμανδρος ἰδίως ἐνενακιδεκαπλασίονα), ὁ δ' Ἀριστοτέλης καὶ ἄλλοι μικροτέραν (κατὰ τὸ ἡμισυ, ἢ κατὰ τὸ τρίτον, ἢ κατὰ τὰ 2/3). Ὁ Πτολεμαῖος ὑπελόγιζε καὶ τὴν φαινόμενην τῆς σελήνης διάμετρον, εἰς 20' 20" ἐν τῇ μεγίστῃ, καὶ εἰς 35' 20" ἐν τῇ ἐλαχίστῃ αὐτῆς ἀπὸ τῆς γῆς ἀποστάσει. Εἴπομεν πρὸ μικροῦ ὀπόσην ἔλεγεν ὁ Κλεομήδης τὴν διάμετρον τῆς σελήνης. Εἰς δὲ τὸν Ἀναξαγόραν δὲν ἐφαίνετο αὕτη μεγαλύτερα τῆς Πελοποννήσου, καὶ κατὰ τὴν γνώμην τῶν Αἰγυπτίων ἀπέτελει τὸ 1/72 τῆς γῆς. Τελευταῖον οἱ Ἐπικούρειοι εἶχον περὶ τῆς σελήνης τὴν αὐτὴν γελοῖαν δόξαν τὴν ὀποῖαν καὶ περὶ τοῦ ἡλίου, ὅτι δηλαδὴ δὲν εἶναι μεγαλύτερα παρ' ὅτι φαίνεται εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν. Περὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἄλλων πλανητῶν (ἐξαίρεσει τῆς γῆς, τὴν ὀποῖαν ὅμως δὲν ἐθεώρουν ὡς τοιοῦτον καὶ περὶ τῆς κατωτέρω θέλομεν ὀμιλήσει) οὐδ' εἰκασίας καὶν εὐρίσκωμεν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

Καὶ περὶ τοῦ χρόνου ἐντὸς τοῦ ὀποῖου οἱ πλανῆται συμπληροῦσι τὴν περὶ τὴν γῆν αὐτῶν περιφορὰν, ὀλίγα τινὰ μόνον περιέχουσιν αἱ συγγραφαὶ τῶν ἀρχαίων. Τὸν ἥλιον φυσικῶ τῷ λόγῳ ἔλεγον ἅπαντες συμπληροῦντα τὴν περίοδον αὐτοῦ ἐντὸς ἐνὸς ἔτους, τὴν δὲ σελήνην εἰς ἓνα μῆνα. Τὴν δὲ περίοδον τῶν ἄλλων πλανητῶν, ὁ Πτολεμαῖος, ὁ Κλεομήδης καὶ ὁ Πλούταρχος ὥριζον ὡς ἐξῆς τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ

Ἐρμού εἰς 1 ἔτος ἐπίσης, τοῦ Ἄρεως εἰς 2, τοῦ Διὸς εἰς 12, τοῦ Κρόνου εἰς 30· ὁ Γεμῖνος ὀρίζει τὴν περίοδον τοῦ Κρόνου εἰς 30 περίπου ἔτη, καὶ τὴν τοῦ Ἄρεως εἰς 2 1/2· ἄλλαι περὶ τούτου εἰδήσεις, δὲν εὐρίσκονται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

Ὅτι καὶ ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ πλανῆται, διαγράφουσιν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, εἰς ὀρισμῆνα χρονικὰ διαστήματα, ὀρισμένους ἐπίσης δρόμους καὶ οὐδέποτε ὑπερβαίνουσι τακτὰ τινὰ ὄρια, παρατηρήθη πρωῒμώτατα· ἐπὶ δὲ τῆς παρατηρήσεως ταύτης οἱ μεταγενέστεροι μαθηματικοὶ καὶ ἀστρονόμοι ἔδρυσαν τὰς περὶ τοῦ συστήματος τοῦ παντὸς καὶ περὶ τῶν σφαιρῶν δοξασίας αὐτῶν, τὰς ὀποίας συγκραλιοῦμεν ἐνταῦθα, κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὰ φαινόμενα τοῦ Γεμῖνου.

Ὁ ὅλος κόσμος ἐθεωρεῖτο ὡς σφαῖρα, περιστρεφόμενη περὶ τὸν ἴδιον ἀξονα αὐτῆς, ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς. Τὰ ἄκρα τοῦ ἀξονος ἐκείνου ὀνομάζοντο πόλοι, ἐξ ὧν ὅμως δὲν εἶναι ὀρατὸς εἰς ἡμᾶς εἰμὴ μόνον ὁ βόρειος, ἐνῶ ἐξεναντίας ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῆς γῆς τόποι, ἀπὸ τῶν ὀποῖων δὲν φαίνεται εἰμὴ μόνος ὁ νότιος, οὐχὶ δὲ ὁ βόρειος πόλος, καθὼς πάλιν ἔτεροι τόποι, ὅπου οἱ δύο πόλοι ὀμοίως κεῖνται ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος. Ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ ὑπέθετον πολλοὺς, διὰ τῆς κινήσεως τῶν ἀστέρων ὀριζομένους, κύκλους, ἐξ ὧν τινὰς μὲν παραλλήλους, τινὰς δὲ λοξοὺς, καὶ ἄλλους διὰ τῶν πόλων διερχομένους. Οἱ παράλληλοι κύκλοι, οἱ ἔχοντες τοὺς αὐτοὺς μὲ τὸν ὅλον κόσμον πόλους, εἶναι πέντε. Ὁ μέγιστος καὶ μεσαίτατος ἐξ αὐτῶν εἶναι ὁ ἰσημερινός, ὁ διχοτομούμενος ὑπὸ τοῦ ὀρίζοντος, εἰς τρόπον ὥστε τὸ μὲν ἡμισυ τοῦ κύκλου εἶναι ὑπὲρ τὴν γῆν, τὸ δὲ ἄλλο ἡμισυ ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα. Ἐπὶ τούτου τοῦ κύκλου φθάσαντος τοῦ ἡλίου, γίνονται αἱ ἰσημερίαι, ἦτε ἐκρινῆ καὶ ἡ φθινοπωρινῆ. Ἐκατέρωθεν τοῦ ἰσημερινοῦ ἔρχονται οἱ δύο τροπικοὶ κύκλοι, ἦτοι τὰ ἀπώτατα ὄρια τοῦ ἡλιακοῦ δρόμου πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς μεσημβρίαν. Ὁ θερινὸς τροπικὸς εἶναι ὁ βορειότατος κύκλος, τὸν ὀποῖον διαγράφει ὁ ἥλιος κατὰ τὴν μακροτάτην ἡμέραν· ἀπὸ αὐτοῦ τρέπεται ὁ ἥλιος πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ ἐντεῦθεν τὸ ὄνομα τοῦ κύκλου ἐκείνου. Ὁ δὲ χειμερινὸς τροπικὸς εἶναι πάλιν ὁ μεσημβρινιώτατος κύκλος, τὸν ὀποῖον ὁ ἥλιος διαγράφει κατὰ τὴν συντομωτάτην ἡμέραν, καὶ ἀπὸ τοῦ ὀποῖου ἀνακάμπει αὐθις. Ἀμφότεροι τέμνονται ἐπὶ τῆς ὑπὸ τοῦ ὀρίζοντος, ὅχι ὅμως εἰς δύο ἴσα μέρη, διότι κατὰ τὰ διάφορα κλίματα διάφορος εἶναι καὶ ἡ ἀμοιβαία ἀναλογία τῶν δύο τμημάτων. Ἐν τῷ ἡμετέρῳ κλίματι, τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ τὸ μὲν μεγαλύτερον τμήμα εἶναι ὑπὲρ τὴν γῆν, τὸ δὲ μικρότερον ὑπὸ τὴν γῆν. Ἡ δὲ μεταξὺ τῶν δύο τμημάτων τοῦ κύκλου τούτου ἀναλογία ἀποβαίνει ἀνισωτέρα καθόσον προβαίνωμεν πρὸς βορρᾶν, καὶ ἰσωτέρα καθόσον προχωροῦμεν πρὸς μεσημβρίαν, καὶ ἐπὶ τέλος ὑπάρχει χώρα τις πρὸ μεσημβρίαν ἡμῶν κειμένη, ἐν ἣ διχοτομεῖται ὁ θερινὸς τροπικὸς κύκλος ὑπὸ τοῦ ὀρίζοντος. Ὡς πρὸς τὸν χειμερινὸν τροπικὸν συμβαίνει ἀκριβῶς τὸ ἀνάπαλιν. Πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς μεσημ-

Ερίαν τῶν δύο τροπικῶν, εἶναι πάλιν οἱ δύο πολι-
κοὶ κύκλοι, οἱ ἐλάχιστοι τῶν παραλλήλων ὡς πρὸς
τὴν ἡμετέραν κατοικίαν. Ὁ ἀρκτικός κύκλος εἶναι
ὅλος ὑπὲρ γῆν καὶ ἐφάπτεται τοῦ ὀρίζοντος καθ' ἕν ση-
μεῖον. Ἐντὸς αὐτοῦ οἱ ἀστέρες, οὔτε δύουσι, οὔτε ἀ-
νατέλλουσι, ἀλλὰ φαίνονται στρεφόμενοι δι' ὅλης τῆς
νυκτὸς περὶ τὸν πόλον· ὅθεν ὁ κύκλος οὗτος ὀρίζει
τὴν χώραν τῶν ἀείποτε ὀρατῶν ἡμῖν ἀστέρων. Ὅταν
προβιάνομεν πρὸς βορρᾶν, τόσῳ εἶναι μεγαλύτερος·
εἰς τινὰς χώρας συμπίπτει μετὰ τοῦ τροπικοῦ, εἰς
ἄλλους ὑπερβαίνει αὐτὸν κατὰ τὸ μέγεθος, ὑπὸ δὲ
τὸν πόλον αὐτὸν συμπίπτει καὶ μετὰ τοῦ ἰσημερινοῦ.
Ὁ μεσημβρινὸς ἢ ἀνταρκτικὸς κύκλος εἶναι ὑποκάτω
τῆς γῆς, ὥστε οἱ ἐντὸς αὐτοῦ εὐρισκόμενοι ἀστέρες
εἶναι ἀείποτε ἡμῖν ἀόρατοι. Ὄρίζει δὲ τὴν χώραν
τῶν ἀείποτε ἀόρατων ἡμῖν ἀστέρων καὶ ἐφάπτεται
τοῦ ὀρίζοντος καθ' ἕν σημεῖον.

Διὰ τὰ προσδιορισθῆ ἢ ἀμοιβαία ἀπόστασις τῶν
παραλλήλων τούτων κύκλων, διαγράφεται διὰ τῶν
πόλων κύκλος τέμνων ἅπαντας τοὺς παραλλήλους εἰς
δύο σμῆμα· καὶ διαιρεθέντος αὐτοῦ εἰς 60 μέρη, ὁ
μὲν ἰσημερινὸς καταγράφεται ἀπέχων ἀρ' ἑκατέρῳ
τῶν τροπικῶν ἕξηκοστὰ 4 (ἦτοι 24 τῶν μεταγε-
νεστέρων μοιρῶν), οἱ δὲ πολικοὶ ἀπὸ τῶν πόλων 6
(ἦτοι 36°, τοῦλάχιστον εἰς τὴν Ἑλλάδα), οἱ δὲ τρο-
πικοὶ ἀπὸ τῶν πολικῶν 5, διότι ἡ ἀπόστασις
τῶν ἀρκτικῶν κύκλων ἀπὸ τε τῶν τροπικῶν καὶ τῶν
πόλων μεταβάλλεται, ὡς εἶδομεν, κατὰ τὰ διάφορα
κλίματα, ἐνῶ ἕξεναντίας ἡ ἀπόστασις τῶν τροπικῶν
ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μένει πάντοτε ἡ αὐτή. Ὁμοίως
διὰ τῶν πόλων τοῦ κόσμου καὶ τοῦ κατὰ κορυφὴν
σημεῖου γραφόμενος μέγιστος κύκλος, ὅστις τέμνει
τὴν οὐράνιον σφαῖραν εἰς δύο ἴσα μέρη καὶ ἀποτελεῖ
ὀρθὴν γωνίαν μετὰ τὸν ὀρίζοντα, εἶναι, ὡς πρὸς πάντα
οἰονδήποτε τόπον, ὁ μεσημβρινός, ὁ κύκλος δηλαδὴ
ἐκεῖνος ἐρ' οὐ γενόμενος ὁ ἥλιος τὰ μέσα τῶν ἡμε-
ρῶν καὶ τὰ μέσα τῶν νυκτῶν ποιεῖται εἰς τὸν ὑπὲρ
αὐτὸν κείμενον τόπον τῆς γῆς. Εἰς τοὺς διὰ τῶν πό-
λων διερχομένους κύκλους ἀνήκουσι καὶ οἱ κόλουροι,
οὕτως ὀνομαζόμενοι (ἀπὸ τοῦ κόλος καὶ οὐρά), διότι
ἀείποτε ἐν μέρος αὐτῶν εἶναι ἀθεώρητον, καὶ ἰδίως
τὸ μέρος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον χωρίζει ὁ ἀνταρκτικὸς
κύκλος ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα. Οἱ δύο οὗτοι διὰ τῶν ἰση-
μερινῶν καὶ τροπικῶν σημείων ἐλκόμενοι καὶ εἰς τοὺς
πόλους διασταυροῦμενοι κύκλοι τέμνουσι τὸν ἐκλει-
πτικὸν εἰς 4 ἴσα μέρη. Ἐκλειπτικὸν δὲ κύκλοι εἶναι
ὁ λοξὸς δρόμος ἐν τῇ μέτῳ τοῦ ζωδιακοῦ, ἦτοι τοῦ
ἐν τῇ οὐρανῷ χώρου ἐντὸς τοῦ ὁποῖου κινῶνται ἅ-
παντες οἱ πλανῆται καὶ τὸν ὁποῖον οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν
ὑπερβαίνει. Ὁ ζωδιακὸς ἢ ζωδίων κύκλος ὀρίζει-
ται ὑπὸ δύο παραλλήλων τοῦ ἐκλειπτικοῦ γραμμῶν,
ὡς εἶναι, ὡς καὶ ὁ ἐκλειπτικὸς κύκλος, λοξὸς, διχο-
τομεῖ τὸν ἰσημερινόν, ἔχει πλάτος 12 ἴσα μέρη, καὶ
διαιρεῖται εἰς 12 ἴσα μέρη, ὧν ἕκαστον καλεῖται
ἀπὸ ἐνὸς ἀστεριῶν, ἔχοντος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ
ὄνομα ζώου τινός (καὶ ἔστιν ἡ ἀρχὴ τῶν ζώων). Τὰ δώδεκα
ζώδια εἶναι ὁ κριεῖς, ὁ ταῦρος, οἱ διδύμοι, ὁ κριεῖς, ὁ
αἰγόκερως, ὁ ζυγὸς, ὁ σκορπιός, ὁ τοξότης, ὁ αἰγό-
κερως, ὁ ὑδροχόος, καὶ οἱ ἰχθύες. Ἐκαστὴν τῶν
τμημάτων τούτων ὑποδιαιρεῖται πάλιν εἰς 30 τμη-
ματα, ὥστε ὁ ὅλος κύκλος περιέχει 360 τμη-
ματα, ὁ δὲ ἥλιος ὅστις διατρέχει αὐτὸν εἰς 364
1/4 ἡμέρας, διέρχεται καθ' ἑκάστην σχεδὸν ἡμέραν
ἐν τοιοῦτον τμήμα καὶ καθ' ἑκαστὸν τμήμα ἐν τῶν
ζωδίων. Ὁ δὲ λόγος δι' ὃν ὁ ἥλιος δὲν διέρχεται
κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα τοῦ χρόνου ἕνα ἕκαστον τῶν
ἴσων τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου μοιρῶν, ἀλλ' ἀπὸ μὲν
τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας μέχρι τῶν θερινῶν τρόπων
διέρχονται 94 1/2 ἡμέραι, ἀπὸ δὲ τούτων μέχρι
τῆς μετοπωρινῆς ἰσημερίας 92 1/2 ἡμέραι, ἀπὸ
ταύτης πάλιν μέχρι τῶν χειμερινῶν τροπῶν 88 1/8,
καὶ ἀπὸ τούτων μέχρι τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας 90 1/8,
ὁ λόγος δι' ὃν συμβαίνει ἡ χρονικὴ αὕτη ἀνισότης
εἶναι, ὅτι ὁ ἥλιος κινεῖται, ἐντὸς τοῦ ζωδιακοῦ, εἰς
κύκλον οὐ μόνον μικρότερον, ἀλλὰ ἔχοντα καὶ κέντρον
ἄλλο πρὸς τὸ κέντρον τοῦ ζωδιακοῦ, ὥστε ὁ δρόμος
τοῦ ἡλίου διαιρεῖται εἰς 4 ἄνισα μέρη. Ἡ δὲ μεγί-
στη αὐτοῦ περιφέρεια κεῖται ὑπὸ τὸ τεταρτημόριον
τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου, τὸ ἀπὸ τῆς 1 μοίρας τοῦ κριεῖς
μέχρι τῆς 30 τῶν διδύμων. Ἡ σελήνη ἦτις λαμβά-
νει τὸ φῶς αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου, διατρέχει τὸν ζω-
διακὸν εἰς 27 1/4 ἡμέρας καὶ διέρχεται ὅλον αὐτοῦ
τὸ πλάτος. Αἱ φάσεις αὐτῆς συμβαίνουσιν ὡς ἐκ τῶν
μεταβολῶν τῆς θέσεώς της πρὸς τε τὸν ἥλιον καὶ
πρὸς τὴν γῆν· διότι τὴν 30 ἡμέραν συμπεσόντος τοῦ
ἡλίου μετ' αὐτῆς ἐν τῇ αὐτῇ τμηματι τοῦ ζωδιακοῦ,
φωτίζεται τὸ πρὸς τὸν ἥλιον ἐστραμμένον, ἀπὸ τῆς
γῆς δὲ ἀπεστραμμένον μέρος αὐτῆς, ὥστε ἡμεῖς τότε
παντάπασιν δὲν τὴν βλέπομεν, καθὼ χωροῦσαν κα-
τωτέρω τοῦ ἡλίου. Ὅσα μᾶλλον ὁμως μακρύνεται
ἀπὸ τοῦ ἡλίου, τόσῳ μᾶλλον βλέπομεν αὐτὴν φωτι-
ζομένην μακρυνθεῖσα ἀπὸ αὐτοῦ ἐν τέταρτον τοῦ ζω-
διακοῦ, παρίσταται ἡμῖν κατὰ τὸ ἡμισυ αὐγάζουσα·
στᾶσα δὲ ἀπέναντι τοῦ ἡλίου, φωτίζεται ὀλόκληρος.
Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον φθίνει πάλιν, καθ' ὅσον
προσεγγίζει εἰς τὸν ἥλιον, μέχρις οὐ ὅπως εἰς αὐτὸν
πλησιάσασα, ἀποβαίνει ὅπως ἀόρατος. Αἱ τῆς σελήνης
ἐκλείψεις γίνονται κατὰ τὴν εἰς τὸ σκίασμα τῆς γῆς
ἔμπτωσιν τῆς σελήνης, ὅταν δηλαδὴ ὁ ἥλιος, ἡ γῆ,
τὸ σκίασμα τῆς γῆς καὶ ἡ σελήνη ἴστανται ἐπὶ τῆς
αὐτῆς εὐθείας. Συμβαίνουσι δὲ αἱ ἐκλείψεις μόνον ἐν
καιρῷ τῆς πανσελήνου καὶ καθ' ὅσον ἡ σελήνη ποι-
εῖται τὴν ἀπόδοον διὰ μέσου τοῦ ἐκλειπτικοῦ ἢ οὐ·
σκιάζεται ὀλόκληρος ἢ ἐν μέρει μόνον. Εἴπομεν δὲ
ἤδη ἐντὸς πόσου χρόνου ἔλεγον τοὺς λοιποὺς 5 πλαν-
ήτας συμπληροῦντας τὸν δρόμον αὐτῶν διὰ τοῦ ζω-
διακοῦ, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἅπαντες κινῶνται.

Τὴν δὲ γῆν δὲν ἐξελέμβανον συνήθως, καθὼ παρε-
τηρήθη καὶ προηγουμένως, ὡς πλανήτην, ἀλλὰ ὡς
τὸ ἀκίνητον κέντρον τοῦ παντός· ἐξετέθησαν ὁμοίως
καὶ αἱ περὶ τῆς κατασκευῆς αὐτῆς, τῆς ἀρχικῆς ὕλης
καὶ τῆς ἐνδεχομένης καταστροφῆς δοξασαί τῶν ἀρ-
χαίων. Οἱ παλαιότατοι ποιηταί, φιλόσοφοι καὶ ἱστο-
ρικοὶ ἐθεώρουν αὐτὴν ὡς δίσκον περιέβρυστον ὑπὸ τοῦ
ὠκεανοῦ· καὶ ὠκεανὸν ἐνόουν κατ' ἀρχὰς ποταμῶν

βραδύτερον δὲ, ἰδίως ἀπὸ τοῦ Ἡροδότου, ἀπέδωκαν αὐτῷ τὴν σημερινὴν σημασίαν. Ἐδίδον δὲ εἰς τὸν δίσκον τοῦτον ποικιλώτατα σχήματα, διότι οἱ μὲν ἔλεγον αὐτὸν ἐπίπεδον καὶ σφαιροειδῆ, οἱ δὲ ἐπιμήκως στρογγύλον δίσκον, ἔχοντα μῆκος ἡμιόλιον τοῦ πλάτους, οἱ δὲ τυμπανοειδῆ ἢ κυλινδροειδῆ, οἱ δὲ ἐφάνταζοντο τὴν γῆν ὡς κύβον ἢ πυραμίδα. Πρὸς τούτοις ἄλλοι μὲν ἐπίστευον, ὅτι ἡ γῆ ἐπιπλέει ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ὡς ὁ Θαλῆς, ἄλλοι, ὅτι αἰωρεῖται ἐλευθέρᾳ ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ κόσμου, ἄλλοι ὅτι προσερείδεται ἐπὶ τοῦ αὐτῆς συμπυκνωθέντος ἀέρος καὶ ἄλλοι ὅτι εἰς ἀπειρον ἐξήρξεται. Πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν φρονούντων δισκοειδῆ τὴν γῆν, ἐπίστευον ὅτι εἶναι κοίλη ἐν τῷ μέσῳ καὶ ὅτι ἐν τῷ κοιλώματι τούτῳ ἦθροισθη ἡ θάλασσα. Πρῶτοι οἱ Πυθαγόρειοι ἀνεγνώρισαν τὸ σφαιροειδὲς σχῆμα τῆς γῆς, οἱ δὲ μεταγενέστεροι φιλόσοφοι, καὶ ἰδίως ὁ Ἀριστοτέλης, οἱ Στωϊκοὶ καὶ οἱ Μαθηματικοί, κατέστησαν τὴν δοξασίαν ταύτην πάγκοινον. Οἱ ἀρχαῖοι ὅμως δὲν ἐγνώριζον, ὅτι ἡ γῆ δὲν σχηματίζει ἐντελῆ σφαῖραν, ἀλλ' εἶναι ὀλίγον τι πεπιασμένη εἰς τοὺς πόλους, ὥστε ἀποτελεῖ σφαιροειδὲς ἢ ἑλλειψοειδὲς σχῆμα, τοῦ ὁποῦο ἢ ἐν τῷ ἰσημερινῷ διάμετρος εἶναι μικρόν τι μεγαλητέρα ἢ ἡ μεταξὺ τῶν πόλων. Ὅσοι δ' ἔλεγον τὴν γῆν αἰωρουμένην ἀκίνητον ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ παντός, ἐξήγουν τὴν τοιαύτην αὐτῆς θέσιν ἢτοι διὰ τῆς ἰσορροπίας αὐτῆς, ἢτοι διὰ τὸ βῆρος τοῦ ἀέρος ἐπὶ τοῦ ὁποῦο ἐρείδεται, εἰς ὃ ὁ Ἀναξαγόρας προσέθετε συγχρόνως καὶ τὴν ἀδιάλειπτον ταχείαν τοῦ ὄλου κόσμου περιφορὰν. Καθότι ἔτι ἀπὸ τοῦ Θαλῆτος, ὑπὸ πάντων σχεδὸν ἐπρεσβεύετο, ὅτι συγχρόνως μὲ τὸν ὄλον κόσμον ἔπασχε καὶ ἡ γῆ ὁμοίαν περιφορὰν, ἀπὸ δὲ τῆς γνώμης ταύτης εὐχερῶς ἔπειτα πορήχθη ἢ ἄλλη αὐτῇ, ὅτι ἡ γῆ στρέφεται περὶ τὸν αὐτὸν μὲ τὸν ὄλον οὐρανὸν ἄξονα.

Περὶ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ μεγέθους τῆς γῆνης σφαίρας, κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ ἀρχαῖοι ὑπερέβησαν τὸ μέτρον, ἐπὶ δὲ τέλος κατήντησαν εἰς συμπεράσματα κατώτερα τῆς ἀληθείας. Οἱ ἀρχαιότατοι φιλόσοφοι δὲν ἐδήλουν ἀπόλυτόν τι μέγεθος τῆς γῆς, ἀλλ' ὠρίζον αὐτὸ μόνον ἀναλόγως πρὸς τὰ λοιπὰ οὐράνια σώματα (ἴδε ἀνωτέρω σελ. 296 καὶ 297 τὰς περὶ τοῦ μεγέθους τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης δοξασίας τῶν ἀρχαίων). Ὁ Ἡρόδοτος εἶναι ὁ πρῶτος, ἀπὸ τῆς συγγραφῆς τοῦ ὁποῦο εἰμποροῦμεν νὰ συμπεράνωμεν ὁποῖόν τι μέγεθος ἀπέδιδεν εἰς τὸν δίσκον τῆς γῆς (περὶ τῆς περιφερείας τῆς γῆνης σφαίρας δὲν εἰμπορεῖ νὰ γίνη εἰσέτι λόγος ὡς πρὸς αὐτόν) διότι, συνυπολογίζοντες τὰς διαφορὰς ὑπ' αὐτοῦ ἀναφερομένας ἀποστάσεις, εὐρίσκομεν τὸ μῆκος τῆς κατοικημένης γῆς ἀναβαῖνον εἰς 37,400,000 σταδίων. Περὶ τῆς πραγματικῆς περιφερείας τῆς γῆνης σφαίρας πρῶτον ἐγένετο λόγος ἀπὸ τῶν μέσων τῆς 4ης. ἑκατονταετηρίδος πρ. Χρ., ὅτε ἐπεκράτησεν ἡ περὶ τοῦ σφαιροειδοῦς σχήματος τῆς γῆς γνώμη. Ὁ Ἀριστοτέλης ὠρίζε τὴν περιφέρειαν ταύτην εἰς 400,000 σταδίων, ὁ Ἀρχιμήδης, εἰς 300,000, ὁ Ἐρατοσθένης εἰς 252,000, ἔχων σύμψυκτον καὶ τὸν Ἰππαρχόν· ὁ δὲ Ποσειδώνιος διττῶς, κατ' ἀρχὰς εἰς 240,000, ἔπειτα μόνον εἰς 180,000

σταδίων, καὶ ὑπῆρξεν οὕτως ὁ ἀρχηγὸς τῆς ὑπερβολικῆς ἐκείνης μειώσεως τῆς γῆνης σφαίρας, ἥτις βραδύτερον ἐν γένει σχεδὸν ἐπεκράτησε, διότι καὶ ὁ Μάρκινος καὶ ὁ Πτολεμαῖος ἀπέδεχοντο τὸν τελευταῖον ὑπολογισμόν, ἐνῶ ἄλλοι, οἷον ὁ Στράβων καὶ ὁ Ἀγαθήμερος, ἐταλαντεύοντο μεταξὺ τῶν δύο ὄρων. Ὁ Πλίνιος τελευταῖον ἀναφέρει ἐτέραν γνώμην, καθ' ἣν ἡ περιφέρεια τῆς γῆς ὀρίζεται εἰς 264,000 σταδίων, ἢ δὲ γῆ ἀποτελεῖ τὸ 96 μέρος τοῦ κόσμου, ὥστε ἡ περιφέρεια τοῦ ὄλου κόσμου συμποτοῦται εἰς 25,344,000 σταδίων! Ἐπὶ τῆς γνώμης ὅτι ἡ περιφέρεια τῆς γῆς δὲν ὑπερβαίνει τὰς 240,000 σταδίων, ἐρείδεται ὁ προσδιορισμὸς τῆς διαμέτρου αὐτῆς εἰς 80,000 σταδίων, διότι οἱ ἀρχαῖοι ὠρίζον τὴν ἀναλογίαν τῆς διαμέτρου πρὸς τὴν περιφέρειαν συνήθως ὡς 1:3, ἂν καὶ ἤδη ὁ Ἀρχιμήδης ἀπεφήνατο ἀκριβεστέραν τινὰ ἀναλογίαν. Ὅπως δὲ ἀβέβαιαι ἦσαν ἀπαντα αὐταὶ αἱ καταμετρήσεις, ἐννόουν κάλλιστα καὶ αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοι.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς μαθηματικὰς καὶ ἀστρονομικὰς διαιρέσεις τῆς γῆς, πᾶσαι αἱ διαιρέσεις τῆς οὐρανίου σφαίρας μετεβιβάσθησαν, ἔτι ἀπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν χρόνων, εἰς τὴν γῆνην σφαῖραν, διαγραφέντων ἐπ' αὐτῆς τῶν αὐτῶν ἀπαρραλλάκτως κύκλων καὶ εἰς τὰς αὐτὰς ἀποστάσεις, ἢτοι τοῦ ἰσημερινοῦ, τῶν τροπικῶν καὶ τῶν πολικῶν κύκλων ὥστε ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς εὐρέθη τοιουτοτρόπως διηρημένη ὡς πρὸς τὸν δρόμον τοῦ ἡλίου καὶ τὴν ἀπὸ αὐτοῦ ἐξηρητημένην μεγαλητέραν ἢ μικροτέραν θερμότητα αὐτῆς, εἰς διαφορὰς, ὑπὸ τῶν κυκλοτερῶν ἐκείνων γραμμῶν ὀριζόμενας, ζώνας. Ὁ Παρμενίδης ἐλάλησεν, ὡς φαίνεται, πρῶτος περὶ τῶν πέντε τούτων ζωνῶν, τῆς διακεκαυμένης μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν, τῶν δύο εὐκράτων, μεταξὺ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν πολικῶν, καὶ τῶν δύο κατεψυγμένων, μεταξὺ τῶν τελευταίων καὶ τῶν πόλων, ἂν καὶ κατ' ἄλλους, ἤδη ὁ Θαλῆς καὶ ὁ Πυθαγόρας διέκρινον πέντε ζώνας. Μετὰ τοῦ Παρμενίδου συνεφώνησαν ἅπαντες ἀνεξαίρετως οἱ μεταγενέστεροι· αἱ δὲ μικραὶ διαφοραὶ ὅσας εὐρίσκομεν εἰς τὸν Πολύβιον καὶ τὸν Ποσειδώνιον δὲν μεταβάλλουσιν οὐσιωδῶς τὴν ἐπὶ τῆς φύσεως αὐτῆς τῶν πραγμάτων στηριζομένην ἐκείνην δόξαν. Ἰσχυρῶς ὁ Πολύβιος θεωρεῖ καὶ τὸν ἰσημερινὸν ὡς λοξὴν γραμμὴν καὶ ὀμιλεῖ περὶ δύο διακεκαυμένων, ἐν γένει δὲ περὶ 6 ζωνῶν, ὁ Ποσειδώνιος μάλιστα παραδέχεται 7 τρόπον τινὰ ζώνας, διότι ὑποδιαίρει τὴν διακεκαυμένην εἰς τρία παράλληλα τμήματα καὶ θεωρεῖ τὰ ἐξ αὐτῶν παρὰ τοὺς τροπικούς μᾶλλον παρακείμενα ὡς οἰκήσιμα, ὅπως δὲ αὐκίητον, ἕνεκα τοῦ καύματος, διακεκαυμένην ζώνην, μόνον τὸ μεσαίτατον ἑκατέρωθεν τοῦ ἰσημερινοῦ τμήμα.

Ἡ ἕκτασις τῶν ζωνῶν ὠρίζετο κατ' ἀρχὰς μόνον κατὰ τὴν γενομένην εἰς 60 μοίρας διαίρεσιν τοῦ μεγίστου κύκλου, ἔπειτα δὲ καὶ κατὰ στάδια, καὶ ἰδίως ὁ Ἐρατοσθένης, ὅστις ὑπελόγισε τὴν περιφέρειαν τῆς γῆνης σφαίρας εἰς 252,000 σταδίων, ἀπέδιδεν εἰς τὴν (ἡμισίαν) διακεκαυμένην ἢ αὐκίητον ζώνην, ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μέχρι τῶν τροπικῶν, 4 μοίρας ἢτοι

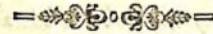
16,800 στάδια· εἰς ἐκάστην δὲ τῶν εὐκράτων ζωνῶν μεταξὺ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν πολικῶν 5 μοίρας ἦτοι 21,000 σταδίων, καὶ εἰς ἐκάστην τῶν κατεψυγμένων ζωνῶν, 6 μοίρας ἦτοι 25,200 σταδίων.

Μετὰ δὲ τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ τῶν τροπικῶν διέγραφον, διὰ διαφόρων ἀξιολόγων τόπων, πλείστους προσέτι ἄλλους παραλλήλους κύκλους, εἰς ἀνίσους ἀποστάσεις· ὁ μὲν Ἐρατοσθένης διὰ τῆς Κιναμωμοφόρου ἐν τῇ νοτιωτάτῃ Ἀφρικῇ, διὰ Μερῆς, Σύνης, Ἀλεξανδρείας, Ρόδου (τὸν κύριον παράλληλον ἐν τῷ μέσῳ τῆς κατοικημένης γῆς), διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου (καὶ Βυζαντίου) διὰ τῶν στομίων τοῦ Βορυσθένους καὶ τῆς Θούλης. Εἰς τοῦτους, ὁ Ἰππαρχος προσέθετε ἕνα ἔτι διὰ τῆς ἐν Τρωάδι Ἀλεξανδρείας μεταξὺ τοῦ τῆς Ρόδου καὶ τοῦ Βυζαντίου, πιθανῶς, δὲ καὶ τινὰς ἄλλους βορείους μεταξὺ Βορυσθένους καὶ Θούλης, ὁ δὲ Στράβων καὶ τοὺς διὰ τῆς νοτίου ἄκρας τῆς μεγάλης Σύρτους, διὰ τῆς Μασσαλίας, διὰ τῆς μέσης Γαλλίας καὶ Βρετανίας, ἀντικαθιστῶν τὸν διὰ τῆς Ἰέρνης (Ἰρλανδίας) ἀντὶ τοῦ διὰ Θούλης. Ὁ Πτολεμαῖος διέγραφεν ἔτι δύο παραλλήλους πρὸς μεσημβρίαν τοῦ Ἰσημερινοῦ, τὸν ἕνα διὰ Καττιγάρων, καὶ τὸν ἄλλον ἔτι νοτιώτερον, ἐπίσης ἀπέχοντα ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ, πρὸς μεσημβρίαν, ὅσον ὁ διὰ Μερῆς διερχόμενος ἀπέχεν ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ πρὸς βορρῆν. Διότι καὶ ἐπὶ αὐτοῦ τοῦ γεωγραφικοῦ πίνακος τοῦ Πτολεμαίου, τοῦ ἐντελεστεροῦ τῶν πινάκων τῆς ἀρχαιότητος, οἱ παράλληλοι δὲν διεγράφοντο ἔτι, ὡς οἱ μεσημβρινοί, εἰς ὁμοίας ἀποστάσεις. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ μεσημβρινοὶ κατ' ἀρχάς, παρ' Ἐρατοσθένει καὶ παρὰ Στράβωνι, διεγράφοντο ἀθαιρέτως ὡς οἱ παράλληλοι. Πρῶτος δὲ ὁ Πτολεμαῖος διέγραψε τοὺς μεσημβρινούς εἰς ἴσας ἀποστάσεις, ἀπὸ 5 εἰς 5 μοίρας, ἀρξάμενος δυτικώτερον ἢ οἱ πρὸ αὐτοῦ γεωγράφοι, διὰ τῶν νήσων τῶν μακάρων.

Κατὰ δὲ τοὺς διαφόρους παραλλήλους καὶ τὰς μοίρας τοῦ πλάτους ὄριζον καὶ διάφορα κλίματα ἦτοι ζώνας γῆς παραλλήλως τῷ ἰσημερινῷ χωρούσας, ἐναῖς τὸ μήκος τῶν χειμερινῶν καὶ θερινῶν ἡμερῶν εἶναι τόσῳ μᾶλλον ἀνίσον ὅσῳ μᾶλλον τόπος τις ἀπέχει τοῦ ἰσημερινοῦ. Ὁ πληρέστερος τῶν κλιματικῶν αὐτῶν καταλόγων, εἶναι ὁ τοῦ Πτολεμαίου, ὅστις ἀριθμῆι 38 τοιαῦτα κλίματα. Ἀλλὰ καὶ ὁ Πτολεμαῖος, ὡς οἱ πρὸ αὐτοῦ, ὀμιλεῖ ἐννοεῖται περὶ κλιμάτων μόνον τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου, διότι τὸ μεσημβρινὸν οὐδὲν ἐγίνωσκον, ἂν καὶ πολλοὶ τῶν ἀρχαίων ὑπέθετον ὑπάρχουσαν ἐπ' αὐτοῦ ἡπειρον ὁμοίαν τῆς ἡμετέρας γῆς, εἰς ἣν ἀπέδιδον φυσικῶ τῷ λόγῳ τὰ αὐτὰ κλίματα.

Γενόμενον δὲ ἐνταῦθα λόγου περὶ τοῦ μεσημβρινοῦ ἡμισφαιρίου, οἰκτεῖον νομιζόμεν νὰ ἐπιφέρωμεν ὀλίγας τινὰς λέξεις καὶ περὶ τῆς ἀντίχθορος, ἧς μνημονεύουσι πολλοὶ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς. Ὁ Πυθαγόρας καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτινες πρῶτοι ὤμιλησαν περὶ ἀντίχθορος, συγχρόνως μετὰ τῆς γῆς περὶ τὸ κεντρικὸν πύρ στρεφομένης, ἐφανταζόντο τὴν ἀντίχθορα ὡς οὐράνιον τι σῶμα ἴδιον καὶ διάφορον τῆς γῆς· οἱ μεταγενέστεροι, μὴ ἠξεύροντες τι νὰ κάμωσι τὴν ἀντίχθο-

να αὐτὴν, περὶ ἧς οἱ Πυθαγόρειοι φαίνεται ἀσφῶς καὶ ἀορίστως εἶχον ἐκφρασθῆ, ὅτε μὲν ἔλεγον ὅτι εἶναι ἡ σελήνη, ὅτε δὲ ὅτι εἶναι τὸ ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου ἡμισφαιρίου ἀποκοπὴν, καὶ μετ' αὐτοῦ παραλλήλως κινούμενον ἀντίθετον ἡμισφαίριον τῆς γῆς. Ἄλλοι τελευταῖον ἐπίστευον, ὅτι οἱ Πυθαγόρειοι παρεδέχθησαν τὴν ἀντίχθορα, ὅχι διότι εἶχον σαφῆ τινα ἔννοιαν περὶ αὐτῆς, ἀλλὰ μόνον διότι ὀμιλοῦντες περὶ τοῦ κεντρικοῦ πυρός, τῶν 6 πλανητῶν καὶ τῆς γῆς, εἶχον ἀνάγκη ἐνὸς ἔτι σώματος, διὰ νὰ συμπληρώσωσι τὸν ἀγαπητὸν αὐτῶν ἀριθμὸν 10'.

ΣΥΜΒΑΝΤΑ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΩΣ

EN

Αἴγυπτος.

—o—

Πρὸ τεσσαράκοντα περίπου ἐτῶν, ὅταν ἡ Αἴγυπτος εἶχεν ἀρχίσει ἀντικείμενον γινομένη ἐρευνητῶν φιλαρχαίων, πρὶν δ' ἔτι καταστῆ γνωστὴ ὡς τὴν σήμερον διὰ τῶν ἀκαμάτων ἀγῶνων τῶν περὶ τὸν Σαμπολιῶνα ἢ Ροσσελίην, δύο νέοι πλούσιοι Ἕλληες, οἱ Κύριοι Λεῖ καὶ Σμάλτ, ὑπὸ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Ἡροδότου καὶ Διοδώρου, καὶ τινῶν νέων περιηγητῶν κινήθεντες, ἠθέλησαν νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν γῆν ταύτην τοῦ παναρχαίου πολιτισμοῦ, ἣν ἡ φαντασία τῶν τοῖς παρίστα ὑπὸ τὰ γοητευτικώτερα χρώματα. Ἐφηντάζοντο τὸν Νεῖλον, εὐρὺν ὡς θάλασσαν καὶ ἀργυρᾶ κυλίοντα κύματα μεταξὺ πεδιάδων πλουσίων, μεταξὺ δασῶν συκομορεῶν καὶ φοινίκων, μεταξὺ πόλεων ἀχανῶν καὶ ναῶν καὶ ἀνακτόρων ἀπὸ πόλεις μεγαλητέρων, καὶ διαπλεόμενον ἀπὸ σκάφας χρυσοπύρους μὲ πορφυρᾶ τὰ ἱστία, καὶ στέμματα ἐξαρτώμενα ἐκ τῶν καρχησίων, ὡς τὴν τρίτην τῆς Κλεοπάτρας. Ἐκ τῶν πυκνῶν πτυχῶν τῶν κυμάτων προέκυπτον τερατώδεις κεφαλαὶ κροκοδείλων, φιλικῶν προσηλούντων τὸ βλέμμα πρὸς τὴν Ἰβιν, ἐπ' ἐνὸς ποδὸς ἰσταμένην ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου, καὶ κρατοῦσαν τὸν ὄφιν θριαμβευτικῶς εἰς τὸ ῥάμφος, ἢ τὸν Ἄπιν σοβαρῶς βρενθυόμενον μεταξὺ τῶν παχυτάτων νομῶν. Εἰς δὲ τοὺς ναοὺς ἔβλεπον τοὺς μυστηριώδεις ἱερεῖς φύλακας τῆς μυστηριώδους σοφίας τῶν παρωχημένων αἰώνων, ταμίας τῆς ἀπορρήτου γραφῆς, ἧς βιβλία εἰσὶν οἱ εὐρεῖς τῶν μνημείων τοῖχοι, καὶ εἰς τὰ ἀνάκτορα, ὅλα καταστίλδοντα πύρροποικίλου, καὶ ἰάσπιδος καὶ πορφυρίτου, ὅλα κατάκοσμα γλυφαῖς καὶ χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ, ἔβλεπον τὸν διάδοχον τῶν Φαραῶν τὸν νέον Σέσωστριν, τὴν ποικίλην Καλαυτικὰν ἀναξεδημένον, τὸν συμβολικὸν βασιλίσκον ὡς προμετωπίδιον ἔχοντα, πρηνῆ δὲ κείμενον ἐπὶ λεοντῆς ἢ δορᾶς παρδάλως, ἣν ἐφόρευεν ἐν ταῖς νάπαις τῆς Αἰθιοπίας, καὶ ἀκροώμενον μετὰ τέρψεως τῶν ὑμνῶν

νέας τραγωδιστρίας, ἥτις ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου ψαλτηρίου διηγείτο τῆς Αἰγύπτου τὴν παλαιὰν δόξαν, καὶ τῶν πολυμῶρφων αὐτῆς θεῶν τὰ μυστήρια.

Τοιαύτην ἐκ τῶν βιβλίων περὶ τοῦ τόπου ὃν ἤθελον νὰ ἐπισκεφθῶσιν ἀρυσθέντες ιδέαν, ἐπλεον οἱ δύο φίλοι πρὸς τὴν Αἴγυπτον, ἀδημονοῦντες διὰ τοῦ πλοῦ τὴν βραδύτητα, διότι τότε ὁ ἀτμὸς δὲν εἶχεν εἰσέτι ἀραιρέσει τὰς ἀποστάσεις.

Τέλος ἐφθασαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἐπροχώρησαν ἕως εἰς τὸ Κάϊρον καὶ τὸν μὲν Νεῖλον εὔρον κυλίοντα πάντοτε τὰ κύματά του ὡς ἐπὶ τοῦ Θουμῶσιος καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἴσως καὶ τινα μορφήν νὰ ἀπήντησαν κροκοδείλου πεφοβισμένου· ἀλλὰ μέλαι τούτου περὶ ὁμοιότητος τῶν ὄνείρων των πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἦν εἶχον πρὸ ὀφθαλμῶν. Ἀντὶ ὁχθῶν κατασκίων καὶ πολυδένδρων, ἀντὶ πλουσίας καὶ τὰς ὄψεις τερπούσης καλλιεργείας, ἔβλεπον ἕκα-

Μεχμέτ Ἀλῆν, τότε ἀκόμη τῆς βαρβαρότητος τὴν ἐπιδερμίδα μὴ ἀποξέσαντα, σταυροποδιτὶ δ' ἐπὶ προσκεφαλαίων καθήμενον, καὶ βρενθυόμενον εἰς νέφη κωνοῦ τοῦ πολυτελοῦς ναργιλέ του.

Οὕτω κατ' ὀλίγον οἱ περιηγηταὶ μας ἤρχισαν ἐνοοῦντες, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι εἶχον ἀποθάνει, καὶ ὅτι μάτην τοὺς ἐζήτουν εἰς τὰ χωρία καὶ εἰς τὰς πόλεις. Ἀπεφάσισαν λοιπὸν νὰ τοὺς ζητήσωσιν, ὅπου καὶ μόνον τοῖς ἦτον δυνατὸν νὰ τοὺς εὔρωσιν, εἰς τοὺς τάφους. Οὕτω λοιπὸν, καὶ τοὶ ἐγκαρδίως ἐλεεινολογοῦντες τὸν Μεχμέτ Ἀλῆν ὅτι δὲν ἦτον ἀρχαῖος Φαραῶν, ἦλθον ὅμως πρὸς αὐτὸν πάλιν, καὶ τὴν ποδιάν του φιλήσαντες, τῷ ἐζήτησαν ἀδειαν καὶ συστάσεις διὰ τὴν παραιτέρω τοῦ Νεῖλου ἀνάβασιν. Αὐτὸς δὲ, ἐλεεινολογῶν τοὺς ἀπίστους κύνες διὰ τὴν μωρίαν των, ὅτι ἔχοντες εἰς τὸ Κάϊρον καὶ καλὰ στρώματα, καὶ καλὸν καρφὲν, καὶ καλὸν πιλάριον, ἔτρεχον νὰ ζη-

τέρωθεν ἄμμου εὐρείας καὶ ἀφόρου ἐρήμους, μόλις που διατεμνομένης ὑπὸ τινων φοινίκων καχεκτικῶν ἀντὶ τῶν εὐσώμων καὶ χαλκοχρῶν Αἰγυπτίων ἐκείνων, πολιστῶν τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ἐφευρέτων πασῶν τῶν τεχνῶν καὶ πόντων τῶν ἐπιτηδεύματων, εὐτυχῶν κατακτητῶν ἢ οἰκιστῶν πάντων τῶν γνωστῶν αὐτοῖς τόπων, ἀπήντησαν ἑυπαροῦς τινες βασιλεύοντες, ἐλεεινοῦς φελλάχιδας, ἐν τῷ βορβόρῳ πηγνύοντες τὰς ἀθλίας καλύδας των, καὶ μετὰ τῶν ἀκαθάρτων κτηνῶν των διακτινόμενοι, κατὰ δὲ τὴν διάνοιαν ὀλίγον αὐτῶν διαφέροντες. Αἱ δὲ πόλεις, μὲ τὰς ζυλίνας οἰκίας των, μὲ τὰς στενάς καὶ σκολιάς ἀγυῖάς των, μὲ τὰς δυσαέρους τῶν ἀγορᾶς, ὀλίγον ὁμοιάζον τὰς ἑκατονταπύλους Θήβας ἢ τὴν πολυτελεῆ Μέμφιν· καὶ ὅτι ἀπῆλθον εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Τσαρᾶρχου, δὲν εὔρον φεραῶν τινα εἰς λεοντῆν ἢ παρθαλῆν κατακείμενον, καὶ ψαλτηρίου ἀρχαίου ἀκροῦμενον, ἀλλ' εὔρον τὸν

τῶσι τὰς ἐρήμους, τοῖς ἔδωκεν ὅμως φερμάνιον, δι' οὗ διέταττε τοὺς ἐπάρχους καὶ σωματάρχας, νὰ τοῖς παράσχῃσι πᾶσαν προστασίαν καὶ συνδρομήν.

Τὸ ἐφόδιον τοῦτο ἦτον ἀφρευκτον διὰ τὴν περραῖ-τέρω ὁδοπορίαν των. Μισθώσαντες λοιπὸν πλοίαριον, μέλλον τότε ν' ἀναπλεύσῃ τὸν Νεῖλον μετὰ τινος ἐγχαίριου ἐμπόρου, ἐπιστρέφοντες εἰς Ἀβυssiνίαν, καὶ νέον σύντροφον λαβόντες ἕνα Ἀμερικανὸν, Βάρθω κελούμενον, ὃν ἀπήντησαν ἐν Καίρῳ, ἀνεχώρησαν. Ἀλλὰ τὸ πρῶτον ἀντικείμενον ὃ προσέβαλε τὰς ὄψεις τῶν ὁδοιπόρων, παραλλασσόντων τὸ Κάϊρον, ἀπετέλεσεν ἰσχυρὴν ἐπ' αὐτῶν ἐντύπωσιν, καὶ σχεδὸν τοὺς ἀπεξήμωσε δι' ὃν ἐθήνουν τὸν θάνατον τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων. Ἦν δὲ τοῦτο οἱ γιγαντιαῖοι ἐκείνων τάφοι, αἱ ὑπερήφανοι πυραμίδες, αἵτινες, ἐν τῇ σιγῇ καὶ μεγαλοπρεπείᾳ τῆς ἐρήμου ὑψόμεναι, διηγοῦνται περὶ αἰώνων ἐν οἷς οἱ ἄνθρωποι ὄρη

ἀνήγειρον, καὶ ὠκοδόμησαν διὰ τὴν αἰωνιότητα. Ταύτας ἤρουνθησαν μετ' ἐπιστασίας, εἰς τῶν μὲν ἀνέθησαν τὰς ὑψηλὰς κορυφὰς, εἰς τῶν δὲ κατέβησαν τὰ βαθεὰ φρέατα· ἀλλ' ὅτι πρὸ πάντων ἐζήτουν, τοὺς ἀρχαίους Αἰγυπτίους ζῶντας ἢ τεθνεώτας, τοῦτο δὲν εὔρον, διότι τινὲς μὲν τῶν πυραμίδων δὲν εἶχον ἀνοιχθῆ εἰσέτι, οὐδ' εἶχεν εὔρεθῆ ἢ ὀπή των, ἣν κλείει συνήθως εἰς ἀπροσδιόριστον μέρος λίθος ἐντελῶς ὁμοιος τοῖς λοιποῖς, καὶ διὰ τοῦτο παντάπασι δυσδιάκριτος· αἱ δὲ προανοιχθεῖσαι ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ἢ ὑπὸ τῶν ξένων περιηγητῶν, αὐταὶ εἶχον στερηθῆ τῶν νεκρῶν των κατοίκων, οὓς ἐπὶ τετρακισχίλια ἔτη εἶχον διατηρήσει ἀλύτους καὶ ἀβλαβεῖς.

Ἀπὸ δὲ τῶν πυραμίδων οἱ περιηγηταὶ ἀνέβησαν εἰς τὰς Θήβας, ὅπου ἐξεπλάγησαν ἰδόντες τὰ κολοσσιαῖα ἐκεῖνα μνημεῖα, πρὸς οὐδὲν τῶν ἀλλαχοῦ γνωστῶν οὔτε ἐν Ἑλλάδι· οὔτε ἐν Ἰταλίᾳ ὡς πρὸς τὸν καταπληκτικὸν αὐτὸν ὄγκον παραβαλλόμενα. Ἡ θέα αὐτῶν ἐξήψεν ἔτι μᾶλλον τὴν ἐπιθυμίαν των τοῦ νὰ γνωρίσωσι τοὺς μεγαλεπήθλους αὐτῶν ἀρχιτέκτονας, καὶ ἡ πρωτίστη των ἐπιμέλεια ἐστράφη εἰς ἐρευναν μουμιῶν, τῶν τεταρχειευμένων ἀρχαίων νεκρῶν.

Ἐν Θήβαις ὁ ὀδηγὸς των τοὺς ἔφερεν εἰς μικρὰν ὀπήν κατάχωστον ὑπὸ θάμνους. Δι' αὐτῆς εἰσέδυσαν εἰς θαλαμίσκον ὑπόγειον, καὶ ὀπίσω αὐτοῦ εὔρον δι' ἄλλης διόδου δεύτερον θάλαμον μέγαν, ἔχοντα τοὺς τοίχους περίξ καταποικιλτοῦς παντοιαῖς γραφαῖς, κεκοσμημένον δὲ διὰ σειρᾶς χιόνων ἐν τῷ βράχῳ λελαξευμένων, καὶ περιέχοντα πρὸς τὸν ἀντικείμενον τῆ εἰσόδου τοῖχον πέντε ἀμορφα θεῶν ἀγάλματα. Ἀλλὰ τὸ ἔδαφος αὐτοῦ παρίστα φοβερὸν θέαμα. Χεῖρες, πόδες, κεφαλαὶ ἀνθρώπιναι ἦσαν διεσπαρμέναι πανταχοῦ μεταξὺ ἐσχισμένων καὶ ρυπαρῶν ὑφασμάτων, ὧν οἱ Ἄραβες τῆς ἐρήμου εἶχον συλῆσει τὰ βράχη διὰ νὰ καλύψωσι τὴν γυμνότητά των. Μετὰ φοίτης καὶ ἀηδίας ἐξῆλθον οἱ ὀδοιπόροι τῆς ἀπαισίου ταύτης κατοικίας τοῦ θανάτου καὶ τῆς βεβηλώσεως, ὅστις οὐδεμίαν περιεῖχε μουμιῶν ὀλόκληρον, καὶ ἠέλησαν νὰ ἐξακολουθήσωσι τὰς ἐρεῦνας των περαιτέρω.

Εἰς Ἑλλήν τῶν ἐν Θήβαις τοῖς διηγήθη ὅτι εἰς ἐν χωρίον τῆς ἐρήμου καλούμενον Ἀμαδδί ἐν τῇ ἄνω Αἰγύπτῳ εἶχε καταβῆ εἰς φρέαρ, ὅπου οὐ μόνον ἀνθρώπους, ἀλλὰ τὸ περιέργον, κροκοδείλου εἶδε ταρχειυτοῦς, καὶ ἀφ' οὗ ὑπόγειοι σύριγγες ἐφαίνοντο κοινωνοῦσαι μετ' ἄλλων τάφων πιθανῶς οὐδέποτε ἀνοιχθέντων. Τοῦτο ἐκίνησε μεγάλως τὴν περιέργειάν των, καὶ ἐξακολουθήσαντες ν' ἀναβαίνωσι τὸν ποταμὸν, προσωμίστησαν εἰς τὴν πόλιν Μανφαλοῦτ, παρὰ τὴν ἀριστερὰν τοῦ ποταμοῦ ὄχθην, καὶ ἐκεῖ ὄρους καὶ δάδας λαβόντες, ἀνεχώρησαν πρὸς ἀναζήτησιν τῆς θέσεως Ἀμαδδί, εἰς ἣν μετὰ πολλὰς πλανήσεις μόλις ἔφθασαν μετὰ τέσσαρας ὥρας καὶ ὅπου εὔρον τέσσαρας μὲν Ἄραβας, κόπτοντας ξύλα· πρὸς αὐτοὺς λοιπὸν ἀπετάθησαν, ἐρωτῶντες περὶ τοῦ φρέατος· ἀλλ' οἱ Ἄραβες ἅμα ἤκουσαν τὴν ἐρώτησίν των, ἔστρεψαν ἀργὴν βλέμματι πρὸς αὐτοὺς, καὶ ἀντὶ νὰ τοῖς ἀποκριθῶσι, ἐφαίνοντο συσκαπτόμενοι μυστικῶς, καὶ τινες ὑποπτοὶ καὶ ἀπαίσιοι τοὺς διέ-

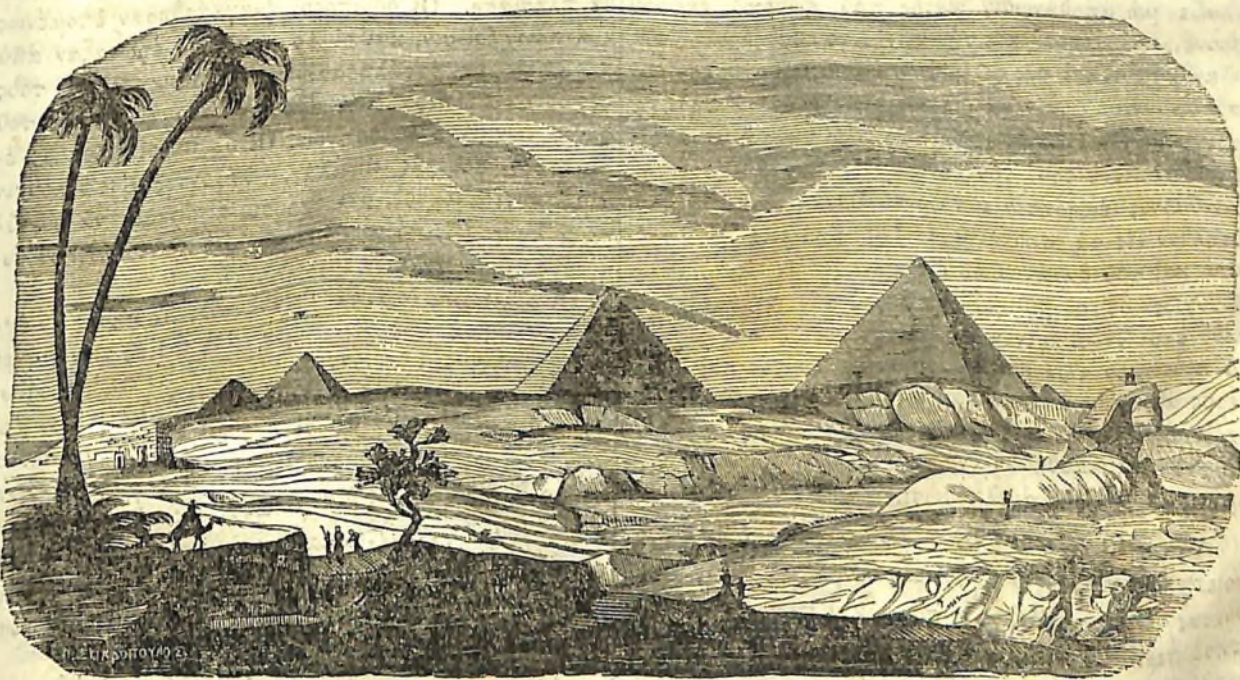
φυγον λόγοι, οὓς ὁ Κ. Βάρθω, πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ ἐμπορευόμενος, καὶ διὰ τοῦτο τὴν Ἀραβικὴν ἐνοῶν, ἐζήτησεν εἰς τοὺς συνοδοιπόρους του διὰ τούτων τῶν λέξεων. «Ἄν ὁ εἰς ἀποθάνῃ, ὅλοι θ' ἀποθάνουν.»

Τοῦτο ἐφάνη ὑποπτον, καὶ οἱ ὀδοιπόροι ἐροβήθησαν προδοσίαν. Ἀλλὰ ὄντες ἐπτά τὸν ἀριθμὸν, ἤλπισαν ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει δύνανται νὰ ὑπερσχύσωσι τῶν τεσσάρων Ἀράβων, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐξακολουθήσωσιν. Ἐπανέλαβον ἐπομένως τὰς προτάσεις των, καὶ ἐπιτείνοντες τὰς χρηματικὰς ὑποσχέσεις, ἔπεισαν τέλος τοὺς Ἄραβας νὰ γίνωσιν ὀδηγοὶ των. Ἐπὶ μίαν ὥραν διώδυσαν διὰ τῆς ἐρήμου, καὶ τέλος ἔφθασαν εἰς μεμονωμένην ὀπήν, ἔχουσαν δέκα μὲν ποδῶν διάμετρον, βάθος δὲ δεκακοκτώ. Ἡ εἰς τὸν πυθμῆνα κατάβασις ἐγένετο ἄνευ πολλῆς δυσκολίας. Ἀλλ' ἐνταῦθα οἱ Ἄραβες ἐγυμνώθησαν, καὶ κατὰ παρακλήσιν αὐτῶν ἀπεδύθησαν καὶ οἱ ὀδοιπόροι διατηρήσαντες μόνον τοὺς χιτῶνας καὶ τὰ βρακίαι των ὁ δὲ Κ. Λέγ ἔλαβε κρυφίως μετ' ἐκυτοῦ καὶ τὰ πιστόλια του, διὰ πᾶσαν ἐνδεδομένην ἀπόπειραν ἐκ μέρους τῶν ὀδηγῶν.

Ἀπεφάσισθη λοιπὸν ὅτι ἐκ τῶν τεσσάρων Ἀράβων τρεῖς ἔμελλον νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ σπήλαιον, ὁ δὲ τέταρτος νὰ μείνῃ εἰς τὴν εἰσόδον μετὰ τοῦ Ἀβυσσινίου ἐμπόρου, ὅστις δὲν ἤθελε νὰ εἰσέλθῃ, καὶ μετὰ τῶν νευτῶν, οἷς ἀνετέθη ἡ φυλακὴ τῶν ἐνδυμάτων τῶν ὀδοιπόρων, οἱ ὀδηγοὶ ἐπροπορεύοντο· μετὰ τὸν τελευταῖον δὲ Ἄραβι εἶπετο ὁ Κ. Λέγ. Ἐπὶ ἐπτά ἢ ὀκτὼ ὀργυῖαις ἐρπόμενοι προχώρησαν διὰ στενῆς παρόδου ἐκ τοῦ πυθμῆνος τοῦ φρέατος, ἣν εἶχε βύσει κατὰ μέγα μέρος ἡ ἄμμος τῆς ἐρήμου, καὶ παρήλθον εἰς μέγα δωμάτιον, ἔχον ὕψος δεκαπέντε ποδῶν. Ὅξεις συριγμοὶ ἀπὸ ὅλα προερχόμενοι τοῦ σπηλαίου τὰ μέρη τοῦς κατέπληξαν κατ' ἀρχάς, νομίσαντες ὅτι εἶχον ἐμπέσει εἰς ὄφρον φωλεάν· ἀλλ' μετ' ὀλίγον εἰς τὸ φῶς τῶν λαμπάδων εἶδον ὅτι ἔθνος ὀλόκληρον νυκτερίδων, εἶχεν ἐκεῖ τὴν ὑπόγειον πόλιν του· εἰς δὲ τὸ ἔδαφος εὔρον μέρη ταρχειυτῶν κροκοδείλων, καὶ ἐγνώρισαν ὅτι τοῦτο ἦν τὸ δωμάτιον μέγιστον οὗ εἶχε προχωρήσει ὁ Ἕλληνας, καὶ πέραν αὐτοῦ εἶδον τὰς σκοτεινὰς καὶ βαθεῖας σύριγγας ὡς ἐκεῖνος τοῖς εἶχε περιγράψει, καὶ ἐν αἷς ὑπέθετον ταμιευόμενας ἀνεπάφους καὶ ἀσυλήτους μουμιῖας. Ἀπεφάσισαν λοιπὸν νὰ ἐρευνήσωσι καὶ αὐτάς, καὶ ἀνῆψαν ὅλοι δάδας κατ' ἐπίμονον δ' ἀπαίτησιν τῶν Ἀράβων παρετάχθησαν οὕτως, ὥστε ἕκαστος τῶν ὀδοιπόρων εἶχεν ἐμπρὸς του ἀνὰ ἓνα Ἄραβα. Οὕτως εἰσῆλθον εἰς μίαν τῶν συρίγγων, ταπεινὴν καὶ σκοτεινὴν, καὶ ἐπροχώρησαν ἐν αὐτῇ, ἄλλοτε μὲν κύπτοντες, ἄλλοτε δὲ ἐρπόμενοι, κατὰ τὸ διάφορον ὕψος τῆς ὀροφῆς τῆς· μέχρις οὗ μετὰ μίαν ὥραν εὔρεθησαν ἐντὸς εὐρυχωροῦ θαλάμου. Ἀλλ' ἐξετάσαντες αὐτὸν ἀκριβῶς, ἀνεκάλυψαν ὅτι αὐτὸς ἦν ἐκεῖνος ἀφ' οὗ εἶχον ἀνχωρήσει καὶ ὅτι ἐπομένως τοσοῦτον χρόνον περιελθόντες τὰ ἀφώτιστα καταχθόνια ἐκεῖνα, οὐδόλως ἐπροχώρησαν· ἀλλὰ διὰ τινος στροφῆς τῆς σύριγγος, ἣν δὲν εἶχον παρατηρήσει, ἐπανῆλθον εἰς τὴν πρώτην αὐτῶν ἀφετηρίαν.

Οἱ Ἄραβες κατ' ἀρχὰς ἠρνοῦντο ὅτι ἡ αἰθουσα ἦτον ἡ αὐτὴ, ἀλλὰ τέλος ὡμολόγησαν ὅτι ἐπλανήθησαν, καὶ ἐπρότεινον εἰς τοὺς ὁδοιπόρους νὰ τοὺς φέρωσιν εἰς τὰς μومμίας, ἂν ἤθελον νὰ ἐπικαλιθέωσι τὴν ἀπόπειραν. Οἱ ὁδοιπόροι, εἰ καὶ κεκοπικότες ὑπὸ τῆς μακρᾶς ὁδοῦ, ἦν διήκουν, κεκυρότες δὲ καὶ ὑπὸ τῆς πνιγῆρας θερμῆς τῶν ὑπογείων ἐκείνων, αὐξανομένης ὑπὸ τῆς φλογὸς καὶ τοῦ καπνοῦ τῶν λαμπάδων, ἐδέχθησαν ὅμως προθύμως, διότι ὁ ἐπιστημονικὸς ζῆλος ἐνεθάύρινε αὐτούς. Κατ' ἀρχὰς ἐπροχώρησαν πρὸς θολωτὴν διόδον· ἀλλὰ πρὸ τῆς εἰσόδου αὐτῆς ἀπῆντησαν χάσμα, οὗ τὸ βάθος δὲν ἐδύναντο νὰ καταμετρήσωσι, τὸ δὲ πλάτος ἦτον τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἐδύναντο νὰ τὸ ὑπερβῶσιν ἀνευ γενναίου πηδήματος. Τὸ ἐπήδησεν ὅμως ὁ πρῶτος Ἄραψ καὶ κατόπιν αὐτοῦ καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι. Ἄλλ' ἡ σύριγγς εἰς ἣν εἰσῆλθον ἦν στενὴ καὶ τόσοσιν ταπεινὴ, ὥστε ἦσαν ἠναγκασμένοι καθ' ὅλον τὸ διάστημα νὰ προχωρῶσι κα-

ρήσει πέσαν τοῦ δέοντος, ὅτι δὲ καὶ ἡ ὁδὸς τῆς ἐπιστροφῆς τοῖς ἦτον σχεδὸν κεκλεισμένη. Αἰφνης ἡ δὲ τοῦ πρῶτου Ἄραβος ἐσδέσθη, καὶ ὁ Κ. Λέγ τὸν εἶδε πίπτοντα· βίκιοι σπασμοὶ ἐτίνασσαν τὰ μέλη του, γογγισμὸς ἀγωνίας ἤκούσθη εἰς τὸν λάρυγγά του, καὶ ἔμεινεν ἄπνους. Ὁχιῶν ὁ Κ. Λέγ ὡπισθοδρόμησεν αὐτομάτως ἐν βῆμα, ὁ δὲ δεύτερος Ἄραψ γενναίωτερος καὶ ἦτον προσεκτικὸς, ὥρμησεν εἰς βοήθειάν του, καὶ ἔκραζε πρὸς αὐτόν· ἀλλ' ἀμέσως ἐφάνη λειποθυμῶν, ἐκλονίσθη, ἔπεσε καὶ ἐξέπνευσε καὶ αὐτὸς τότε ἐπροχώρησε καὶ ὁ τρίτος Ἄραψ πρὸς τοὺς νεκροὺς τῶν φίλων του· ἀλλ' ἔμεινε καὶ αὐτὸς ἀκίνητος. Φρίκη ἀπερίγραπτος κατέλαβε τοὺς ὁδοιπόρους, καὶ μετὰ τὰς τρίχας ὀρθὰς ἐβλεπον τὴν σκηπὴν ταύτην τοῦ θανάτου, καὶ μετ' ἀπελπισίας ἀπέβλεπον πρὸς ἀλλήλους. Λί ἐναπολειπόμενα δάδες διέχεον ἀμυδρὸν μόνον καὶ ἀμφίβολον φῶς, τῶν ἐπιζώντων αἰ πνοαὶ ἐστενοχωροῦντο, τὰ στήθη ἐπιέζοντο, τὰ

Πυραμίδες

ταπαδητι, καὶ πολλάκις νὰ ἔρπονται ἐντελῶς πρηνεῖς κατὰ γῆς. Ἦτον δὲ τοσοῦτον σκολιὰ καὶ πολὺστροφος, ὥστε ἦτον σχεδὸν λαβύρινθος. Τέλος δὲ ἀπέληξαν εἰς αἰθουσαν μικροτέραν τῆς πρώτης ἀρῆς εἶχον ἀνχωρήσει, ἀλλ' αὐτὴ οὐδὲν περιεῖχε περιεργείας ἄξιον. Ἄλλ' ἐντεῦθεν ἠνοίγοντο νέαι σύριγγες, καὶ οἱ ἀτρόμητοι ὁδοιπόροι δὲν ἐδίστασαν νὰ εἰσχωρήσωσι δι' αὐτῶν περαιτέρω εἰς τὰ σπλάγγνα τῆς γῆς. Ὁ πρῶτος Ἄραψ εἰσῆλθεν ἐπομένως εἰς νέαν διόδον, καὶ κατόπιν αὐτοῦ ὁ Κ. Λέγ, μεθ' ὃν οἱ λοιποὶ ὁδοιπόροι καὶ Ἄραβες, κατὰ τὴν παραδεδομένην τάξιν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἡ θερμὴ ἐπομένης ὑπερβολικῆ, ὁ Κ. Λέγ ἤρχισεν δυσπναῶν, δριμῦν πόνον ἠσθάνετο εἰς τὴν κεφαλῆν, καὶ τὸ αἷμα συμφορούμενον κατὰ τὴν καρδίαν, ἐκ τοῦ κενοῦ καὶ ἀποκεκλεισμένου ἀέρος θν ἐνέπνευσεν. Τότε μετὰ τρόμου ἠσθάνθησαν ὅτι εἶχον προχω-

ρόνατα ἔτρεμον, τὰ μέλη ἐλύοντο. Πάσης τῆς συνοδείας ἡ τελευταία στιγμή ἐφαίνετο φθάσα, Ἄλλ' ὁ Ἀμερικανὸς Βάρθω, ὁ οὐραγὸς τῆς πορείας, ἀνέκραξεν ἐμψυχῶν τοὺς λοιποὺς καὶ προτακῶν αὐτοὺς νὰ στραφῶσιν ἀνυπερθέτως εἰς τὰ ὀπίσω. Σκοτοδιωγνῶντες ἤρχισαν ἀμέσως νὰ ὀπισθοδρομῶσιν ὁ τρίτος Ἄραψ βλέπων ἑαυτὸν ἐγκαταλειπόμενον, τοὺς ἐπεκαλεῖτο, τοὺς ὕβριζε διὰ τὴν ἀπανθρωπίαν των. Ἄλλ' ὁ κίνδυνος ἐπέκειτο στιγμιαίως, καὶ ἡ δειλία εἶναι ἀγενής. Τὸν δυστυχῆ, τὸν ἐγκατέλειπον. Ἄλλὰ ποῖαι ἀκαταλόγηστοι αἱ δυσχέρειαι τῆς ἐπιστροφῆς! Ἡ σύριγγς ἦτον τόσοσιν στενὴ, καὶ τόσοσιν πολὺπλοκος! Ἄν δὲν ἐπανήρχοντο ἀκριβῶς ἐπὶ τῶν βημάτων των, ἀπαξ μόνον ἂν παρεξέκλινον, ἐδύναντο νὰ πλανηθῶσιν εἰς τοὺς ἀνεξιτήτους λαβυρίνθους ἐκείνους, καὶ οὐδέποτε νὰ νὰ μὴ εὕρωσι πλέον τὴν ἐξοδὸν εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Προσέτι δὲ καὶ αἱ δυ-

νάμεις των ἐξέλιπον, καὶ πιθανὸν ἦτον ὅτι μέχρι τέλους ἤθελον τοὺς ἐγκαταλείψει. Ὅσακις ἔφθανον εἰς μέρη ὅπου αἱ σύριγγες διεσγίζοντο, ἴσταντο, παρετήρουν καὶ συνεβουλευόντο· ἀπαξ δὲ εὐρέθησαν καὶ διαφωνούντες, διότι ὁ μὲν Βάρθω ἔλεγεν ὅτι πρέπει νὰ στραφῶσι πρὸς ἀριστεράν, αἱ δὲ δύο ἄλλοι πρὸς δεξιάν. Τέλος ἀπεφάσισαν ἡ γνώμη τῶν δύο νὰ ὑπερισχύσῃ ὑπὲρ τὴν τοῦ ἐνός, καὶ κατ' εὐτυχίαν ἀπεφάσισαν τοῦτο, διότι μετὰ τινὰς ἐναγωνίους προσπάθειάς ἀκόμη, ἔφθασαν εἰς τὸ χάσμα, ἀλλ' ἔφθασαν ἐξητλημένοι, ἀνίκανοι νὰ προχωρήσωσι περαιτέρω. Ὁ Κ. Δεγ ὅμως, συνάψας ὄλας του τὰς δυνάμεις, ἐπήδησεν ὑπὲρ τὸ χάσμα, καὶ τὸν ἠκολούθησε καὶ ὁ Ἀμερικανός. Ὁ Σμέλτ ὅμως ἔμεινεν ἀκίνητος εἰς τὸ στόμιον, ἔτοιμος νὰ πέσῃ ὑπὸ καμάτου καὶ παρεκάλει τοὺς συνοδοιπόρους του νὰ τῷ ὀρέξωσι χεῖρα βοήθειας, ἢ καὶ νὰ τὸν περιμείνωσι πέντε λεπτά, ἕως ὅτου ἀναλάβῃ τινὰ δύναμιν καὶ δυνθῆ νὰ πηδήσῃ. Ἀλλ' ὁ φόβος τοὺς κατέλαβε μὴ ἀποθάνωσιν ἐντὸς τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου μέρους, καὶ κατεσίγασε τὴν φωνὴν τοῦ καθήκοντος τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς φιλίας! νὰ μείνουν δὲν ἤθελον, τὸν παρεκίνουν δὲ μόνον νὰ μὴ δειλιά, ἀλλὰ νὰ πηδήσῃ ἡστιγμὴ ἦτον φοβερά, ἐπρόκειτο περὶ ζωῆς ἢ θανάτου. Ἡ ἀπελπισία του τὸν ἐνίσχυσε, καὶ ὀρμήσας ὡς μαινόμενος ἐπήδησεν εὐτυχῶς. Πέντε ὥρας ἀπ' οὗ εἰσῆλθον εἰς τὰ σκοτεινὰ ἐκεῖνα βασίλεια τοῦ τράμου καὶ τοῦ θανάτου ἐπέστρεψαν πάλιν εἰς τὸ φῶς. Εὐτυχῶς δὲ οἱ περιμένοντες αὐτοὺς ναῦται εἶχον μεθ' ἑαυτῶν λάγινον μὲ ὀλίγον ὕδωρ, καὶ ἔβρεξαν τὸ πρόσωπον τῶν λειποψυχούντων. Τοῦτο, καὶ ὁ δρασσερὸς ἀῆρ τοὺς ἀνεκάλεσαν εἰς τὴν ζωὴν. Ἀλλὰ ν' ἀναβρίχθῃσιν τὸ φρέαρ τοῖς ἦτον ἀδύνατον, ὥστε οἱ ναῦται ἠναγκάσθησαν νὰ τοὺς δέσωσι μὲ τὰς ζώνας των καὶ νὰ τοὺς ἀνελεύσωσι.

Ἀλλ' ἄμα ἔφθασαν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ὁ ἐκεῖ ἐναπομείνας τέταρτος ὀδηγὸς ἐξεπλάγη μὴ ἰδὼν ἐξελθόντας τοὺς συναδελφούς του, καὶ περίφροντις ἠρώτησε περὶ αὐτῶν. Ἀλλ' οἱ ὁδοιπόροι ἐφοβήθησαν μὴ, μαθὼν τὸν θάνατον αὐτῶν, καὶ ὑποπτευθεὶς ὅτι αὐτοὶ τοὺς ἐφόνευσαν, διεγείρῃ κατ' αὐτῶν τοὺς κατόικους τοῦ χωρίου Ἀμαβδί, οἱ δὲ τοὺς διώξωσι, καὶ τοὺς φονεύσωσιν· ἔθεν ὁ φόβος, ὅστις ἐντὸς τοῦ φρέατος τοὺς ἐκίνησεν εἰς ἀγενῆ λειποταξίαν, τοῖς ἐνέπνευσε καὶ ἤδη τὴν δυστυχῆ ἰδέαν νὰ καταφύγωσιν εἰς ἀγενὲς ψεῦδος. Ἀπεκρίθησαν λοιπὸν ὅτι οἱ ὀδηγοὶ ἤρχοντο, ἀλλ' ὅτι ἔμειναν ὀπίσω διὰ νὰ φέρωσι τὰς ἐν τῷ φρέατι εὐρεθείσας μομμίας. Ἀμέσως δὲ, ἀναβάντες τοὺς ὄνους των, ἔσπευσαν, ὅσον ὄνοι σπεύδουσι, νὰ διέλθωσι τὴν ἔρημον, νὰ παρέλθωσιν ἐμπρὸς τοῦ χωρίου, καὶ νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν πόλιν Μανφραλὺτ· μετὰ τεσσαρὰς δὲ ὥρας ἐπέβησαν πάλιν ἀσφαλῶς εἰς τὸ πλοῖον των. Ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη συνέπεσε νὰ ᾤκησῃ ἡ γενέθλιος τοῦ Κ. Σμέλτ, καὶ σκοπόν εἶχον νὰ τὴν πανηγυρήσωσιν. Ἀλλὰ καὶ ὁ φόβος τοῦ μέλλοντος καὶ ἡ ἀνάμνησις τῶν παρελθόντων συμβάντων τοῖς ἀπέβη καὶ ὄρεξιν καὶ διαθέσιν. Ἀντὶ εὐωχίας ἐπομένως συνελθὼν ἀμέσως εἰς σύ-

σκεψιν περὶ τοῦ πρακτέου, διότι πρέβλεπον ὅτι οἱ Ἀρχβες τοῦ Ἀμαβδί ἤθελον ἐννοήσῃ τὴν ἀπουσίαν τῶν συγχωρίων των καὶ ἤθελον ἐκλάβῃ ὡς φονεὺς των τοὺς ξένους, καθ' ὧν βεβιαίως ἤθελον ἐπέλθῃ διὰ νὰ ἐκδικηθῶσιν, Ἐπειδὴ δὲ ἀδύνατον ἦτον νὰ τοὺς πείσωσι ποτὲ περὶ τῆς ἀθωότητός των, ἡ φυγὴ τοῖς παρείχε τὴν μόνην ἀκόμη σωτηρίας ἐλπίδα. Ἀπεφάσισαν ἐπομένως, ἄμα δύση ὁ ἥλιος ἐντελῶς, βοηθεῖα τοῦ σκότους νὰ καταβῶσι τὸν Νεῖλον μέχρι Μινατ, τῆς πρώτης ἐμψρούρου πόλεως. Ἀλλὰ δὲν κατόρθωσαν ν' ἀποπλεύσωσι πρὸ τῆς πέμπτης τῆς πρωίας, καὶ ἐπειδὴ ἔπλεον ἀντίπυρος αὐτοῖς λαμπρὸς ἀπαρκτηκίς, μέχρι τῆς ἐβδόμης μόλις εἶχον προχωρήσει δύο λευγῶν ὁδόν.

Τότε ἐράνησαν τεσσαρὰς Τούρκοι ἔφιπποι, ἀπὸ ρυτῆρος τρέχοντες πρὸς τὸν ποταμὸν, καὶ κατόπιν αὐτῶν δύο Ἀραβες πεζοί. Φθάσαντες δὲ εἰς τὴν ὄχθην, ἐπειδὴ τὸ πλοῖον ἐκ τοῦ ἐναντίου ἀνέμου ἐβραδυπόρει, ἔρριψαν ἐν πιστόλιον, καὶ διέταξαν τὸ πλοῖον νὰ πλησιάσῃ. Οἱ ὁδοιπόροι ἠναγκάσθησαν ἐπομένως ν' ἀναχωρήσωσιν, καὶ οἱ Τούρκοι τοὺς ἐφώναξαν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς ὅτι ἐπτάλησαν ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ νὰ τοὺς φέρωσιν εἰς Μανφραλὺτ, διὰ ν' ἀπολογηθῶσι περὶ τοῦ φόνου τῶν Ἀράβων ὀδηγῶν. Οἱ δὲ πεζοὶ Ἀραβες ἐξέμεττον φοβεράς ἀπειλάς, λέγοντες ὅτι θέλουσιν αἷμα ἀντὶ αἵματος, ὅτι ἔχουσιν ἀπόφασιν νὰ φονεύσωσι τοὺς ὁδοιπόρους, καὶ ἂν διὰ τοῦτο ἤθελον θυσιασθῆ εἴκοσι ἐκ τῶν ἐδικῶν των.

Οἱ ὁδοιπόροι ἐρώτησαν τότε τοὺς Τούρκους ἂν ἐγγυῶνται περὶ τῆς καθ' ὁδὸν ἀσφαλείας των μέχρι Μανφραλὺτ, καὶ λαβόντες διαβεβαίωσιν περὶ τούτου, ἀπεφάσισαν νὰ τοὺς ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ μόνον ἀπ' οὗ τοῖς ἐπετράπη νὰ ἔχωσι μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὰ ὄπλα των. Οὕτως ἠκολούθησαν πεζοὶ τοὺς φρουροὺς των. Ὅταν δ' ἔφθασαν εἰς Μανφραλὺτ, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Διοικητοῦ, εὔρον αὐτὸν καθήμενον καὶ καπνίζοντα ἐντὸς αὐλῆς ἀναπεπταμένης, ἔχοντα δὲ πλησίον του τινὰς σωματοφύλακας, καὶ περιστοιχισμένον ὑπὸ τεσσαράκοντα τοῦλάχιστον ἐγχωρίων.

Ἀμα δ' ἐφάνησαν, κραυγὴ ἐκδικήσεως ἠγέθη ἀπ' ὄλων τὰ στόματα· ὁ δὲ Διοικητὴς αὐστηρῶς καὶ ὑπεροπτικῶς τοῖς εἶπε περὶ τίνος κατηγοροῦντο ὑπὸ τοῦ περισταμένου λαοῦ. Τότε ἐννόησαν ὅτι ἡ ἀλήθεια οὐχὶ μόνον εὐγενὲς εἶναι πάντοτε, ἀλλὰ καὶ συμφέρουσα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ ὅτε ἀκόμη ὁ βραχὺς ἀνθρώπινος νοῦς βλέπει ἐν τῷ ψεῦδει τὴν σωτηρίαν. Ὁ Βάρθωσ λοιπὸν, ὡς διερμηνεὺς ἐνεργῶν, διηγήθη τὰ συμβάντα των ἐντὸς τῆς ἡμέρας, καὶ ἐπαρουσίασε καὶ τὸ φερμάνιον δι' οὗ ὁ σατράπης τοὺς συνίστα εἰς τὴν προστασίαν πάντων τῶν διοικητῶν. Εἰς τῶν γραμματέων ἀνέγνω αὐτὸ εἰς ἐπήκοον πάντων· λαβὼν δὲ αὐτὸ ἐκ τῶν χειρῶν του ὁ διοικητὴς εἶπεν, ἀπειλητικῶς ἀφορῶν πρὸς τοὺς ξένους, ὅτι δὲν βλέπει τὸ φερμάνιον τοῦτο νὰ τοῖς δίδῃ τὸ δικαίωμα νὰ μεταχειρίζονται κακῶς ἢ νὰ φονεύωσι τοὺς Ἀραβας. Μετὰ ταῦτα δὲ χεῖμαρρον ὕβρεων κατ' αὐτῶν ἐξέμεσας ἀραβιστί, πρὸς μεγίστην εὐχαρίστησιν αὐτῶν περισταμένων, ἀπεσῶρθη εἰς ἄλλην αὐλὴν ἐσω-

ρικὴν, καὶ ἀμέσως τοὺς περιστοιχίσαν μετ' ἀπειλητικῶν σημάτων ὅλοι οἱ Ἀραβες, ὀπλισμένοι μὲ λόγχας καὶ ξίφη. Κατ' εὐτυχίαν τῶν ὅμως μετ' ὀλίγον ὁ Διοικητὴς ἐπεμφε τινὰς τῶν στρατιωτῶν του νὰ τοὺς φέρωσι πάλιν ἐνώπιόν του. Τοὺς ἐδέχθη δὲ ἤδη, ὅταν οἱ Ἀραβες δὲν τὸν παρετήρουν πλέον, πολὺ ἐπεικέστερον, καὶ κατέλιπε τὸν ἀπειλητικὸν τόνον. «Φίλοι μου, τοῖς εἶπε, θέτων τὴν χεὶρά του εἰς τὸν ὄμον τοῦ διερχομένου, ἤξεύρω ὅτι τὸ φερμάνιον μοὶ ἐπιβάλλει τὸ καθήκον νὰ σᾶς προστατεύσω, καὶ ἡ κεφαλὴ μου ἐγγυᾶται ὑπὲρ τῆς σωτηρίας σας. Πιστεύω τὴν διήγησίν σας, ἀλλ' ἡ φρουρά μου σύγκειται ἐκ πεντήκοντα στρατιωτῶν μόνον, τὸ δὲ χωρίον Ἀμαθίδι, περιέχει ὑπὲρ τὰ ἑπτακόσια πυροβόλα, καὶ ἂν ὅλον τὸ χωρίον θελήσῃ ν' ἀναμιγῆ εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ἐπέλθῃ καθ' ἡμῶν ἐνοπλον, τὰ ἀποτελέσματα θὰ εἶναι ὀλέθρια καὶ εἰς σᾶς καὶ ἐμέ. Πρέπει νὰ δραπετεύσετε, ἐνῶ ἐγὼ ἀπασχολῶ ἐδῶ τοὺς Ἀραβας.

Οἱ ὁδοιπόροι εὐχαρίστησαν τὸν διοικητὴν διὰ τὴν φιλοφροσύνην του, καὶ ἔσπευσαν ν' ἀποσυρθῶσι διὰ ὀπισθίας πύλης. Μετ' ὀλίγον δ' εὗρον τὸ πλοῖόν των περιμένον, διότι ἀναχωροῦντες τὸ εἶχον διατάξει νὰ τοὺς παρακολουθήσῃ.

Ἀπέπλευσαν λοιπὸν πάλιν. Ἄλλ' ὁ ἄνεμος ἔπνεε πάντοτε σφοδρῶς ἀπὸ τῆς ἀρκτου ἐπομένως μικρὰ τοῖς ἔμενον ἐλπίς διαφυγῆς, καθότι ὁ ποταμὸς ἐδῶ δὲν εἶχε πλάτος ὑπὲρ διπλῆν πυροβόλου βολήν, ὅπως προχωρήσῃ δὲ, ἦσαν ἠναγκασμένοι ἀδιακόπως νὰ λοξοδρομῶσι. Καὶ ἐκωπηλάτουν μὲν μεθ' ὅλης τῆς δυνάμεως, ἀλλ' ὀλίγον προέβαινον, καὶ μόλις εἶχον παύσει τοῦ νὰ βλέπωσι τὴν πόλιν, ὅταν παρετήρησαν σῶμα ἵππεων μακρὰν ἐν τῇ ἐρήμῳ, κατὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Νείλου, καὶ ἐξέλαβον αὐτοὺς ὡς Ἀραβας καὶ Βεδουῖνους. Ἄλλ' ἀμέσως μετὰ ταῦτα εἶδον κεφαλὰς προκυπτούσας ἀπὸ τοὺς ἀμμολόφους τῆς ἰδίας ὄχθης. Ἐπλεον δὲ τότε περίπου κατὰ τὸ μέσον τοῦ ποταμοῦ, ἐπομένως οὐχὶ ἐντελῶς ἐντὸς βολῆς πυροβόλου. Αἰφνης τινὲς Ἀραβες ἀνεπήδησαν, καὶ τοὺς ἐφώναξαν νὰ ἔλθωσι πρὸς αὐτοὺς, ἢ ὅτι πυροβολοῦσιν.

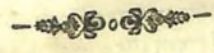
Οἱ ὁδοιπόροι, ἀντὶ νὰ ὑπακούσωσιν, ἔσπευσαν ἐξ ἐναντίας πρὸς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην. Ἄλλ' ὁ κίνδυνος ἦτον κατεπεύγων. Ἐχθροὶ τοὺς περιστοιχίζον πανταχόθεν. καὶ ὁ διοικητὴς δὲν ἐδύνατο νὰ τοὺς προστατεύσῃ. Ἡ πόλις Μινιάτ ἀπεῖχε ἐβδομήκοντα μίλια· καὶ ἂν μὲν ἦτον ὁ ἄνεμος οὖριος, ἐδύνατο νὰ προσπαθήσωσι, παραπλέοντες τὴν ἀριστεράν ὄχθην, μακρὰν τῶν διωκτῶν των, νὰ φθάσωσιν εἰς αὐτήν. Ἄλλ' ὡς τὰ πράγματα διέκειντο, ἀφροσύνη ἦν πᾶσα τοιαύτη ἀπόπειρα.

Τέλος ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Μανφραλοῦτ, νὰ ἐπικαλεσθῶσιν ἐκ νέου τὴν προστασίαν τοῦ Διοικητοῦ, καὶ νὰ ἐπιχειρήσωσι νὰ πείσωσι τοὺς Ἀραβας περὶ τῆς ἀθωότητός των. Ἀλλὰ μόλις ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, καὶ τρεῖς γυναῖκες καὶ πέντε ἢ ἐξ παιδιᾶ ὤρμησαν κατ' αὐτῶν. Ἐμαθον δὲ ὅτι ἦσαν αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά τῶν ἀποθανόντων Ἀραβῶν. Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶχον ὄπλα, κατέρησαν νὰ φθάσωσι σῶσι.

εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ διοικητοῦ, ὃν εὗρον περιστοιχισμένον ὑπὸ τετρακοσίων Ἀραβῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ δικαστὴς τοῦ χωρίου Ἀμαθίδι.

Ὁ Βάρθως ἐπανελάβε τὴν διήγησίν του, ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς ἔμεινεν ὡς ἐμβρόντητος, ἤρχισεν ὄλος νὰ τρέμη, καὶ ἡ φωνὴ του ἐκόπη, διότι αἰφνης εἶδεν ἀπέναντί του, ὡχρὸν ὡς νεκρὸν ἄταφον, ἀδυνατοῦντα νὰ σταθῇ εἰς τοὺς πόδας του καὶ φερόμενον ὑπὸ δύο Ἀραβῶν τὸν τρίτον Ἀραβὰ ὃν εἶχον ἀφήσει ἐκπνέοντα ἐντὸς τῆς κρύπτῃς, ὅστις ὅμως μετὰ τῆς δραστηριότητος ἦν ἡ φύσις, παρέχει εἰς τοὺς ἐντὸς αὐτῆς διαιωμένους, καὶ ὑπὸ τοῦ ἐξευγενισμοῦ μὴ ἐκθηλυθέντας υἱοὺς τῆς, εἶχεν ἐγερθῆ, ἐσύρθη ὅπως ἠδυνήθη κατόπιν τῆς λαμπάδος τοῦ Σμάλτ, ἧς ἀμυδρὰν ἐβλεπε τὴν τελευταίαν ἀκτῖνα, καὶ ὅταν ἐφθασεν εἰς τὸ χάσμα, ἔμεινεν ἐκεῖ κείμενος μέχρις οὗ ἀνέλαβέ τινα δύναμιν ὥστε νὰ τὸ πηδήσῃ· τὰ τελευταῖά του δὲ ζωτικὰ λείψαντα ἐδαπάνησεν εἰς τὸ ν' ἀναρρίχηθῇ τὰ πλευρὰ τοῦ φρέατος. Ἄν οἱ ὁδοιπόροι μας, τὴν φωνὴν τῆς φιλανθρωπίας ἀκούοντες, τὸν εἶχον περιμεινέει καὶ τὸν εἶχον βοηθήσει, ὡς ἦτον τὸ καθήκον των, ὁ Ἀραψ βεβαίως ὑπ' εὐγνωμοσύνης κινούμενος, θὰ ἐπεκύρου τοὺς λόγους των, καὶ τότε ἡ σωτηρία των ἦτον βεβαία. Ἄλλ' ἡμιθνής αὐτὸς, ἔπνεεν ἐξ ἐναντίας ἐκδίκησιν, καὶ ὅταν ὁ Βάρθως συνελθὼν, ἐπεκαλέσθη τὴν μαρτυρίαν του, αὐτὸς ἀντ' αὐτῆς, συμφώνως καὶ μετὰ τοῦ τετάρτου Ἀραβῶς, τοῦ ἐξω τοῦ ὀρύγματος μείναντος, ὅστις ἐπίσης ὑπόπτεις τοὺς Εὐρωπαίους ὡς ἐνόχους, διότι τοὺς ἤκουσε ψευδομένους, ἐκήρυξεν ὅτι αὐτοὶ διὰ τῆς βίας ἠνάγκασαν αὐτὸν καὶ τοὺς συντρόφους του νὰ τοὺς φέρωσιν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο.

Ὁ κίνδυνος τῶν ὁδοιπόρων ἦτον ἤδη μέγιστος. Ἀλλὰ τέλος ὁ διοικητὴς ἐπενέβη, καὶ κατέρησε νὰ πράξῃ τὰ πνεύματα διὰ τῆς εὐγλωττίας του, ἔτι δὲ μάλλον διὰ τοῦ εὐγλωττοτέρου χρυσοῦ. Οἱ ὁδοιπόροι, δόντες ἀνὰ δύο δίστηλα εἰς ἐκάστην τῶν γυναικῶν, καὶ ἄλλα τόσα εἰς τὸν δικαστὴν τοῦ χωρίου, ἔλαβον τὴν ἄδειαν νὰ ἀπέλθωσι, καὶ ἀπέπλευσαν ἀπὸ Μανφραλοῦτ, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ ἀπὸ Ἀλεξάνδρειαν, ἀρκεσθέντες εἰς ὅσῃν πείραν ἔλαβον τῶν κατοίκων τῆς Αἰγύπτου, ζώντων ἢ τεταριχευμένων.

ΠΑΛΑΙΟΘΗΡΙΑ.

—ο—

Σπεύδω ν' ἀναγγείλω εἰς τὸ ἴπου ργεῖον, ὅτι διευθυνομένης κατὰ τὴν θην τοῦ μεσοῦντος πρὸς ἐντάμωσιν τοῦ κατὰ τὰ μεθόρια ἀρχηγῶ τῶν Ὀθωμανικῶν στρατευμάτων, ἀνεκάλυψα τυχαίως δύο τινὰ ἀντικείμενα πολλοῦ λόγου ἀξία, ἀναγόμενα εἰς τὴν γεωλογίαν. Τὸ μὲν πρῶτον συνίσταται ἐξ ἀπολιθωμένων φυτῶν καὶ σπανίων ὀστῶν ἀγνώστων ζώων, ἐξ ὧν σύγκεινται οἱ ἀκρογωνιαῖοι λίθοι τοῦ στρατωνοῦ τοῦ Δερβέν Φούρκκ· τὸ δὲ δεύτερον ἐκ μαστοδόντων ἀ-

πολιθωμένων, σχηματιζόντων βράχον ογκώδη και ύψιμη, κείμενον ὀπισθεν τῆς μονῆς Ἀντινίτζης, ὑπὸ τὴν βάσιν τοῦ ὁποίου βέβη διαυγέστατον πηγαινὺν ὕδωρ.

Περὶ μὲν τῶν ἀπολιθωμένων φυτῶν δὲν δύναμαι πρὸς τὸ παρὸν νὰ προσθέσω τί περισσότερον εἰς τὸ Ἰπουργεῖον, καθότι ὀδεύων παρετήρησα αὐτὰ εἰς τοὺς ἀερογωνιαίους λίθους τοῦ μνησθέντος στρατῶνος. Ἐπιφυλακτομαι ὁμως νὰ χορηγήσω τὰς ἀναγκαίας ἐπιστημονικὰς πληροφορίας, ὅταν μάθω, ποῦ κεῖται τὸ λατομεῖον, ἐξ οὗ οἱ περιέργοι οὗτοι λίθοι ἐλατομήθησαν. Περὶ δὲ τῶν μαστοδόντων, οἵτινες πρῶτην ἡδὴ φορὰν ἀνακαλύπτονται ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔδαφους, καὶ εἰς τοσαύτην πληθύν, ὡς εἰς οὐδὲν ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου, ἐξ ὧν ἐγὼ γνωρίζω, ὀφείλω νὰ χορηγήσω τὰς ἀναγκαίας ἐπιστημονικὰς πληροφορίας τῆς περιέργου τούτης ἀνακαλύψεως, καθότι καὶ ὡς διέτριψα εἰς τὴν μνησθεῖσαν Μοῦνη, καὶ ἰκανὰ τεμάχια μαστοδόντων ἀπέσπασα ἐκ τῶν βράχων διὰ τῆς σφύρας. τὰ ὁποῖα ἐξικοπέλλω πρὸς τὸ Ἰπουργεῖον ἡριθμημένα, διὰ νὰ τεθῶσιν εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας πρὸς μελέτην τῶν περὶ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας καταγινομένων.

Οἱ μαστόδοντες οὗτοι ἀνήκουσιν εἰς θηρία μεγαλήτερα τοῦ ἐλέφαντος, ὑπάρχοντα ἐπὶ τῆς γῆς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ. Πρῶτος ὁ Κυβιέρως, ὁ Ἀριστοτέλης τοῦ αἰῶνος μας, ὀμίλησε περὶ αὐτῶν, ὀνομάσας αὐτὰ Παλαιοθηρία ἢ Μαστόδοντα. Παλαιοθηρία μὲν, ἐκ τῆς ἀρχαιότητος αὐτῶν, μαστόδοντα δὲ, ἐκ τοῦ σχήματος τῶν ἐαυτῶν ὀδόντων, ὀμοιοζόντων τὴν θηλὴν τῶν γυναικείων μαστῶν. Ἐκαστος ἐμπρόσθιος ὀδὸς ζυγίζει πέντε περίπου ὀγκῶδες πᾶν δὲ παλαιοθηρίον εἶχεν ἐξ τοιούτους ἐμπροσθίους ὀδόντας, καθόσον συμπεραίνεται ἐκ τῆς ἀνατομικῆς ἀναλογίας τῶν. Ὅποια δὲ πρέπει νὰ ἦτον ἡ κεφαλὴ τῶν θηρίων, καὶ τίνα τὰ σώματα αὐτῶν, ἕκαστος δύναται νὰ συμπεράνη, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὸ μέγεθος τῶν ὀδόντων.

Ὁ Κυβιέρως κατατάσσει τὰ ὑπερμεγέθη αὐτὰ θηρία εἰς τὸ γένος τῶν ὀπωροράχων, συμπεραίνων τοῦτο ἐκ τοῦ σχήματος τῶν ὀδόντων ὀνομάζει δὲ αὐτὰ καὶ ἀνοπλοθηρία, διότι δὲν ἔχουσιν ὄπλα πρὸς ἐπίθεσιν ἢ ἀμύνην, ἦτοι ὄνυχας, ὄζεις ὀδόντας, κέρατα ἢ προβοσκίδας, ἄρα τὰ θηρία ταῦτα δὲν ἦσαν ἀγρία, οὔτε σαρκοράγα. Ἡ πάνσοφος πρόνοια τοῦ δημιουργοῦ δὲν ἦ δύνατο νὰ δώσῃ εἰς τοιαῦτα πελώρια θηρία ὄπλα καὶ ἐνοπίσματα σαρκοράγα, διότι τότε οὐδὲν ἄλλο ζῶον ἔδυνατο νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ τῆς γῆς.

Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς ἀποδεικνύει, καθόσον ἐνθυμούμαι, ὅτι τὰ θηρία ταῦτα ὑπῆρξαν πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζει αὐτὰ (des animaux antideluviens), ἦτοι ζῶα ὑπάρχοντα πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τοῦ σοφοῦ Κυβιέρως ἢ γνώμη καθιερώθη ὡς μαθηματικὴ ἀλήθεια, διότι διὰ τῆς συγκριτικῆς ἀνατομίας καὶ τῶν στρωμάτων τῆς γῆς ὑπεστήριξε τὰς σοφὰς παρατηρήσεις του.

Ἄρα καὶ ἡ Ἑλλάς, ἡ μυθολογικὸς καὶ κλασικὸς οὗτος τόπος τῶν Τιτάνων, τῶν Λαπίδων, τῶν Γιγάντων, τῶν ἡρώων καὶ τῶν ἐκτάκτων τῆς ἀρχαιότητος ἀν-

δρῶν, ἐκατοικεῖτο πρὸ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν γνωστῶν ἡδὴ ζῶων ἀπὸ ἀνοπλα παλαιοθηρία, ἀνακαλυφθέντα μόλις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἰς μικρὸν κειθμόν, εἰς τὴν Ῥωσίαν καὶ τὴν Γαλλίαν, τῶν ὁποίων τὰ λείψανα στολιζοῦσι σήμερον τὰ Μουσεία τῶν δὶω μεγάλων αὐτῶν Ἐπικρατειῶν, προσενοῦντα θαυμασμὸν εἰς τοὺς ἐραστας τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, καὶ χορηγοῦντα οὕτως εἰπεῖν εἰς αὐτοὺς τὸν μίτον τῆς Ἀριστοτέλους, διὰ νὰ ἐξέλθωμεν ἀπὸ τὸν λαβύρινθρον τῆς δημιουργίας τοῦ σύμπαντος.

Ἄλλ' ἴσως ἐρωτηθῶ, εἰς ποῖον τάχα κατακλυσμὸν ἠφανίσθησαν τὰ ζῶα ταῦτα, μεταβληθέντα εἰς βραχολίθους εὐθραύστους ὡς ὁ Ἰελοῦ! Τὸ κατ' ἐμὲ, ὀδηγὸν ἔχων τὸν Κυβιέρως, τοῦ ὁποῖου ἡ γνώμη συμφωνεῖ καὶ μὲ τὴν γένεσιν, φρονῶ, ὅτι τὰ θηρία ταῦτα τῆς Ἀντινίτζης ἢ Ἀντσίνης, κειμένης ἀπέναντι τοῦ ὄρους ἢ Οἴτης, ἠφανίσθησαν εἰς κατακλυσμὸν τινα πρὸ τοῦ Δευκαλίωνος, συνοδευθέντα ὑπὸ αἰφνιδίου καὶ βίαιας ἠφαιστείου ἐκρήξεως, μετὰ πλημμύρας, καλυψάσης διὰ πολὺν χρόνον τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Αὕτη εἶναι ἡ γνώμη τοῦ σοφοῦ Κυβιέρως καὶ ὄλων τῶν γεωλόγων, διὰ μόνης τῆς ὁποίας δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἡ ἀπολίθωσις τῶν ζῶων καὶ ἡ διατήρησις αὐτῶν, εἰς ἐξῆλθον ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ δημιουργοῦ.

Τρία τινὰ ἐνισχύουσι τὴν γνώμην μου ταύτην ὡς πρὸς τὰ ἡμέτερα παλαιοθηρία τῆς Ἀντινίτζης, τὴν ὁποῖαν ὑποβάλλω εἰς τὴν βίβλα τῶν σοφῶν. Α'. Τὰ θερμὰ ὕδατα τῆς Ἰπάτης, τῶν Θερμοπολῶν, τῆς Αἰδηψοῦ καὶ τῆς Κύνου, κείμενα εὐθυγράμμως ὑπὸ τὴν ὑπώρειαν τῆς Οἴτης, καὶ ἀνήκοντα εἰς τὸν αὐτὸν οὕτως εἰπεῖν ἠφαιστον, τοῦ ὁποῖου ἡ ἐκρήξις ἀπέσπασε τὴν Εὐβοίαν καὶ τὰς Κυκλάδας νήσους ἀπὸ τῆς στερέαν Β'. Τὸ ἐκ σιδήρου, θείου καὶ τῆς ἠφαιστείου πέφρας συγκείμενον ὄρος τῆς Ὀθρυος, τὸ διαχωρίζον τὴν Φθιώτιδα ἀπὸ τὴν Θεσσαλίαν, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἀνεκαλύφθησαν τὰ προκείμενα ἀπολιθωμένα ζῶα καὶ φυτὰ εἰς ἀνυπολόγιστον ἀριθμὸν καὶ Γ'. Τὸ ἐκ τῶν χαραδρῶν τῶν βραχολίθων ἐκρέον πότιμον καὶ διαυγέστατον ὕδωρ, τὸ ἀῆκον εἰς τὰς πρωτογόνους ἐκεῖνας λίμνας, τὰς ὁποίας οἱ οὐράνιοι ὄμβροι καὶ καταβρέσκει ἐναπέθεσαν εἰς τὰ κοῖλα, τὰς διασφάγας καὶ τοὺς μυχοὺς τῶν ὑψικόμενων ὄρεων, ἀνεξαρτήτως τῶν ἐτησίων τακτικῶν ἰετῶν, τῶν σχηματιζόντων τὰ ἐπὶ τῆς ὑδρογείου διαφρέοντα ὕδατα. Τὴν γνώμην ταύτην ὑποστηρίζει, ἔτι μᾶλλον, καὶ ἡ ὑποκάτω τῆς Ὀθρυος ὑπάρχουσα Βοιωτικὴ λίμνη, ἡ Τουρκιστὶ σήμερον γνωρισμένη ὑπὸ τὸ ὄνομα Νταουκλή ἢ Νηζερὰ, ἀπέχουσα μίαν περίπου ὄραν ἀπὸ τῆς μονῆς Ἀντινίτζης. Ἐν τῷ τῆς λίμνης ταύτης ὑπάρχουσι δύο νησίδαι, περὶ τὰ ὁποῖα ἀναβρῶν τὸ ὕδωρ, τὸ ὁποῖον δι' αὐλακὸς διαπορθεύεται εἰς τὸν Πηνειὸν ποταμὸν. Ἄπαντα τὰ φυτικά ταῦτα φαινόμενα εἶναι τόσα ἀλάνθαστα τεκμήρια, ὑποστηρίζοντα ὅσα ἀνωτέρω ἐξέθεσα περὶ τῆς Ἱστορίας τῶν παλαιοθηρίων τῆς Φθιώτιδος.

Μὴν ἔχων πλησίον μου συγγράμματα ἐπιστημονικὰ, πραγματευόμενα τὰ τοιαύτης φύσεως ἀντικείμενα, διὰ νὰ πλουτίσω τὴν διατριβὴν μου μὲ τὴν προσέκοισαν ἐπιστημονικὴν ἀκριβείαν, περιορίζομαι, εἰς

ὅσα αὐτοσχεδίως ἐξέθεσα ἐνταῦθα, καὶ μεταβαίνομεν εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν μαστοδόντων, τὰ ὅποια πέμπω σήμερον, ἐνὸς κιβωτίου πρὸς τὸ Ἰπουργεῖον διὰ τοῦ χωροφύλακος. . . διὰ νὰ ἰδῆ ὅτι διὰ τῆς περιγραφῆς εἶναι δύσκολον νὰ ἐννοήσῃ. Ἴδου ἡ ὅσον ἐνεστὶν ἀκριβῆς περιγραφή τῶν ἀποσπασθέντων τεμαχίων.

Α'. Τεμάχιον παριστάνον δύο ὀδόντας συναλλήλως προσηρμοσμένους, καθὼς ὑπῆρχον εἰς τὴν σιαγόνα τοῦ παλαιοθηρίου, εἰς τὴν ἀνήκον ζῶντος τοῦ θηρίου. Τὸ τεμάχιον τοῦτο εἶναι λίαν περιέργον διὰ τὴν διατήρησιν τῶν ὀδόντων εἰς τὴν οἰκίαν θέσιν των.

Β'. Τεμάχιον τεθλασμένον ἐν τῷ μέσῳ, παριστάνον τὸ πλεῖστον μῆκος τῶν ἐμπροσθίων ὀδόντων, κεκαλυμμένων σχεδὸν ἀπὸ τὸ σμαλτώδες στρώμα του ἢ ἐν τῷ μέσῳ θλάσις τοῦ ὀδόντος τούτου συνέδη ὅτε ἀπεχωρίζετο ἐκ τοῦ βράχου.

Γ'. Τεμάχιον παριστάνον τὸ ἐμπροσθεν μέρος ὀδόντος καθημαγμένου, ἐξελθόντος ἀπὸ βραχόλιθου. Τὸ τεμάχιον τοῦτο ἐπιμαρτυρεῖ τὸ βίαιον τῆς ἡφαιστείου ἐκβρόχσεως, διότι ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται ἡ παρουσία τοῦ αἵματος.

Δ'. Τεμάχιον παριστάνον δύο ὀδόντας καθημαγμένους, ἐπίσης διατηροῦντας τὴν φυσικὴν αὐτῶν θέσιν, ἀνήκοντας μολονταῦτο, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, εἰς νέον παλαιοθηρίον ἕνεκα τοῦ λυθοειδοῦς ἄκρου του καὶ τῆς ἀεπισθητοῦ κυρτότητος αὐτῶν. Τὴν γνώμην ταύτην ἐκφράζω ἀπλῶς, διὰ τὰ ὅποια ἀνέφερον χαρακτηριστικὰ. Ἀλλ' ἐνδέχεται, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ πιθανώτερον, ὅτι οἱ ὀδόντες οὗτοι εἶναι ἐκ τῶν πλαγιῶν οὔτινες εἰς τὸ γένος τῶν θηρίων τούτων εἰσὶ μικρότεροι καὶ ὀλιγώτεροι ἢ καθήλου κυρτοὶ ὡς ἐκ τοῦ σχήματος τῶν σιγῶν τῶν θηρίων καὶ τῆς λειτουργίας τοῦ μαστήματος, τρερομένων, ὡς εἶπον, ἐξ ὀπωρῶν καὶ ῥιζῶν καὶ τῶν μὲν ὀπωρῶν ἢ λαβὴ ἐγένετο ἐκ τῶν δένδρων, τῶν δὲ ῥιζῶν ἐκ τῆς γῆς. Ἐντεῦθεν εἶπετο, ὅτι ἡ ὑπερτατὴ πρόνοια ἐπρέπε νὰ πλάσῃ τοὺς ἐμπροσθίους ὀδόντας κυρτοὺς.

Ε'. Τεμάχιον, παριστάνον τὰ ἄκρα δύο μυῶν διατηρούντων εἰςετι τὰς ἀπονευρώσεις των, καὶ μέρος τῶν ἐκωτῶν τενόντων. Ἰὸ ἐρυθροῦ, χρῶμα τοῦ τεμαχίου τούτου δὲν εἶναι αἷμα, ἀλλὰ τὰ ἄκρα, ὡς εἶπον, δύο μυῶν ἀπολιθωμένων καὶ τηρούντων τὸ πρωτότυπον φυσικὸν χρῶμα των. Τὸ τεμάχιον τοῦτο, μικρὸν μὲν ἀλλὰ λίαν περιέργον ὡς πρὸς τὸ εἶδος του, διὰ τὴν ἐτέλειαν τῆς διατηρήσεως τῶν σαρκικῶν ὀργάνων καὶ τοῦ χρώματος αὐτῶν.

Τοιαῦτά εἶναι τὰ ἐν τῷ κιβωτίῳ περιεχόμενα λείψανα τῶν ἀπολιθωμένων προκαταλιθωμένων παλαιοθηρίων.

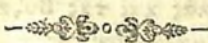
Διὼν τέλος τῆς παρούσης διτρίβης, παρακαλῶ τὸ Ἰπουργεῖον νὰ μὴ παρεξήλθῃ εἰς τὰς ἐλλείψεις αὐτῆς, προσελθοῖσας, ὡς εἶπον, ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως ἀρμοῶν συγγαμάτων, ἀλλὰ νὰ θεωρήσῃ με εὐμένως ὅτι τὸ πρωτόφα ἐκ καὶ ἀξίως περιέργον τῆς ἀνακαλύψεως ἧς ἀπληροῦσεν ἡ διὰ τοῦ τύπου θέλει δώσει ἀνομήν εἰς τοὺς σοφοὺς τῆς Βιρώσεως νὰ ἐπισκεφθῶνται μερὴ ταῦτα τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, τὰ

ὅποια κατασταθέντα ἄλλοτε κλασικὰ διὰ τὰς Θερμοπόλεις των, ἡμποροῦν σήμερον νὰ χορηγήσων εἰς αὐτοὺς διὰ τῶν γεωλογικῶν ἐρευνῶν νέα καὶ ἀθρονα στοιχεῖα πρὸς τελειοποίησιν τῆς ἱστορίας τῶν ζῶων καὶ τῶν φυτῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκαταλέγεται καὶ ὁ ἄνθρωπος.

Α. ΖΥΓΟΜΑΛΑΣ.

Τὴν ἄνω δημοσιεύοντες πραγματεῖαν, ἀποδίδομεν πάντα ἔπαινον εἰς τὸν φίλον τῶν καλῶν καὶ σπουδαίων Κ. Νομάρχην Φθιώτιδος, διὰ τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐκτιμᾷ τὰ διοικητικὰ του καθήκοντα. Ἐπιθυμητὸν εἶναι, σπουδῆς γινουμένης περὶ τῶν ἀνακαλυμμένων ἀπολιθώσεων, νὰ ἐρευνηθῇ ἀκριβῶς ποίας φύσεως εἶναι ἡ γῆ ἐν ἣ εὕρηθησαν. διότι, ὡς γνωστὸν, ἡ γνώσις αὐτῆς συμβάλλεται μεγάλως εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἐποχῆς αὐτῶν. Δὲν εἶναι δὲ ἴσως περιττὸν νὰ ὑπενθυμίσωμεν ὅτι τὸ ὕδωρ τῶν Θερμοπολῶν ἔχει ἰσχυρὰν ἐπιλιθώσεως δύναμιν, ὥστε πρέπει ἴσως νὰ παρατηρηθῇ, ὡς πρὸς τὰ φυτὰ τοῦλάχιστον, ἂν ἡ φαινόμενη αὐτῶν ἀπολιθώσις δὲν εἶναι αὐτοῦ ἴσως καὶ οὐχὶ τῶν αἰώνων ἐνέργεια.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Ἐγχειρίδιον τῆς Γενικῆς Ἱστορίας, συνταχθὲν ὑπὸ Κωνσταντίνου Παπαρόρηγοπούλου, κατὰ τὰ νεώτερα καὶ δοκιμώτερα βοηθήματα, ἐκδοθὲν δὲ δαδιάρη Ἀνδρέου Κορομηλά. — Βιβλίον δευτέρον, περιέχον τὴν Μέσην Ἱστορίαν. (τιμᾶται δραχ. 5) Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τῆς Τυπογραφίας Ἀνδρέου Κορομηλά 1852.

Ὁ Κ. Κωνσταντῖνος Παπαρόρηγόπουλος ἐκδίδει σήμερον τὸ δεύτερον βιβλίον τοῦ Ἐγχειριδίου τῆς Γενικῆς Ἱστορίας, τοῦ ὁποίου τὸ πρῶτον βιβλίον, τὸ περιέχον τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν, ἐξέδοθη τῷ 1849. Δὲν κνῆκει εἰς ἡμᾶς νὰ ἐπιπέσωμεν γνώμην περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ἔργου ἐνὸς τῶν κυριωτέρων συντακτῶν τῆς Πανδώρας. Ὅθεν περιοριζόμεθα νὰ καταχωρίσωμεν ἐνταῦθα τὸν προλογὸν τοῦ συγγραφέως.

ΠΡΟΛΟΓΟΜΕΝΑ.

ΤΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ τοῦτο συντάχθη διὰ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ ἐνταῦθα Γυμνασίου,

εις τοὺς ὁποίους ἄλλοτε, ἐπὶ τέσσαρα ἔτη, παρέδωκα τὴν Γενικὴν Ἱστορίαν. Συνετάχθη δὲ, καθὼς λέγω καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ βιβλίου, κατὰ τὰ νεώτερα καὶ δοκιμώτερα βοηθήματα. Κυρίαν βᾶσιν τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων δύο μερῶν, ἔλαβον τὴν μεγάλην συγγραφήν τοῦ Γερμανοῦ Σχλοσσέρου, ὅς τις πραγματεύεται εἰς δέκα τόμους τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν μέσσην Ἱστορίαν. Προετίμησα δὲ αὐτὸν, διότι νομίζω, ὅτι ἀκριβέστερον ἐκθέτει, ἀπαθέστερον ἐκτιμᾷ, καὶ μεθοδικώτερον κατατάσσει τὰ γεγονότα τῆς Γενικῆς Ἱστορίας. Εἰς τινὰ ὅμως μέρη, μάλιστα τῆς ἀρχαίας Ἱστορίας, ἠκολούθησα τὴν ἐπιτομωτέραν ἐκθεσιν τοῦ Λέοντος καὶ τοῦ Ραμσχαρνίου, καὶ τὴν ἐπιτομωτέραν τοῦ Οὐαχλέρου. Παρεκτὸς τῶν γενικῶν αὐτῶν Ἱστοριῶν, μετεχειρίσθη καὶ διαφόρους εἰδικὰς συγγραφάς· λ. χ. ὡς πρὸς τὴν ἀρχαίαν Γεωγραφίαν, τὸν Γερμανὸν Φορβίγγερν, ὡς πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν, τὸν Ἄγγλον Θιρλούαλλον, (τὸ ἀριστοῦργημα τοῦ Γρότε δὲν ἐγνώριζον ἐτι ὅτε συνετάχθη ἡ ἑλληνικὴ αὕτη Ἱστορία) τοὺς Γερμανοὺς Οὐαχσμούθιον, Μύλλερν, καὶ ἄλλους, τῶν ὁποίων εἰς τοὺς οἰκείους τόπους παρέθεσα τὰ ὀνόματα καὶ στυγράμματα· ὡς πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν Ἱστορίαν, τὸν Νεϊβουρν καὶ τὸν Οὐάλτερν· ὡς πρὸς τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν, τὸν Φαλλμεραύερν, ὡς πρὸς τὴν Τουρκικὴν, τὸν Ἀμμηρν, καὶ ὡς πρὸς ἄλλας ἄλλους. Ἐπὶ πάντιν εἶχον ὑπ' ὄψιν τὰς Ἑβραϊκὰς, τὰς Ἑλληνικὰς, τὰς Ῥωμαϊκὰς καὶ τὰς Βυζαντινὰς πηγὰς· καὶ ἂν δὲν παρέθεσα εἰμὴ μόνον τὰς τρεῖς πρώτας, παραλιπὼν τὰς Βυζαντινὰς, αἰτίον τούτου εἶναι, ὅτι τὸ βιβλίον συνετάχθη, ὡς προεῖπον, κυρίως διὰ μαθητὰς Γυμνασίου, οἵτινες ὀφείλουσιν καὶ δύνανται νὰ ποιήσωσι χρῆσιν τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων συγγραφέων, ὅχι ὅμως καὶ τῆς ὀγκώδους καὶ τῆς μὴ κλασσικῆς Βυζαντινῆς.

Ἡ ἀρχαία Ἱστορία ἐξετέθη ἐκτενέστερον τῆς μέσης· διότι, εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἱστορίαν, ἐκτὸς τῶν κυρίως πολιτικῶν γεγονότων, ἐνόμισα χρήσιμον νὰ πραγματευθῶ καὶ περὶ πολλῶν ἄλλων ἀντικειμένων, συνετελεστικῶν εἰς τὴν διεκρηνῆσιν τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος, τῆς ὁποίας ἡ γνῶσις ἀποτελεῖ ἓνα τῶν κυριωτάτων σκοπῶν τῆς ἐν τοῖς Γυμνασίοις σπουδῆς· τοιαῦτα ἀντικείμενα εἶναι ἡ ἀρχαία Γεωγραφία, ἡ ἐθνογραφία, καὶ ἡθικὴ κατάστασις, τὰ πολιτεύματα καὶ τ. τ. Χαριν δὲ τῆς οἰκονομίας τοῦ τόπου, αἱ πραγματεῖαι αὐταί, καθὼς καὶ τὰ δευτέρου λόγου ἄξια πολιτικὰ γεγονότα, ἐξετυπώθησαν διὰ στοιχείων πολὺ μικροτέρων τῶν συνήθων, τῶν δὲ τελευταίων τούτων δὲν ἐγένετο χρῆσις εἰμὴ ὡς πρὸς τὰ πρωτεύοντα πολιτικὰ γεγονότα, τὰ ὁποία ἐτάχθησαν πρὸ πάσης ἄλλης ὕλης, ἐν ἀρχῇ ἐκάστου παραγράφου. Ἡ μέση Ἱστορία περιωρίσθη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὰ κυρίως πολιτικὰ γεγονότα, τὰ ὁποία διεκρηνῆσαν ὁμοίως· κατὰ μετ' ὀλίγον θίβει ἀκριβέστερον ἐξηγηθῆ, εἰς ἄξιολογώτερα καὶ εἰς δευτερεύοντα. Χάριν δὲ ἐτι πλείονος οἰκονομίας τοῦ τόπου, ὁ ἐκδοτὴς δὲν μετεχειρίσθη, εἰς τὸ δεύτερον βιβλίον, τὰ συνήθη στοιχεῖα εἰμὴ ὡς πρὸς μόνον τὰς συντόμους εἰσαγωγὰς τῶν τμημάτων καὶ τῶν παραγράφων, ἐξ ὧν αἱ εἰς τοὺς παραγράφους εἰσαγωγαί

πολλακίς δὲν εἶναι εἰμὴ ἀπλαῖ ἐπιγραφαί· ἡ δὲ τῶν κυριωτέρων ἐθνῶν Ἱστορία ἐξετυπώθη διὰ γραμμῶν μέσων, μεταξὺ τῶν μεγαλητέρων καὶ τῶν μικροτέρων τῆς ἀρχαίας Ἱστορίας, καὶ μόνη ἡ τῶν δευτερευόντων ἐθνῶν Ἱστορία ἐτυπώθη διὰ τῶν μικροτέρων γραμμῶν.

Εἰς τὴν κατάταξιν τῶν κατ' ἰδίαν γεγονότων ἠκολούθησα τὴν λεγομένην Γενικοῖστορικὴν μέθοδον, ἔχων ὑπογραμμὸν καὶ κατὰ τοῦτο, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τὸν Σχλοσσέρν. Καθ' ἐκάστην δηλαδὴ περίοδον, δὲν ἱστορήθη ἕκαστον ἔθνος ἰδίᾳ, ἀλλὰ τὰ ἐπικρατέστατα ἔθνη, γεγονότα, ἢ ἄτομα ἐτέθησαν ὡς στήμονές τινες τῆς ὅλης ἀφηγήσεως, περὶ οὗ διεπλάκη ἡ λοιπὴ τῆς περιόδου Ἱστορία. Ἰδίᾳ δὲ δὲν ἱστορήθησαν τὰ δευτερεύοντα ἔθνη, εἰμὴ ὁσάκις ἦτο ἀδύνητον νὰ συνυφανθῶσι τὰ κατὰ τὰ ἔθνη ταῦτα μετὰ τὰ πρωτεύοντα. Καὶ τούτων ὅμως τῶν ἐθνῶν ἡ Ἱστορία δὲν ἐξετέθη ὅλως μεμονωμένη, ἀλλὰ συνεδυάσθη μετὰ τῆς Ἱστορίας ἄλλων οἰκείων δευτερευόντων ἐθνῶν. Λ. χ. ἡ ἀρχαιοτέρα ἐποχὴ τῶν Σκανδιναυίων συνηράνη μετὰ τῆς ἀρχαιοτέρας τῶν Ἀγγλοσαξόνων· ἀπὸ δὲ τῆς κατακτῆσεως τῆς Ἀγγλίας ὑπὸ τοῦ Γουλιέλμου, ὅτε ἡ τύχη τῆς Ἀγγλίας συνδέεται μᾶλλον μετὰ τὰ Γαλλικὰ πράγματα, τὰ κατὰ τοὺς Σκανδιναυίους χωρίζονται μὲν ἀπὸ τὴν Βρετανικὴν Ἱστορίαν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον συνάπτονται πάλιν μετὰ τὰ κατὰ τὰ Φιννικὰ καὶ Σλαυικὰ ἔθνη τῆς βορειοδυτικῆς Εὐρώπης. Ἀνάλογόν τι ἐγένετο καὶ ὡς πρὸς τὰ Μωαμεθανικὰ καὶ τὰ Χριστιανικὰ κράτη τῆς Ἰβηρικῆς χερσονήσου· καὶ ὡς πρὸς τοὺς Μογγόλους· καὶ ὡς πρὸς ἄλλους.

Διὰ μόνης τῆς τοιαύτης μεθόδου, ἡ γενικὴ Ἱστορία συμπληροῖ τὸν ἀληθῆ αὐτῆς καθολικὸν χαρακτῆρα καὶ παύει τοῦ νὰ ᾔηται μηχανικὸν ἄθρισμα τῶν κατ' ἰδίαν ἐκάστου ἐθνους Ἱστοριῶν· διότι τὴν γενικὴν Ἱστορίαν δὲν ἀποτελεῖ μόνη ἡ εἰδήσις τῆς ἰδιαιτέρας ἐκάστου ἐθνους Ἱστορίας, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἡ γνῶσις τῆς ἐκάστοτε ἀμοιβαίας τῶν ἐθνῶν σχέσεως καὶ τῆς ἐν τεύθειν παρκαγομένης ἐπιδράσεως αὐτῶν εἰς τὴν ὅλην τύχην τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐδέησε λοιπὸν νὰ εὐρεθῆ τρόπος ἐπιτήδειος εἰς τὸ νὰ παρῆσθη ὅσον ἐνδέχεται ἠνωτέρου τὴν κατὰ πᾶσαν περίοδον τοιαύτην σχέσιν καὶ ἐπίδρασιν· καὶ αὕτη εἶναι ἡ γενικοῖστορικὴ μέθοδος τὴν ὁποίαν καὶ ἀρχιτεκτονικὴν τῆς Γενικῆς Ἱστορίας εὐλόγως ὠνόμασεν ὁ Λέων. Ἀλλ' ἡ μέθοδος αὕτη δὲν εἶναι ὁμοίμορφος παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι, μάλιστα ὡς πρὸς τὴν μέσσην καὶ τὴν νέαν Ἱστορίαν. Εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἱστορίαν τὰ ἐπικρατέστατα ἔθνη ἠκουσθησαν ἀλλήλοδιαδόχως, καθ' ἐκάστην δὲ τῶν ἀπὸ τῆς θης π. Χρ. ἑκκονταετηρίδος καὶ ἐφεξῆς τεσσάρων κυρίων αὐτῆς περιόδων ὑπάρχει πάντοτε ἓν ἔθνος τοσοῦτον ἐπικρατέστερον τῶν ἄλλων, ὥστε εἶναι πρόδηλον ὅτι περὶ αὐτὸ καὶ μόνον περιστρέφεται ἡ ὅλη λοιπὴ Ἱστορία· ἐνίοτε δὲ καὶ σύμπασα ἡ γενικὴ Ἱστορία ἐν αὐτῇ περιορίζεται ὡς συμβαίνει κατὰ τὰς τελευταίας πέντε ἑκατονταετηρίδας. Εἰς τὴν μέσσην ὅμως καὶ τὴν νέαν Ἱστορίαν συγχρόνως πρωταγωνιστοῦσι πολλὰ ἔθνη· ἰδίως δὲ ἀπὸ τοῦ τρίτου τμήματος τῆς μέσης καὶ ἐφεξῆς, ἡ ἀμοιβαία αὐτῶν σχέσις καὶ ἐνέργεια ἀπο-

βαίνει τοσοῦτον πολὺπλοκος, προκίλη καὶ ἀνώμαλος, ὥστε ἀναγκαίως ἡ Γενικὴ Ἱστορία λαμβάνει ὡς βάσιν τῆς ἐκθέσεώς της, οὐχὶ πλέον ἐν ἔθνος, ἀλλὰ συμπλέγματα ἐθνῶν ἢ γεγονότων· ὁ δὲ καταρτισμὸς τῶν συμπλεγμάτων τούτων ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀτομικὴν κρίσιν τοῦ ἱστορικοῦ, καὶ, τούτου ἕνεκα, εἶναι ἐπιδεκτικὸς πολλῆς διαφωνίας. Ὅθεν προέκειτο νὰ ἐκλεχθῆ ἑνταῦθα τὸ ὀρθότερον, καὶ ὥστις παραβάλλῃ τὴν μέσσην ἱστορίαν τοῦ Σχλοσσέρου πρὸς τὴν τοῦ Λέοντος, θέλει ὁμολογήσει, ὅτι οἱ συνδυασμοὶ τοῦ πρώτου εἶναι φυσικώτεροι, οἱ δὲ τοῦ δευτέρου μάλλον βεβιασμένοι.

Σημειωτέον ὅμως, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ φυσικώτεροι τῶν συνδυασμῶν τούτων δύνανται νὰ φανῶσιν ἀνώμαλοι ἐκ πρώτης ὄψεως. Α. Χ. ἡ Οὐγγαρικὴ ἱστορία ὅτε μὲν ἐκτίθεται μετὰ τῆς Γερμανικῆς, ὅτε δὲ μετὰ τῆς Βυζαντινῆς καὶ Τουρκικῆς ἢ Ἰταλικῆς ἐπὶ πολὺν χρόνον συνάπτεται μετὰ τῆς Γερμανικῆς, περὶ δὲ τὰ τέλη συνδυάζεται μετὰ τῆς Ἰσπανικῆς. Ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ ἡ ἱστορία τῶν Συρακουσῶν κατ' ἀρχὰς συνεκτιθεται μετὰ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, ἐπειτα μετὰ τῶν Καρχηδονιακῶν. Ἄλλ' ἅμα τίς ἐξοικειωθῆ ὅπως οὖν μὲ τὸ πνεῦμα τῆς Γενικοῦστορικῆς μεθόδου, θέλει ἐνοήσῃ, ὅτι ἡ φαινομένη ἐκείνη ἀνωμαλία οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ πιστὴ εἰκὼν τῆς ἀληθοῦς τῶν πραγμάτων καταστάσεως.

Οἱ διάφοροι ἱστορικοὶ ἐκφέρουσι πολλὰκις ὅλως ἀνομοίαις καὶ ἐνότις συστηματικὰς κρίσεις περὶ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων. Ἐπροσπάθησα νὰ προτιμήσω πάντοτε τὴν κρίσιν τὴν ὁποίαν ἐνόμισα εὐστοχωτέραν καὶ μετριοπαθεστέραν, μάλιστα ὡς πρὸς τὰ δύο ἐπικρατέστατα ἐν τῇ ἱστορίᾳ ζητήματα, τὸ θρησκευτικὸν καὶ τὸ πολιτικόν. Ἡ θρησκεία παντὸς ἔθνους εἶναι σεβαστὴ, ἰδίως ὅμως μετὰ τῆς ὀφειλομένης εὐλαβείας ἐγένετο λόγος περὶ τε τῆς παλαιᾶς διαθήκης καὶ περὶ τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν γενεῖ. Ἄλλ' ἂν οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνιθῆ τὴν, ἐν ἀρχῇ τοῦ μεσαιῶνος, εὐεργετικὴν τῆς παπικῆς ἐξουσίας εἰς τὴν τύχην τῆς δυτικῆς Εὐρώπης ἐπιρροήν, τὴν ὁποίαν καὶ οἱ διαμαρτυρούμενοι ἱστορικοὶ ὁμολογοῦσιν, οὐδεὶς δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὰς μετέπειτα καταχρήσεις τῆς ἱεραρχίας. Ἐνόμισα περιττὸν νὰ λεπτολογήσω περὶ τῶν μεταξὺ τῆς ἀνατολικῆς καὶ τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας δογματικῶν διαφωνιῶν περὶ τοῦ σχίσματος ὅμως τῶν ἐκκλησιῶν, ὡς πολιτικοῦ γεγονότος θεωρουμένου, καὶ περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ἐθνικότητα, ἐξέφρασα γνώμην (ἴδε σελ. 122—126 τοῦ δευτέρου βιβλίου), τὴν ὁποίαν πρὸ καιροῦ πρεσβεύει πᾶς Ἕλλην, ἀπεδέχθησαν δὲ καὶ πολλοὶ Εὐρωπαῖοι (ἴδε τοῦ πρώτου ἀντιβασιλέως Μζουερὲρ τὸ πλείστου λόγου ἄξιον σύγγραμμα, τὸ ἐπιγραφόμενον *Das Griechische Volk* κτλ. τόμου πρώτου, σελ. 5 καὶ 6, καὶ τοῦ Γαλλοῦ Οὐέλμαίνου τὸν *Λάσκαριν*). Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς αὐτῆς γνώμης ἐκρίθησαν καὶ πᾶσαι αἱ ἀπόπειραι τῶν Παλαιολόγων περὶ τῆς ἐνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν.

Εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν πολιτευμάτων ἐτήρησα ὁμοίως μέσσην τινὰ γραμμὴν, μὴ γενόμενος συνάγορος οὔτε τῆς ἀπολύτου κυριαρχίας, οὔτε τῆς δημοκρατίας· καὶ ἡ περὶ

τῶν τριῶν πολιτευμάτων τῆς Ῥώμης, τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Σπάρτης ἐκτεθεῖσα, ἐν σελ. 277 καὶ 278 τοῦ I βιβλίου, κρίσις, παρέχει τὸ μέτρον τῶν περὶ τούτων ἀρχῶν τοῦ Ἐγγχειριδίου. Ἰπάρχουσιν ὁμοίως εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἐθνῶν ἐποχαὶ καθ' ἃς τὸ ἀπόλυτον τοῦ ἐνὸς κράτος εἶναι σωτήριον· τίς δύναται νὰ κατακρίνῃ εὐλόγως τοὺς μεγάλους ἐκείνους βασιλεῖς τῆς Γαλλίας, οἵτινες, παραλαβόντες συμμάχους τὰς κοινότητας, καθήρεσαν κατὰ μικρὸν τοὺς ὀλεθρίους φεουδάρχας καὶ μετεχειρίσθησαν τὴν οὕτω κρατυνθῆσαν αὐτῶν ἐξουσίαν, ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὸ νὰ ἀποβάλλωσι τοὺς Ἄγγλους ἀπὸ τοῦ πατρίου ἐδάφους, ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ νὰ ὑπερασπισθῶσι τὰ δίκαια τοῦ ἔθνους κατὰ τῶν καταπιέσεων τῆς παπικῆς ἐξουσίας; Ἐν γενεῖ ἡ περὶ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων συστηματικὴ κρίσις, ἢ κατ' ἀπολύτους τινὰς ἀρχὰς καὶ προκατειλημμένας δοξασίας γινομένη, οὐδ' ἀσφαλῆς εἰμπορεῖ νὰ ᾔηται, οὐδὲ ἀληθῶς διδακτικὴ.

Κατέβαλον πᾶσαν προσπάθειαν διὰ νὰ ἐλαττώσω ὅσον ἐνδέχεται τὰς περὶ τὰς χρονολογίας καὶ τὰ καθ' ἕκαστα τῶν γεγονότων παραδρομὰς. Λέγω νὰ ἐλαττώσω, διότι ὥστις φρονεῖ, ὅτι βιβλίον περιέχον τοσαύτην ἀπειρίαν χρόνων καὶ γεγονότων δύναται νὰ ᾔηται ἀναμάρτητον, δὲν γνωρίζει τί ἐστὶ γενικὴ ἱστορία. Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι ἡ κατὰ τοῦτο μεγαλιτέρα ἢ μικροτέρα ἀξία τῶν τοιούτων βιβλίων εἶναι πάντοτε σχετικὴ, οὐδέποτε ἀπόλυτος. Αὐτὴ ἡ τελευταία Γενικὴ Ἱστορία τοῦ Σχλοσσέρου, ἢ ἀπὸ τοῦ κειμένου αὐτοῦ, πρὸς χρῆσιν τοῦ Γερμανικοῦ λαοῦ, ὑπὸ τοῦ Kriegk μετασκευασθεῖσα, ἱστορία, ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἦτις, εἰς δευτέραν μελέτην, ὑπὸ δύο τηλικούτων ἀνδρῶν ἐξηκριβώθη καὶ ἐξηλέγχθη, περιέχει οὐδὲν ἤτιον ἀμαρτήματα ὅχι ὀλίγα, ἐξ ὧν λαμβάνω τὴν τόλμην νὰ ἀναφέρω ἑνταῦθα, ὡς ἐπὶ παραδείγματος, ἕν, διότι τὸ ἐν τούτῳ χαρακτηρίζει θαυμασίως εἰς ποίους παραδοξοὺς νυσταγμοὺς περιπίπτουσιν ἐνότις οἱ Ῥωμαεῶτες· νόες. Εἰς τὸ 6 τόμον τῆς εἰρημένης ἱστορίας, γινομένου λόγου, ἐν σελίδι 5, περὶ Κωνσταντίνου τοῦ Κοπρωνύμου, ἐπιφέρεται: *Man hat ihm z. B. Geldgier und Geiz vorgeworfen, und doch stellte er mit grossen Kosten die berühmte Wasserleitung wieder her, welche einst durch Kaiser Valens zwischen Chalcedon und Constantinopel erbaut, und zur Zeit des Heraklius bei einer Belagerung zerstört worden war.* Ὁ ἐστὶ, λέγεται, ὅτι ὁ Κωνσταντίνος ἀνφοδοῦμπε τὸν περίφημον ἀγωγὸν, τὸν ὁποῖον πάλαι ποτὲ ὁ βασιλεὺς Οὐάλης κατασκεύασε μετὰ ξὺ Χαλκηδόνος καὶ Κωνσταντινουπόλεως. Ἐἰναι δυνατόν νὰ εἰπῶμεν, ὅτι ὁ Kriegk καὶ ὁ Σχλόσσερος ἠγνόουν, ὅτι μετὰ ξὺ Χαλκηδόνος καὶ Κωνσταντινουπόλεως δὲν εἰμπορεῖ νὰ κατασκευασθῆ ὕδραγωγεῖον, ἠγνόουν ὅτι τὰ ὕδατα τοῦ ὕδραγωγείου τοῦ Οὐάλεντος κατήρχοντο ἀπὸ τοῦ Αἰμοῦ; (ἴδε τῆς γνωστῆς τοῦ Andreossy πραγματείας τὸ Β'. Κεφάλαιον τοῦ 3 βιβλίου, *Aqueduc de Valens*, σελ. 233 κ. ἐ.). Ἄλλὰ ἰπόθεν προέκυψε τὸ λάθος; Ἰποθέτω ὅτι ὁ Σχλόσσερος ἀνέγνω εἰς τὸ κεφάλαιον Iστ' τοῦ βιβλίου XIII τοῦ χρονικοῦ τοῦ Ἰωάννου Ζωναρά· α κα-

• θρέβθη δὲ τότε καὶ τὰ τείχη τῆς πόλεως Χαλκηδῶ-
 • γος, ὡς τῶν αὐτῆς πολιτῶν τὰ Προκοπίου φρονούν-
 • των... Ὁ μὲν οὖν Οὐάλης, τῇ τῶν τειχῶν τῆς
 • Χαλκηδῶνος ὕλη, εἰς οἰκοδομὴν ὀλκοῦ ἐχρήσατο ὕ-
 • • δατος καὶ τοῦτον Οὐάλεντα ἐπωνόμασε. (ἴδε καὶ
 Γεωργίου Κεδρηνοῦ σύνοψιν ἱστοριῶν, σελ. 310 τῆς
 Παρισίνης ἐκδόσεως). Ἡ παράθεσις τοῦ χωρίου τού-
 του ἐγένετο ἕως ἀτελῶς ἢ ἀσαφῶς ἐν ταῖς σημειώ-
 σεσι τοῦ ἱστορικοῦ, ἐντεῦθεν δὲ ἡ παρεξήγησις, ἥτις,
 καὶ τὴν πρόδηλος, ἔλαθε τὴν προσοχὴν ἀμφοτέρων τῶν
 συντακτῶν. Ἄλλ' ἂν τοιαῦτα συμβαίνωσιν εἰς τοὺς δι-
 δασκάλους ἡμῶν εἶναι δυνατόν νὰ ὑποθέσω ὅτι τοῦ
 ἀνά χειρας Ἐγχειριδίου τὰ ἐκδοθέντα δύο βιβλία δὲν
 περιέχουσιν ἀμαρτήματα; Τινὰ ἐξ αὐτῶν φθὰς παρε-
 τήρησα καὶ ἐγώ, καὶ ἐσημείωσα εἰς τοὺς πίνακας τῶν
 ἡμαρτημένων. Εὐγνωμότως δὲ θέλω δεχθῆ τὰς περὶ
 τῶν λοιπῶν παρατηρήσεις τῶν λογίων ἀνδρῶν.

Καὶ τὸ ὕψος τοῦ λόγου θέλει φανῆ ἐνίοτε πολὺ
 πλοκὸν καὶ δυσεξέλικτον, κατὰ τὸν Διονύσιον· τοῦτο
 προέκυψε κυρίως ἐκ τοῦ ὅτι ἠναγκάσθη νὰ συμπυ-
 κνώσῃ ἐντὸς στενοῦ χώρου ὅσον ἐνδέχεται πλείονα
 γεγονότα. Ἄλλ' οἷαδὴ ποτε καὶ ἂν ᾧσι, κατὰ τε τοῦ-
 το καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ, τὰ ἐλαττώματα τοῦ Ἐγχειρι-
 δίου, ἐλπίζω, ὅτι θέλει χρησιμεύσει εἰς τοὺς νέους
 τῆς ἱστορίας σπουδαστὰς, δι' οὓς ἐφιλοπονήθη, τοῦ-
 λάχιστον μέχρι οὗ ἄλλοι κρείττονες ἐμοῦ ἄνδρες ἐκ-
 δώσωσιν ἔργα ἀκριβέστερα καὶ μεθοδικώτερα.

Τὸ τρίτον βιβλίον, τὸ ὅποιον θέλει περιέχει τὴν
 νέαν ἱστορίαν, ἐκδίδεται προσεχῶς.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 10 Σεπτεμβρίου 1852.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

==*~*~*~*==

ΟΠΩΡΑΙ ΚΑΙ ΦΥΤΑ
 ΤΗΣ
 ΑΜΕΡΙΚΗΣ.

—0—

Ὅτε ὁ Κολόμβος ἀπέβη κατὰ πρῶτον εἰς τὸν νέον
 κόσμον, ἐξέστη πρὸ πάντων ἐνώπιον τῆς μεγαλοπρε-
 πούς καὶ πολυφόρου φύσεως τῆς Ἀμερικῆς, πολὺ
 πλουσιωτέρου, καὶ κατὰ τὰ πλείεστα ἀνομοίου τῆς τοῦ
 ἀρχαίου ἡμισφαιρίου· ὅτε δὲ μετὰ τινα ἔτη, κύπτων
 τὴν κεφαλὴν εἰς ἄρκον καὶ ἀτεθῆ ἀπόρασις, μετέ-
 βαίνεν ἐκουσίως εἰς δεσποτικόν, τὸν ἴδομεν θαυ-
 μάζοντα ἀνά πᾶν βῆμα τὰς πολυανθεῖς τῆς Μικρᾶς
 Ἰσπανίας πεδιάδας, καὶ κατὰ διακρίων χωρίζομενον
 ἀπὸ τῆς ἐξαισίας ἐκείνης φύσεως.

Ἔοσοι τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Παρδώρας δὲν βαρῦ-
 νονται νὰ ρίπτωσιν ἐνίοτε τὸ βλέμμα καὶ ἐπὶ τὸν
 Κυρηγιὸν, σκοπὸν κύριον ἔχοντα τὴν περιγραφὴν τῶν
 ἡθῶν, τῶν ἐθίμων καὶ τῆς φύσεως τῆς Ἀμερικῆς, συλ-
 λαμβάνουσι βεβαίως, εἰ καὶ ἀτελῶς, ἰδέεν τινα τῆς
 διαφιλείας καὶ τοῦ κἀλλους τῆς, ἢ μᾶλλον τοῦ ἀ-
 γρίου ἐκείνου μεγαλείου τὸ ὅποιον καταπλήττει καὶ
 τὸν ἤττον εὐαίσθητον. Αἱ πεδιάδες εἶναι ἀπέραντοι·
 ὁ γόρτος κρύπτει καὶ τοὺς ὑψηλοτέρους ἀνθρώπους
 καὶ τὰ τερατοδέστερα ζῶα, καὶ τρέφει τὰς μυριά-
 δας τῶν βονάσσων καὶ τῶν ἵππων περὶ ὧν τοσαῦτα

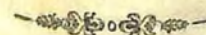

Ἄμπελος τῆς Ἀμερικῆς.

λέγει ὁ Κυρηγιὸς, τὰ δένδρα εἶναι κολοσσιαῖα καὶ
 ὑπερνεφῆ, οἱ ποταμοὶ ὠκεανοί, καὶ οἱ λιμῶνες ὄλοι
 μυριανθεῖς καὶ κατάφυτοι. Καὶ βλαστάνουσιν ἀγρία
 τὰ παντοδαπὰ εἶδη τοῦ ἀγαρᾶ, τοῦ γλυκυτέρου ὄ-
 λων τῶν καρπῶν ὅσους ὁ Πλάστης ἐδωρήσατο πρὸς
 τοὺς ἀνθρώπους.

Τίς δύναται νὰ ἐξεικονίσῃ τὰ βαθύσκια καὶ ἀγανῆ
 δάση τῆς Ἀμερικῆς, ὧν τὰ ὑψιπέτητα δένδρα συνέ-
 χονται πολλάκις πρὸς ἀλληλα δια τῶν περὶ αὐτὰ
 ἐγκλισσευμένων φυτῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων διαπρέ-
 πουσιν ἡ φίλη τῶν γαστριμάργων βασιλλία, καὶ ἡ
 ἀλλοία παρὰ τὴν ἡμετέραν ἄμπελο, τὴν ὁποίαν πα-
 ριστάνει ἡ ἀνωτέρω εἰκὼν;

(Ἀκλουθεῖ.)

ΔΙΑΦΟΡΑ.

•••••

ΥΠΝΟΒΑΣΙΑ. Τὸ 1758, ἀξιωματικός τις Ἄγγλος, κοιμώμενος, παρίστανε περιεργωτάτα φαινόμενα ὑπνοβασίας. Οἱ συστρατιωταὶ του, ὀμιλοῦντες εἰς τὸ ἴδιον του διεύθυνον κατὰ θελήσιν τοὺς ὀνειρούς του. Μίαν νύκτα τῷ ὀμίλησαν περὶ ἐρίδος μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τινος ἄλλου, τῆς ὁποίας ἡ λύσις ἀπεφασίσθη νὰ γείνη διὰ μονομαχίας. Τότε ἐβάλλον εἰς τὴν δεξιάν του πιστόλιον, καὶ αὐτὸς ἀμέτῳ ἐπυροβόλησεν. Ἄλλοτε, ἐνῶ ἐκοιμάτο ἐπὶ κιβωτίου, εἶπον πρὸς αὐτὸν ὅτι ἐπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τὸν προέτρεψαν νὰ σωθῆ κολυμβῶν· καὶ αὐτὸς εὐθὺς ἐμιμήθη τὰς κινήσεις τῶν νηχομένων. Μετ' ὀλίγον οἱ φίλοι του εἶπον πρὸς αὐτὸν ὅτι κατεδιώκετο ἀπὸ κροχαρίαν, καὶ τὸν παρεκάλεσαν νὰ βυθισθῆ διὰ τὴν ἀποφύγη τὸν κίνδυνον. Καὶ αὐτὸς ἔπεσε πάρυτα ἀπὸ τοῦ κιβωτίου κατὰ γῆς, καὶ πληγωθεὶς ἐζύπνησεν.

Ἄλλοτε τὸν εὔρον κοιμώμενον ἐντὸς τῆς σκηνῆς του, καὶ δίδοντα σημεῖα ὅτι ἐστενοχωρεῖτο ἀπὸ τὸν κρότον τῶν κωνοίων. Τῷ εἶπον τότε ὅτι εὐρίσκετο ἐν μέσῳ τῆς μάχης· αὐτὸς δὲ, φοβηθεὶς, ἔδειξεν ὅτι ἐπεθίμει νὰ φύγη. Οἱ φίλοι του τὸν ἐπέπληξαν διὰ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως ἐπηύξησαν τοὺς φόβους του στενάζοντες ὡς ἂν εἶχε τραυματισθῆ ἢ ὡς ἂν ἔπνεε τὰ λείψια. Ἐπὶ τέλος εἶπον ὅτι ὁ πλησιέστερός του παραστάτης ἐφρονεῖθη. Καὶ εὐθὺς κατέβη ἀπὸ τὴν κλίνην του, ὤρμησεν ἐντὸς τῆς σκηνῆς του, καὶ ἐζύπνησε προσκόψας εἰς τὰ σχοινία τῆς.

ΒΡΕΤΑΝΙΚΟΝ ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΥΡ. Πῦρ οἰκονομικώτατον, ἀκαπνον, ἄσμοιν, χωρὶς τέφρας, χωρὶς αἰθλῆς, χωρὶς φλογῶν, χωρὶς σπινθήρων, μὴ διαίδον πάποτε πυρκαϊάν, ἀναπτόμενον ἐν ἀκαρεῖ, καὶ μηδὲμίαν ἔχον ἀνάγκην περιπονήσεως, τοιοῦτο εἶναι τὸ **British polytechnic fire** τὸ ὁποῖον ἐφευρὸν ἐσχάτως δύο Ἄγγλοι ὀνομαζόμενοι **Bachhoffner** καὶ **Defries**.

Αἱ ὕλαι ἐξ ὧν ἀνάπτεται δὲν εἶναι πολυάριθμοι· πλάκες λεπτὰι ἐκ πλατίνης καὶ ἀέριον ὑδρογόνον, ἰδοὺ ὅλαι αὐταί. Αἱ πλάκες προτβάλλονται ἀπὸ τὸ ὑδρογόνον, κοκκινίζουσι, καὶ ἐκπέμπουσι συγχρόνως καὶ φῶς καὶ θερμὴν.

Ἡ μηχανὴ εἶναι ἀπλουστάτη· στρέφεις ἐξ ἐνὸς μέρους τὸ μαζούριον (*) καὶ τὸ πῦρ ἀνάπτεται, τὸ στρέφεις ἐκ τοῦ ἄλλου καὶ σβέννυται. Τὸ δὲ μέταλλον μένει πάντοτε ἀδιάφθορον, καὶ μόνον τὸ ὑδρογόνον καταναλίσκεται. Δαπανῶντες 65 λεπτά τὴν ἡμέραν, θερμαίνομεν διὰ τούτου τοῦ μέσου ὁλόκληρον αἶθουσαν.

(*) Ὁμοίω λέγει ἡ συνθήκη τὸ **robinet** τῶν Γάλλων, ἢ λέξις, εἰ καὶ μὴ θησαυρισθεῖσα ἐν τοῖς λεξικοῖς, οὐχ ἦτον εἰς τὴν ἑλληνικὴν, ὡς παραγομένη ἀπὸ τὸ μ α ζ ὅ σ τῶν ἀρχαίων.

Ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἔδωκε δίπλωμα ἐφευρέσεως εἰς τοὺς Ἄγγλους τούτους.

Οἱ κατοικοὶ ἰσημερινῶν τινῶν τόπων ἔχουσιν ἄλλον τρόπον πολὺ ἀπλούστερον καὶ πολὺ οἰκονομικώτερον, ἢ ὅχι διὰ νὰ θερμαίνωνται, πούλαχιστον διὰ νὰ φωτίζωνται. Περιηγήται τινες διηγήθησαν πρὸ πολλοῦ ὅτι οἱ ἄγριοι τῆς Μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς μεταχειρίζονται ζωφύρα φωσφόρα ἐν εἰδει φανῶν, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἐφαίετο ἀπύθλον. Σήμερον ὅμως πᾶς διασταγμὸς πρέπει νὰ ἐκλείψῃ· διότι ὁ Κ. Ὀσκουλέτης βεβαίως διὰ τῆς Ζωολογικῆς ἀποθήκης καὶ ἐπιθεωρήσεως, ὅτι ἐφώτισεν αὐτὸς ὁ ἴδιος τὸν θάλαμον του διὰ ζωυφίων ἐκ τῶν λεγομένων *pyrophors*.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Εἰς Ἀγγλικόν τι βιβλίον ἀνέγνωμεν τὴν ἐφεξῆς ἀγγελίαν· « Ἀπὸ τῆς 18 Ἀπριλίου 1703, οἱ ἐπιθυμῶντες νὰ μεταβῶσιν ἀπὸ Λονδίνου εἰς Ἑδρόρακον, (ἐν Ἀγγλίᾳ) καὶ ἐναλλαχῆ, παρακαλοῦνται νὰ διευθυνθῶσιν εἰς τὸ δεῖνα καὶ δεῖνα κατὰσθημα. Ἐκεῖ θέλουσιν εὐρεῖ ἄμαξαν ἀναχωροῦσαν καθ' ἑκάστην δευτέραν, τετάρτην καὶ παρασκευὴν, καὶ διαπεραιούσαν τὸ ταξείδιον, Θεοῦ θέλοντος, ἐντὸς τεσσαρῶν ἡμερῶν.»

Τὸ ταξείδιον τοῦτο διαπεραιούται σήμερον ἐντὸς 8 ἢ 9 ὥρων!

ΑΣΤΕΡΕΣ. Μία ἑλουητικὴ ἐφημερίς διαλαμβάνει τὰ ἐξῆς·

Τὴν νύκτα τῆς 10 πρὸς τὴν 11 Αὐγούστου, τὸ ἀστεροσκοπεῖον τῆς Βέρνης ἠριθμήσεν 846 διάττοντας ἀστέρας. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται τακτικῶς κατὰ πᾶν ἔτος τὴν νύκτα ταύτην· καὶ ἀρχαία μὲν Ἰρλανδικὴ παράδοσις ἔλεγεν ὅτι οἱ ἀστέρες ἐκεῖνοι εἶναι τὰ δάκρυα τοῦ ἀγίου Λαυρεντίου, εἰς τὴν εἰλικὴ ἢ ἡμέρα αὕτη καθιερωμένη· ἢ δ' ἐπιστήμη ξηγεῖ αὐτὸ διὰ τῆς ὑποθέσεως, ὅτι τὴν ἡμέραν ταύτην ἡ γῆ διέρχεται χάραν τοῦ οὐρανοῦ, ἐν ἣ περιστρέφονται πολλὰ διάπυρα σώματα, ὅντα ἢ ἐρείπια ἀρχαίων κόσμων ἢ σπέρματα νέων.

Περὶ δὲ τοῦ αὐτοῦ κντικειμένου γράφουσιν εἰς μίαν Βελγικὴν ἐφημερίδα τὰ ἀκόλουθα·

Ἡ περιοδικὴ ἐπάνοδος τῶν διαττότων ἀστέρων, ἥτις κατὰ πρῶτον παρατηρήθη εἰς τὸ ἐν Βρυξέλλαις βασιλικὸν ἀστεροσκοπεῖον τῷ 1836 ἔτει, ἐπανελήθη καὶ πάλιν κατὰ τὸ ἐνεστὸς ἔτος. 113 τοιαῦτα μετέωρα παρατηρήθησαν ἐν τῷ κατὰσθηματι τούτῳ, τῇ 10 Αὐγούστου, ἀπὸ τῆς 9 ὥρας καὶ $\frac{1}{2}$ μέχρι τοῦ μεσονυκτίου καὶ $\frac{1}{4}$.

Τὸ δὲ φαινόμενον ἦτο χαρακτηριστικώτατον ὄχι μόνον διὰ τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν διαττότων ἀστέρων, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁμοιόμορφον αὐτῶν πορείαν. Ὅλοι σχεδὸν ἐφάνοντο προκύπτοντες ἀπὸ σημείου κειμένου μεταξὺ τῶν ἀστέρων τοῦ Περσέως καὶ τῆς Κασσιόπης. Ἐκ δὲ τῶν 113 παρατηρηθέντων τοιοῦτων μετεώρων, οἱ 88 κατεφύροντο πρὸς τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος· τὰ περιλαμβανόμενα μεταξὺ μεσημβρίας καὶ δυσμῶν.

ΝΕΟΙ ΠΛΑΝΗΤΑΙ. Ο Κ. Ι. Ρ. Χινδ, Ἄγγλος τὴν πατρίδα, ἀνεκάλυψε καὶ νέον πλανήτην, ἐντὸς τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ ὑδροχόου, εὐκόλως διορώμενον διὰ τηλεσκοπίου. Ἡ λάμψις του εἶναι ὡς ἡ τῶν ἀστέρων ἐννάτου μεγέθους, καὶ διακρίνεται διὰ χρωματισμοῦ τινος κιτρίνου, ὡς τοῦ τῆς Παλλάδος, τῆς Μελομένης, καὶ ἄλλων πλανητῶν. Ἀλλὰ καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐν Ῥώμῃ ἀστεροσκοπεῖου Κ. Κέλλης ἀνήγγειλεν ὅτι τὴν πρωίαν τῆς 14 (26) Αὐγούστου περὶ τὴν 3 καὶ 1/2 ὥραν, ἀνεκάλυψεν ἐντὸς τοῦ ἀστερισμοῦ τῶν Διδύμων, σμικρότατον κομήτην. Περὶ πλανητῶν ἐγράψαμεν ἐκτενέστερον ἐν τῷ Μ'. φυλλαδίῳ τῆς Παρδώρας.

ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΙ ΥΠΟΒΡΥΧΙΟΙ. Φαίνεται ὅτι ἡ διὰ τῶν ὑποβρυχίων ἠλεκτρικῶν τηλεγράφων συγκοινωνία πρόκειται νὰ λάβῃ τεραστίαν καὶ ἀπέραντον ἔκτασιν. Μετὰ τὴν μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας σύστασιν τοιοῦτου, γίνεται ἤδη ἄλλη μεταξὺ Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Βελγικῆς. Ἀλλὰ, καθ' ἃ γράφουσιν αἱ Ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες, ἐτοιμάζονται ἐν τοῖς ἐργοστασίοις τῆς Μεγάλης Βρετανίας πολυάριθμοι ἀγωγοὶ διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν διαπρόρθησιν τῶν ἀνταποκρίσεων μεταξὺ Τουλῶνης καὶ Ἀλγερίας, Κοπενάγης καὶ τῶν κατὰ τὴν Ἡπειρον Δανικῶν κτήσεων, καὶ πολλῶν ἄλλων μερῶν ἐπὶ μᾶλλον ἀπεχόντων ἀπ' ἀλλήλων.

ΨΕΥΔΗΣ ΕΙΔΗΣΙΣ. Εἰς τὴν Γαλλικὴν ἐφημερίδα ὁ Τύπος τῆς 5 Σεπτεμβρίου ε. ν. ἀναγινώσκουμεν τὴν περιεργον ταύτην εἶδησιν.

«Ὁ Κ. Ἀργόπουρος, ναύαρχος τῆς Ἑλλάδος, ἐφθασεν εἰς Γαλλίαν, ἔχων ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν του ἐντολὴν νὰ σπουδάσῃ τὸν ὀργανισμὸν τοῦ ἡμετέρου ναυτικοῦ Σχολείου, καὶ νὰ φέρῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅλα τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα εἰς σύστασιν ὁμοίου σχολείου ἐν Πειραιεῖ.»

Περὶ τὸν νὰ εἴπωμεν, ὅτι οὔτε ναύαρχον Ἀργόπουρον ἔχομεν, οὔτε ἄλλος τις τοιοῦτος ἐστάλη ἐπὶ τοιοῦτῳ σκοπῷ.

Ἡ τέχνη λάμψις ἱερὴν ἐπὶ τοῦ κόσμου χύνει,
Καὶ, ὡς τὸ ἄστρον τοῦ Θεοῦ τὸ μέτωπον λαμπρύνει,
Τὰ πλήθη φέγγει κ' ὀδηγεῖ.

Ἡ τέχνη εἶναι τὸ λαμπρὸν, τὸ χάριν πνεῶν ἄσμα
Ὡς οὐρανὸς πεμπτον λαλεῖ εἰς τὴν καρδίαν φάσμα
Τὸ δάσος καὶ ἡ πόλις

Τὸ ψάλλουσι, καὶ ὁ ἀνὴρ πρὸς τὴν γυναῖκα ψάλλει,
Καὶ πᾶσα τῆς ψυχῆς χορδὴ τὸ μελωδεῖ καὶ πάλλει
Μεθ' ἀρμονίας ὅλης.

Ἡ τέχνη εἶν' ἡ φλογερὰ ἀνθρώπινος ἰδέα,
Ἡ πάντα θραύουσα δεσμὰ καὶ παλαιὰ καὶ νέα,
Κατακτητῆς οὐράνιος

Ἐπήκοοί της βέβουσι ὁ Τίβερις καὶ Ῥῆνος
Δοῦλε λαε, σ' ἔλευθεροῖ, γενναῖος ἀκινδύνως
Γίνου δι' αὐτῆς σπάνιος!

II

ὦ φῖλη, ὦ ἀνίκητος πατρίς μου, ὦ Γαλλία,
Εἰρηνικὴ τὰ στήθη σου ἄς τέρπη μελωδία!
Ψάλλε καὶ ὕμνει τὸν Θεόν!

Ἡ μαγικὴ καὶ ζωηρὰ φωνὴ σου ἄς κυλή,
Λαε μεγάλε, ἐπὶ γῆς τὴν χάριν ἄς μηνύῃ
Καὶ τὴν ἐλπίδα τῶν λαῶν!

Φίλε λαε, τὸ ἄσμα σου μελωδεῖ τὴν πρωίαν
Καὶ τὴν ἐσπέραν τὴν ὑγρὰν ἐκρώνει ἀρμονίαν.
Τὸ ἔργον χαρὰν φέρει.

Ἡ γραφ' ἄς φεύγῃ ἐποχῇ, τὸν ἔρωτα ὕμνωδαι
Καὶ ἡ ἐλευθερία σου γενναῖον καὶ ἀνδρώδη
Τὸν φθόγγον σου ἄς αἶρη!

Φίλε λαε, τὴν ἱερὰν ἀνύμνει Ἰταλίαν.
Τὴν Πολωνίαν τὴν νεκρὰν, τὴν κλαίουσαν Οὐγγρίαν,
Τὴν αἴμ' ἀθῶον βρούουσαν

Νεάπολιν! . . . ὦ τύραννοι, ὅταν ὁ λαὸς ψάλλῃ,
Τὸ στήθος σας εἰς τὴν φωνὴν τοῦ λέοντος φέν πάλλει,
Τὴν θύελλαν μηνύουσαν!

Μάρτσσετερ, Νοέμβριος 1851.

Χ. Α. ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ.

Η ΤΕΧΝΗ

(ἐκ τῶν τοῦ VICTOR HUGO.)

I

Ἡ τέχνη εἶναι ἡ χαρὰ καὶ τῆς ψυχῆς ἡ δόξα.
Εἰς ἐποχὰς τρικυμιῶν χρυσα ταυδεῖ τόξα,
Τὸν οὐρανὸν φωταγωγεῖ!

Λίσις τοῦ ἐν τῷ φυλλ. Ε'.

ΔΕΣΙΓΡΙΦΟΥ.

Θῆρ—'Ασία.